

Täysistunto

Tiistai 19.11.2019 klo 13.59—19.56

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 19.56.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (13.59—15.59 ja 18.00—19.56) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (15.59—18.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston täydennysvaali

Vaali VAA 39/2019 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston jäseneksi edustaja Pihla Keto-Huovisen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 neljänneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 67/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2019 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 8/2019 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskustelu

14.01 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta käsitteli laajan yksituumaisuuden vallitessa nämä määrärahamuutokset. Ainoastaan yksi vastalause, perussuomalaisten puolelta, varmasti esitellään tarkemmin.

Oleellistahan tässä oli, että varmistetaan kuluvan vuoden toiminta. Sisäministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 27,9 miljoonaa euroa lähinnä poliisin, Rajavartiolaitoksen,

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Hätäkeskuslaitoksen ja Maahanmuuttoviraston toiminnan vahvistamiseen. Vastaavan suuruinen määrärahalisäys tuli rintamaveteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan, jotta kaikilla veteraaneilla on mahdollisuus päästä heille tarkoitettujen palveluiden piiriin. Tässä on kuntasektorilla suuri vastuu, että tämä myös arjessa ja käytännössä toteutuu. Edelleen työ- ja elinkeinoministeriön alalle uusiutuvan energian tuotantotukeen osoitetaan 36 miljoonaa euroa ja tutkimus- ja innovaatiotoimintaan 15 miljoonaa euroa. Lisäksi varmistetaan TE-toimistojen digihankkeen rahoittaminen. Kokonaisuudessaan nämä tarkistukset ovat suhteellisen pieniä, mutta ne varmistavat valtionhallinnon toimintaa kuluvan vuoden aikana, ja valtionvelan määrää samalla pystyttiin tarkistamaan hyvin lievästi alaspäin.

14.02 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Yksi tämän neljännen lisätalousarvioesityksen tärkeimmistä asioista on se, että nyt käynnistetään nopeiden ratahankkeiden suunnittelu Turun ja Tampereen suuntaan. Tämä on merkittävä projekti ennen kaikkea ilmaston ja Suomen alueellisen elinvoiman mutta toki myös oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Liikenne tuottaa 20 prosenttia Suomen päästöstä ja on tällaisessa pitkien etäisyyksien maassa meille samalla tärkeä mutta myös joiltain osin haastava päästövähennyskohde. Juuri tällaisilla nopeilla raidehankkeilla taataan se, että ihmisille todella tarjotaan vaihtoehtoja liikkumiseen — vieläpä vaihtoehtoja, jotka ovat entistä nopeampia, mukavampia ja sujuvampia verrattuna esimerkiksi yksityisautoiluun.

Jos asiaa tarkastellaan vielä laajemmin, huomataan, että kun juna kulkee nopeammin Tampereelle ja siitä eteenpäin, tämä tukee koko Suomen elinvoimaa. Tampereelta pääsee sitten etenemään kohti Satakuntaa, kohti Keski-Suomea, kohti Pohjois-Suomea, ja sitä kautta junayhteyksien nopeuttaminen kaupunkien välillä sekä Tampereen suuntaan että osin myös Turun suuntaan on koko Suomen elinvoimaa ja koko Suomen saavutettavuutta lisäävä hanke. Ja tässähän vain aloitetaan nämä panostukset nopeisiin raideyhteyksiin. Tulossa on panostuksia todella ympäri maan, mutta nämä kaksi ovat juurikin käyttömäärältään ja runkoverkon merkitykseltään niin suuria, että on äärimmäisen hienoa, että nämä päästään aloittamaan suunnittelun osalta jo nyt.

On syytä huomioida, että suunnitteluun liittyy monenlaisia näkökohtia. Todella, kun on kyse koko Suomen liikenteestä, nämä pitää käydä tarkkaan harkiten läpi — nimenomaan tarkkaan mutta samalla rivakasti. Sen tähden on hienoa, että mitä aikaisemmin päästään aloittamaan suunnittelu, sitä nopeammin junat pääsevät todella nopeammin kulkemaan.

Muilta osin lisätalousarvioesityksessä on kyse verrattain teknisistä korjauksista, mutta tämä raidehankeasia on sellainen, jota on todella syytä ilolla juhlistaa, sillä tällä parannetaan ensinnäkin Suomen ilmastokestävyyttä mutta myös koko maan elinvoimaa.

14.04 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tietenkin tässä kohtaa voi sanoa, että hyvä jatkaa edellistä puhujaa, nimittäin itsekin pidän hyvin tärkeänä, että tässä nyt sitten laitetaan nämä ratahankkeet joutuisasti eteenpäin. Tietenkin iloitsen kovasti erityisesti tästä pääradan osuudesta, mutta täytyy nyt tamperelaisena sanoa, että ei se ole huonompi asia, että sinne Turkuunkin tässä saman tien ratahanketta viritellään. Mutta, puhemies, tämä on mielestäni tärkeää ja välttämätöntä, että näin toimimme.

Tässä on monia tärkeitä asioita, tässäkin lisätalousarviossa mukana, niitä tuossa puheenjohtaja Koskinen jo esitteli. On merkittävä ja hyvä asia, että poliisi, Hätäkeskuslaitos ja muut saavat riittäviä ja tarvittavia resursseja. Samoin hyvin arvokas asia on tämä rintama-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

veteraanien kuntoutuksen ja kotiin tuotavien palvelujen edistäminen ja tietenkin myös se, että tässä ripeästi lähdettiin tähän Kuopion traagisen tapahtuman jälkihoitoon mukaan, mikä osoitti kyllä hyvää ja nopeaa suoritusta hallitukselta sen suhteen, että tässä ollaan sitten pystytty olemaan ajan tasalla.

Kaiken kaikkiaan tietenkin myönteistä on myös ylipäätään tämä budjetillinen vire, mikä täällä koko syksyn on ollut eduskunnassa esillä. Meillähän on myös varsinainen talousarvio käsittelyssä, ja siitä tietenkin voimme ilolla todeta sen, että nyt on suunta muuttunut sitten, että enää emme leikkaa pieniosaisilta, koulutuksesta, muusta, vaan etumerkit ovat muuttuneet myönteisiksi: halutaan panostaa tulevaisuuteen, osaamiseen, koulutukseen ja lisäksi myös pienituloisten ihmisten toimeentuloon. Enää ei leikata, puhemies, eläkkeitä, kuten viime kaudella, vaan nyt nimenomaan panostetaan pienituloisten eläkkeensaajien toimeentuloon ja myös muuten sosiaalietuuksia parannetaan, eli suunta on täysin oikea tässä. Tämä on nyt sitten lisätalousarvio, ja varsinaiseen palataan moneen otteeseen täällä vielä.

Tietenkin oli myös tärkeä asia huomata, että tässä mietinnössähän meillä on lähestulkoon yksimielinen vire, kuten edustaja Koskinen tuossa juuri edellä kuvasi. Perussuomalaisilla on vastalauseessaan lausumia kaksi kappaletta, mutta muutenhan tässä ei ole muita esityksiä, vaan olemme tämän lisätalousarvion tuolla valtiovarainvaliokunnassa tältä osin ja näin hyväksyneet.

14.07 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen väitti, että suunta on oikea — myös tässä hallituksen neljännen lisätalousarvion esittelytekstissä todetaan, että talouskasvu näyttää vielä lähiaikoina myönteiseltä huolimatta kansainvälisen talouden heikoista uutisista. Luimme tänään lehdistä, että Kansainvälinen valuuttarahasto on kuitenkin antanut vakavat huomautukset Suomen hallituksen talouspoliittisista linjauksista. He muistuttavat, että terve julkinen talous on välttämätön edellytys, jotta Suomen hyvinvointimallia voidaan ylläpitää, ja edelleen jatkavat arvioinnissaan, että Suomen hallituksen tavoitteena on saattaa julkinen talous tasapainoon vuoteen 2023 mennessä erityisesti työllisyyttä vahvistamalla.

Mutta, arvoisa puhemies, Kansainvälinen valuuttarahasto arvioi, että Suomen kasvun ja työllisyyden todennäköinen kehitys viittaa siihen, että valtion lainanotto vuonna 2023 vastaisi edelleen noin yhtä prosenttia bruttokansantuotteesta. Tämä tarkoittaa yli 2 miljardia euroa. Mitä te, arvoisa valtiovarainministeri, ajattelette, kun hallituksena saatte tällaisia huomautuksia Kansainväliseltä valuuttarahastolta ja EU:n komissioltakin on tullut aika-ajoina kritiikkiä?

14.09 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä vuoden viimeinen lisätalousarvio on perinteisesti sellainen, että ministeriöissä kootaan säästävät määrärahat, ja ne, jotka ylittyvät, ja tehdään siitä sitten tammöinen aika pitkälle tekninen lisätalousarvio, koska vuosi on loppumassa.

Me perussuomalaiset olemme kuitenkin niin huolissamme tästä talouden yleisestä tilanteesta ja kehityksestä, että emme halua päästää tätä tilannetta menemään niin, että eduskunta yksimielisesti tuosta vaan hyväksyy hallituksen politiikan, jonka pohja on jo pettänyt ja joka on johtamassa erittäin hankalaan taloudelliseen tilanteeseen ensi ja seuraavina vuosina tällä vaalikaudella. Olemme ehkä hieman samanlaisessa tilanteessa — täällä taisi edus-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

taja Östman sanoa, että pitää muistella vanhoja, niin sen verran muistelen — jossa olemme muutaman kerran minunkin täälläoloaikana olleet, että talous on luisunut ja luisunut ja saanut sitten lähes katastrofaalisen tilan koko maahan. Ja nyt on se vaara, että näin käy. Hallituksen talouspolitiikka on etupainotteista menojen lisäämistä ja velan kasvattamista, ja sen tulevaisuusinvestoinnit ovat sellaisia tilapäisiä investointeja, joita ei voisi välttämättä kaikilta osin investoinneiksi edes kutsua. [Jukka Gustafsson: Ei se ole edes mahdollista puolessa vuodessa, edustaja!]

Arvoisa puhemies! Me esitämme tässä vastalauseessa, jonka olemme tehneet, lausumaa tästä yleisestä tilanteesta, ja nimenomaan varautumisesta siihen, että tilanne heikkenee.

Meidän lausumaesityksemme numero 2 kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varautuu pitkittyvään heikon taloussuhdanteen jaksoon laatimalla etukäteen talouden vakauden ja kasvuedellytykset turvaavan varasuunnitelman. Suunnitelmassa täytyy huomioida hintakilpailukykyä nopeasti nostavat ja työvoiman kohtaanto-ongelman ratkaisemista edistävät toimenpiteet.”

Arvoisa puhemies! Tällainen varasuunnitelma on nyt kiireesti tehtävä etukäteen, ennen kuin meillä on kriisi päällä. Kriisin merkit ovat vahvat. Esimerkiksi talouskasvu Saksassa on painunut jo 0,1:een viime neljänneksellä, ja nyt saattaa mennä jo miinuksen puolelle. Ruotsissa on vaikeuksia, koko euroalue on vaikeuksissa, ja kansainvälinen tilanne on vaikea.

Arvoisa puhemies! Puherajoitusta kunnioittaen esittelen toisen lausumaehdotuksemme toisessa puheenvuorossa.

14.12 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies, arvoiset Suomen kansan edustajat! Tässä alkuun on käyty vähän yleistä talouspoliittista keskustelua. Ehkä siltä osin riittää, kun totean, että tänään eduskunnan tietopalvelusta on tullut julki heidän laskelmansa hallituksen työllisyysvaikutuksista ensi vuodelle.

Ja kuulkaa kaikki! Hallituksen ensi vuoden päätökset tulevat merkitsemään sitä, että 5 000 työpaikkaa on vähemmän kuin ilman näitä hallituksen päätöksiä. Hallituksen teot ensi vuonna merkitsevät eduskunnan tietopalvelun arvion mukaan 5 000 työpaikkaa vähemmän [Kimmo Kiljunen: Kuka asiantuntija?] kuin ilman näitä hallituksen päätöksiä. Tässä on hallituksen työllisyyspolitiikkaa, tässä on 60 000 uutta, tässä on 75 prosenttia. Hei, siellä hallituksen riveissä, ryhdistäytykää ja ruvetkaa tekemään todellisia työllisyyttä tukevia ja talouskasvua tukevia päätöksiä.

Mutta, arvoisa puhemies, ajattelin puhua vähän Maahanmuuttoviraston voimavaroista. Tässä lisäbudjetissa on esitetty tälle vuodelle Maahanmuuttovirastolle lisää resursseja, ja se on hyvä ja tärkeä asia. Sillä on välttytty Maahanmuuttovirastossa tehtävistä lomautuksista. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Maahanmuuttoviraston voimavarojen kannalta ensi vuosi ja lähivuodet ovat — voi sanoa — katastrofaalisia. Hallitus esittää ensi vuodelle ja seuraavalle vuodelle — siis ei pysyvästi — Maahanmuuttovirastolle 13 miljoonaa euroa lisää molemmille vuosille, ja hyvä niin. Sillä puretaan ruuhkia ja vahvistetaan Maahanmuuttoviraston toimintaedellytyksiä.

Mutta kuunnelkaa, mitä hallintovaliokunta yksimielisesti antamassaan budjettilausunnossa lausui tältä osin. Se lausui näin: ”Valiokunta toteaa, että Maahanmuuttoviraston resurssit eivät tällä hetkellä riitä lakisäätelyjen käsittelyaikavelvoitteiden asianmukaiseen toteuttamiseen. Tämä on valiokunnan mielestä täysin kestänytöntä tilanteessa, jossa virastolta odotetaan lupaprosessien nopeuttamista ja sujuvoittamista, ja jossa se on mainituin ta-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

voin saanut useita huomautuksia laissa säädettyjen enimmäiskäsittelyaikojen ylittymisestä.”

Arvoisa hallitus, arvoisat hallituspuolueet! Vetoan teihin: antakaa Maahanmuuttovirastolle lisää voimavaroja jo ensi vuodelle ja kehyksissä, koska se on kaikkien etu. On kaikkien etu, että työperäiseen oleskelulupaani liittyvät prosessit eivät kestä kuukausia. Nämä suomalaiset yritykset, jotka tarvitsevat ulkomaisia työntekijöitä, jotka he ovat jo löytäneet, he tarvitsevat nämä työntekijät nopeasti ja varsinkin ennen kuin tällaiset huippulahjakkuudet karkaavat muihin maihin. Eli tämä työperäinen maahanmuutto edellyttää lisää voimavaroja.

Mutta myös humanitaarinen maahanmuutto edellyttää lisää voimavaroja. Se, että tällä hetkellä turvapaikkaprosessit kestävät aiheettoman pitkään, tarkoittaa sitä, että suomalaiset veronmaksajat joutuvat aiheettoman pitkään elättämään näitä turvapaikanhakijoita vastaanottokeskuksissa. Ja se tarkoittaa näiden turvapaikanhakijoiden kannalta sitä, että aivan liian pitkä aika kuluu siihen ennen kuin he tietävät, saavatko he jäädä Suomeen, katsotaanko heidän olevan kansainvälisen suojelun tarpeessa vai joutuvatko he palaamaan lähtömaihinsa. Eli tämä on sekä veronmaksajien että näiden turvapaikanhakijoiden etu, että prosessit eivät kestä liian pitkään.

No, viime päivinä on vielä keskusteltu opiskelijoiden oleskelulupien viivästyisestä. Pari asiaa hyvin tuntevaa kirjoitti Helsingin Sanomien mielipidesivulla aiheesta, ja ymmärsin, että 800 opiskelijoiden hakemusta oli lokakuussa vielä prosessissa, kun lukukausi olisi alkanut jo kuukautta aikaisemmin. [Maria Guzenina: Tein tästä kirjallisen kysymyksen!]

Eli Maahanmuuttovirasto tarvitsee välttämättä lisää varoja. Ja hallitus, kun on antamassa täydentävän budjetin, niin jo siinä toivon panostuksia. Tai sitten, että te, hallituspuolueiden edustajat, jotka käytännössä päätätte eduskunnassa tehtävistä budjettimuutoksista, sisällytätte Maahanmuuttoviraston lisäresurssit tähän teidän listaanne.

Kokoomus on tänään vaihtoehtobudjetissaan esittänyt, että 10 miljoonaa enemmän annettaisiin Maahanmuuttovirastolle kuin mitä hallitus on ensi vuodelle esittänyt. Itse ajattelen, että se on vähintään se, mitä Maahanmuuttovirasto nyt tarvitsee.

Nyt, kun puhutaan sitten Maahanmuuttovirastosta, niin... [Puhemies koputtaa] Puhemies! Pyysin puheenvuoron vasta tässä vaiheessa, eli...

Puhemies Matti Vanhanen: Se on suositus se viisi minuuttia, suositus.

— Okei.

Arvoisa puhemies! Kun puhutaan maahanmuutosta ja Maahanmuuttovirastosta, niin haluan sanoa, että tuore Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Suomelle antama langettava päätös on tietysti traaginen epäonnistuminen Suomelta — se on sitä. Meidän Maahanmuuttovirasto, meidän oikeuslaitos ovat siinä yksittäisessä tapauksessa epäonnistuneet. On palautettu Irakiin mies, joka siellä on joutunut kuolemanvaaraan ja joka siellä on tullut surmatuksi. Se on traaginen epäonnistuminen.

Mutta pitää sanoa, että vähän outona pidän sitä, että poliisi, Poliisihallitus ja Helsingin poliisilaitos yhdessä keskusteltuaan muun muassa sisäministeri Ohisaloon kanssa, voi päätätä, että lainvoimaisia tuomioistuinlaitoksen ratkaisuja ei toistaiseksi panna täytäntöön. [Sebastian Tynkkynen: Niin, kumpi se teidän kantanne on?] Ajattelen, että mistä tulee tämä poliisin toimivalta itse arvioida, mitkä lainvoimaiset tuomiot pannaan täytäntöön ja mitkä lainvoimaiset tuomiot jätetään laittamatta täytäntöön. Tässä on korkeat juristit esit-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

täneet erilaisia näkemyksiä. Mutta itse kyllä yhdyn aika pitkälle prosessioikeuden professori Mikko Vuorenpään näkemykseen, joka Twitterissä on sanonut: ”Mikä on se menettely, missä poliisi tai joku muu taho, selvittää onko hallintotuomioistuimen antama lainvoimainen tuomio oikeaan osunut?” Eli en ole huomannut, että te, jotka yleensä aina olette hirveän huolissanne siitä, että poliisi ylittää toimivaltuutensa, käyttää etälamautinta [Puhemies koputtaa] johonkin mielenosoittajaan ja niin edelleen, että te olisitte nyt olleet huolissanne siitä, että poliisi itse päättää, että lainvoimaisia tuomioita ei panna täytäntöön.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt on yli seitsemän minuutin yleinen suositus jo ylitetty.

Ja tiedän, että tässä yhteydessä vedotaan perustuslaissa ja kansainvälisissä sopimuksissa olevaan palautuskieltoon. Mutta, jos poliisi rupeaa suoraan vetoamaan perustuslakiin, niin perustuslaissa esimerkiksi täällä 7 §:n 1 momentissa sanotaan, että jokaisella — siis jokaisella — on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, niin ajatellaan, että vaikka Turun hovioikeus on tuominnut jonkun vankeuteen ja käy ilmi, että se oli väärä tuomio — mies on pantu vankilaan, vaikka hän on syytön — niin ei kai sen jälkeen poliisi tähän perustuslain säädökseen nojaten voisi päättää, että nyt Turun hovioikeuden ratkaisuja ei laiteta väkisin täytäntöön, eli konnia ei viedä väkisin vankilaan, kun ei voida luottaa siihen, että Turun hovioikeus osaa antaa oikeita tuomioita.

Eli kyllä mielestäni tuo asia vaatii vähän harkintaan. Ja varsinkin, kun poliisi linjasi, että rikosperusteisia palauttamisia kuitenkin jatketaan. No, sehän on aivan epäloogista, koska jos palautuskieltoon vedotaan, palautuskielto on ehdoton, se koskee myös rikollisia, käännytettäviä ja karkotettavia. [Sebastian Tynkkynen: Eli mikä se teidän linja oli?]

Puhemies Matti Vanhanen: Muistutan siitä, että me olemme yhdessä sopineet, että nämä suositusajat, ne ovat tietysti suosituksia, mutta niitä yleensä noudatetaan. — Edustaja Aittakumpu. [Ben Zyskowicz: Minä puhun niin harvoin! — Naurua]

14.21 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Oli mielenkiintoista kuunnella tuota edellistä puheenvuoroa. On aivan totta, että kyllä meidän pitää yhteiskunnassa laajasti pohdita tätä sekä tähdätä siihen ja tehdä toimia, jotta meidän turvapaikkaprosessimme ovat inhimillisiä mutta myös sujuvia, ja se koituu koko yhteiskunnan ja myös turvapaikanhakijan eduksi ja hyväksi, kun prosessi on sujuva ja selkeä. Mutta meidän täytyy kaikessa meidän toimissamme myöskin ottaa huomioon se, että meidän täytyy kunnioittaa ihmisoikeuksia emmekä me voi niitä lähteä millään tavalla polkemaan.

Tämä poliisin toiminta on sellainen asia, joka on aiheuttanut keskustelua. En siihen aio tässä yhteydessä palata, vaan ajattelin palata tuohon keskusteluun, josta tämä lähti. Puhumme työllisyyspolitiikasta ja siitä, mikä on tämän hallituksen talouspoliittinen linja. Meillä on täällä lehterillä nuoria kuuntelemassa ja seuraamassa tätä meidän keskusteluaamme ja on siellä joku varttuneempikin. On aivan erityisen tärkeää, että kun me hoidamme meidän maamme taloutta, niin me hoidamme sitä vastuullisesti ja ajattelemmekin sitä, minkälaisena me jätämme tämän maan talouden ja tämän maan näille meidän nuorille ja uusille sukupolville. On ehdottoman hyvä, että käymme tätä keskustelua. Olemme kuulleet myöskin kritiikkiä siitä, miten hallituksen työllisyystoimet eivät ole pureet, ja on ilman muuta huomattava edelleenkin se, että hallituksen työ on vasta alussa ja uusia työllisyystoimia on tulossa ja työllisyystoimia on myös tässä lisätalousarviossa. Siellä esimerkiksi ehdotetaan

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

290 000 euron lisäystä pk-yritysten työsuhdeneuvontaan, jonka tarkoitus on auttaa yrityksiä kansainvälistymisessä ja yleensäkin yrityksen toiminnassa.

Myöhemmin tänään meillä on käsittelyssä esimerkiksi hallituksen esitys, jolla uusien kone- ja laiteinvestointien poistomahdollisuus tuplataan, ja tämäkin antaa myönteistä virettä meidän yrityselämällemme. Keskustalle on erityisen tärkeää se, että me turvaamme meidän myönteisen työllisyyskehityksemme, ja siihen liittyy olennaisesti se, että me tuemme meidän yritystoimintaamme. Meillä on nyt ollut useampi niin sanottu lihava vuosi takana, minkä ansiosta me voimme ensi vuoden alusta tehdä korotuksia perusturvaan, muun muassa lapsilisiin ja eläkkeisiin, ja jotta välttäisimme laihat vuodet, meidän tulee jatkossakin tehdä vastuullista taloudenpitoa.

Arvoisa puhemies! Työtä on paljon, mutta työväkeä on vähän, ja nyt hallituksen täytyykin erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että meillä monet [Puhemies koputtaa] työttömät ovat sillä tavalla vaikeasti työllistettäviä, että meidän täytyy tehdä erilaisia toimia muun muassa osa-aikatyön ja vajaakuntoisten työmahdollisuuksien parantamiseksi. Sen vuoksi hallituksen työllisyystyökalupakissa onkin hyvin monenlaisia eri keinoja, joita tullaan käyttämään.

14.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri ja hyvät edustajakollegat! Meillä on käsittelyssä tämän vuoden viimeinen lisätalousarvio, josta on käyty keskustelua. Mutta myös hivenen tästä talouden isosta kuvasta: tietysti täytyy olla äärimmäisen huolestunut siitä, että IMF:n tuoreessa arvioissa tältä päivältä todetaan, että Suomen talous ei ole tasapainossa vuonna 2023 näillä toimenpiteillä, joita Rinteen hallitus on omassa ohjelmassaan esitellyt ja minkälaisia toimenpiteitä he ovat tehneet.

IMF muun muassa mainitsee nämä ympäristölle haitalliset yritystuet, joita Suomessa on noin 3,5 miljardia. [Petteri Orpo: Onneks vihreät on hallituksessa!] Itse asiassa ennen vaaleja varsinkin vihreät pitivät kovaa ääntä, että kyllä näitä ympäristölle haitallisia yritystutkia pitää leikata, [Jussi Halla-aho: Kuinkas sitten kävikään?] mutta kuinkas sitten kävikään. [Naurua] Tämä Rinteen hallitus lisää näitä ympäristölle haitallisia yritystutkia, eliikkä ensi vuonna ympäristölle haitalliset yritystuet nousevat 100 miljoonalla 3,6 miljardiin. Kuinkas tässä näin kävikään? [Ben Zyskowitz: Voiko tuo olla totta?]

Myös Suomen Pankki on osoittanut omaa huoltaan muutamista asioista Suomen taloudenpidossa, ja tuossa edellä kokenut kansanedustaja Ben Zyskowicz nosti esille eduskunnan tietopalvelun tuoreen tiedon siitä, että Rinteen hallituksen ensi vuoden budjetti tulee vähentämään tästä maasta työtä. Hallitus itse asetti tavoitteen, että he lähtevät tavoittelemaan 75 asteen työllisyyttä, mutta kuinkas sitten kävikään. Kun tuo ensimmäinen Rinteen hallituksen budjetti esiteltiin, ja puolueettomat tahot, ekonomistit, sen arvioivat, niin he toteavatkin, että ei mennäkään kohti 75 asteen työllisyyttä, vaan tullaan alaspäin siitä — 5 000 työllistä vähemmän ensi vuonna Rinteen hallituksen ensimmäisen budjetin toimilla. [Kokoomuksen ryhmästä: Ohhoh! — Sari Sarkomaa välihuuto]

Arvoisa puhemies! Annan kiitosta siitä, että tässä lisätalousarviossa on päärata huomioitu ja siitä, että meillä näitä nopeita raideyhteyksiä laitetaan liikkeelle. Ne ovat olleet meidän yhteinen tahto. Myös annan kiitosta siitä, että eduskuntapuolueet yhdessä ovat kantaneet veteraanirahoista huolta pidempään, ja niitä on lisätty niin, että jokainen veteraani saa nämä kotiin vietävät palvelut jatkossa tästä vuodesta lähtien samantasoisina, ja näitä rahoja on nyt sitten lisätty ja myös uusia päätöksiä tehty.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Mutta yksi sellainen huoli, jonka haluan nostaa esille, on tämä kansainvälisten osaajien työluvut. Tässä on lisätty jonkin verran rahaa siihen, että Maahanmuuttovirasto, Migri, ei joudu sentään tänä vuonna irtisanomaan taikka lomauttamaan henkilökuntaansa. Mutta kyllä meidän huoli on se, että meillä yritykset eivät tällä hetkellä saa näitä osaajia. Tämä on yritysten kansainvälisen kilpailukyvyn näkökulmasta ihan oleellinen kysymys, ja tällä hetkellä näiden osaajien työilupien saanti kestää jopa neljä kuukautta. Rinteen hallitus on ker-tonut tavoittelevansa kuukautta, ja asiantuntijat yrityksissä ovat sanoneet, että tällaiset lu-vat pitäisi saada mielummin viikoissa, ehkä kahdessa viikossa.

Kokoomuksen puheenjohtaja Orpo totesi tuossa hetki sitten, että politiikka on silloin epäonnistunut, jos yksikin yritykselle tärkeä — ja lopulta siis työlupa oikeutettu — jää tänne tulematta sen takia, että viranomaisprosessit eivät ole sujuvia eikä päätöksiä saada. Eli meillä on henkilöitä, jotka olisivat tulleet tänne tekemään työtä näihin meidän yrityk-siin — usein he ovat kansainvälisiä huippuosajia — mutta he eivät saa tällä hetkellä työ-lupia, ja he valitsevat silloin todennäköisesti jonkin toisen maan, minne he menevät työtä tekemään ja osaamistaan hyödyntämään ja antamaan käyttöön. [Perussuomalaisten ryh-mästä: Puhutteko te maahanmuutosta?]

Pidän siis tärkeänä sitä, että ensi vai tällä viikolla, kun hallitus tekee oman täydentävän esityksensä ensi vuoden budjettiin, te kuuntelisitte — jos ette kuuntele kokoomuksen huol-ta ja esitystä [Leena Meri: Kuunnelkaa perussuomalaisia!] 10 miljoonasta, niin kuunnel-kaa näiden yrittäjien huolta — ja lisätkää tuossa täydentävässä esityksessä, arvoisa päämi-nisteri Rinne, teidän ensi vuoden budjettiin yhdessä valtiovarainministeri Lintilän [Pu-hemies koputtaa] kanssa tuo 10 miljoonaa, mitä Maahanmuuttovirasto tarvitsee siihen, että nämä huippuosajat ja myös opiskelijat [Puhemies koputtaa] saisivat lupia tänne Suomeen tulla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah ja sen jälkeen ministeri Lintilä 3 minuut-tia. Sen jälkeen myönnän vastauspuheenvuoroja.

14.30 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! On selvää, että vuoden neljäs lisäbudjetti on tietenkin luonteeltaan täydentävä, ja siellä on sinänsä ihan tärkeitä kohdennuksia. Kuten edustaja Heinonenkin totesi, yhdessä eduskuntapuolueet päättivät veteraanitukien koro-tuksesta ja kaikkien samalle viivalle saattamisesta. Myöskin esimerkiksi Kuopion iskun jälkihoitoon kohdenneet rahat ovat totta kai välttämättömyys.

Mutta kyllähän tässä on huoli hallituksen politiikan kokonaislinjasta, sen vaikutuksista valtiontalouteen ja sen suuntaan. Velkaantuminen kasvaa ilman että tällä hetkellä tuloja al-kaisi kertyä, koska työllisyystavoitteet eivät ole täytymässä. Tänään todellakin on tullut näitä huolestuttavia uutisia. IMF on nostanut esille sen, että Suomen talouden ongelmat ovat sellaisia, että talouden tasapaino ei tule toteutumaan 2023, ja sitten on vielä nämä tie-topalvelun laskelmat, mitkä tänään on julkistettu: elikkä tämä hallituksen politiikka tulee itse asiassa vähentämään työpaikkoja. Jos katsoo ihan tätä lisätalousarvion perustelutekstiä, niin siinä jo varoitetaan, että suurin osa tämän alkuvuoden kasvusta itse asiassa tulee perintönä viime vuoden viimeiseltä neljännekseltä, ja alkuvuonna 2019 työllisyys ei ole enää parantunut. Tämä on ihan hallituksen oman esityksen perustelutekstiä. Sen tähden näitä työllisyystoimia täällä nyt niin kiivaasti odotetaan, koska tiedetään, että koko tämän hallituksen talouspolitiikka rakentuu sille, että työllisyysastetta pystytään nostamaan — ja kun tämä ei ole näköpiirissä vaan päinvastoin nämä tarkennetut laskelmat nyt osoittavat,

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

että itse asiassa näillä toimilla näyttääkin siltä, että työpaikat vähenevät, niin kyllä me olemme vakavan paikan edessä.

On ihan selvää, ministeri Lintilä, että te joudutte ensi syksynä näitä leikkauslistoja täällä esittelemään, ja täytyy kyllä syvästi ihmetellä, miksi keskusta on tällaisen talouspolitiikan takuumiehenä hallituksessa. [Petteri Orpo: Niinpä!] Minun mielestäni tämä on se keskeinen kysymys, [Jussi Halla-aho: Hyvä kysymys!] jota valtiovarainministerin on syytä pohdita yhdessä puolueensa puheenjohtajan kanssa: että miksi te olette tällaisen talouspolitiikan takuumiehenä, joka vähentää Suomesta työpaikkoja ja on saattamassa Suomen talouden syvään kriisiin. [Ben Zyskowitz: Erittäin hyvin sanottu!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä 3 minuuttia. Ja nyt avataan V-painike vastauspuheenvuorojen pyytämistä varten.

14.33 Valtiovarainministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Vaikka kyseessä on lisäbudjettikeskustelu, niin lienee syytä sanoa muutama sana tästä IMF:n raportista, joka tänään julkaistiin, koska se herättää mielenkiintoa ansaitusti.

Ensinnäkin huomautan siitä, että kyseessä ei ole huomautus vaan IMF:n raportti, ihan perinteinen maaraportti, jonka IMF tekee. Sikäli olen pitkälti IMF:n kanssa samaa mieltä johtopäätöksistä. Kyllä he ovat tunnistanee ihan samat kipukohdat, mitä me olemme tunnistanee. Ei tässä ole uusia asioita. Nämä asiat tunnustetaan ja tunnustetaan. [Petteri Orpo: Mikä on johtopäätös siitä?] He viittaavat muun muassa siihen, että fiskaalinen kestävyys on kunnossa, sote-uudistus kunnossa, työllisyysasteen nostaminen. [Naurua — Ben Zyskowitz: Kuka niille sellaista on väittänyt?] Kaikki nämä ovat niitä, joita me olemme tässä salissa kertoneet ja jotka tulevat olemaan painopistealueita.

Toisaalta pitää myös huomata se, että IMF:n mukaan vuoden 20 budjetti on sopusuhtainen, oikealla tavalla keventävä, ja se, että panostukset on kohdennettu oikeisiin kohteisiin: infraan, koulutuksen ja niin edelleen. Ja tämä on hyvä, joka varmasti tullaan käymään hallituksen piirissä läpi.

Ja se, mikä tässä tuli esille myös sitten: IMF viittaa näihin ympäristölle haitallisiin tuihin, 3,5 miljardia — nyt huomioikaa ympäristölle haitalliset, ei yritystuihin, eli nämä käsitteet nyt kerralla selväksi. Se, että mitä siellä sisällä on, niin siellä on muun muassa työmatkavähennys. En minä ole hirvittävästi kuullut täällä salissa vaatimuksia, että työmatkavähennys poistetaan. Toisaalta me yritämme saada ihmisiä liikkumaan työn perässä. Siellä on maatalouden tuet, siellä on dieservero. IMF kiinnittää huomiota siihen, että voitaisiin käyttää näitä sitten esimerkiksi joihinkin kuluihin. Suomessa kehysmenettelyssä se ei ole edes mahdollista. Eli tässä on pikkaisen nyt sellaisia asioita, joita me joudumme purkamaan, ja ehkä meidän olisi pitänyt olla aktiivisempia myös IMF:n suuntaan, mutta me itse asiassa saimme eilen iltapäivällä tämä raportti, ja sen takia ehkä täällä tuli joitakin tällaisia, jotka olisi voitu heidän kanssaan käydä.

Mutta ilman muuta tämä on sellainen vakavasti otettava, ja se, mikä tämän pääviesti on ehdottomasti: meidän tulee lisätä työllisyyttä lisääviä päätöksiä välittömästi. [Ben Zyskowitz: Mutta te vähennätte työtä!] Me emme voi odottaa ensi syksyyn, jolloinka käydään läpi, paljonko uusia työpaikkoja on. Meidän on saatava niitä uusia työpaikkoja tulemaan koko ajan. Ei julkinen talous [Petteri Orpon välihuuto] odota jotain tiettyä päivämäärää hallitukselta. Päivät tulevat päivien jälkeen, ja julkinen talous kehittyy siinä mukana. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoroihin, enintään 1 minuutti.

14.36 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä sinänsä haki jo viisaita sanoja tässä, että työllisyystoimet eivät riitä. Nyt kun meillä on tältä päivältä saldona se, että eduskunnan tietopalvelu on laskenut, että hallituksen esitys heikentää työllisyyttä 5 000:lla, ja samaan päivään osuu IMF:n huomautus ja varoitus siitä, mihin taloudenpito on menossa, niin kyllä minä nyt vakavasti vetoan hallitukseen, että älkää nyt hyvänen aika odottako sinne ensi kevääseen, vaan pitäkää työllisyysriihi keskenänne, tehkää niitä toimia nyt. Me tarvitsemme niitä nyt.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti esiteltiin tänään. Tietopalvelu on laskenut, että sen esityksen mukaan syntyisi reilusti yli 20 000 työpaikkaa plus ne keinot, joita tietopalvelu ei vielä laskenut mutta jotka ovat muiden laskemia — nämä meidän esityksemme toisivat 60 000 työpaikkaa. Ottakaa ne käyttöönne, tehkää niistä edes niitä toimia, joita te uskallatte, joihin te pystytte, [Puhemies koputtaa] koska rahat pitää tienata ennen kuin niitä tuhlaataan. Tämä on vakava viesti.

14.37 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan tietopalvelulla on käytössään ne ohjelmat, jotka sillä on käytössä. Ja kun me tiedämme, miten ne arvioivat esimerkiksi veronkevennyksien tai muiden julkisen talouden muuttuvien tekijöiden vaikutukset, niin syöttämällä sellaisia muutoksia, jotka tuottavat niitä sen ohjelman mukaisia työpaikkalisäyksiä, ne näyttävät plussaa. [Petteri Orpo: Mitä ihmettä? — Ben Zyskowitz: Pitäisikö meidän pyytää laskelmat Koskiselta?] — Ei, vaan täytyy tiedostaa, mihinkä tekijöihin perustuu se tulos, joka näistä ohjelmista saadaan.

Hallitus on käynnistänyt ja on luvannut tuoda nämä ehdotukset työpaikkojen lisäyksistä, [Oikealta: Olette luvanneet paljon muutakin!] työllisyysasteen nostamisesta, ja varmasti oppositioitakin vaaditaan malttia odottaa sitten sen verran, että konkreettisia esityksiä tulee. [Oikealta: Vappusatanen!]

Kansainväliset elimet, niin kuin Kansainvälinen valuuttarahasto, tekevät omaa työtään omien perinteidensä mukaisesti. Niiden pitääkin kiinnittää huomiota siihen, mikä on trendi esimerkiksi kunkin maan osalta ja johtaako tietty tämänhetkinen tilanne ilman niitä muutostekijöitä esimerkiksi työllisyysasteen tai julkisen talouden osalta sitten haitallisiin seuraamuksiin, ja senkaltainen huomautus, tai tällainen varoitus, on sinänsä paikallaan.

14.39 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tämän vuoden neljäs lisätalousarvio on tosiaan pääosin tekninen, mutta valitettavasti se luonnehtii myös pitkälti hallituksen talouslinjan konkretian puutetta. Sekä valtion menojen jatkuva kasvu että konkreettisten työllisyystoimien puute — vieläpä talouskasvun hiipussa — ovat hyvin vakavia ongelmia, eikä tilanne voi todellakaan jatkua tällaisenaan enää pitkään. Eikä todennäköisesti pitkään säily hallituksen sisäinen sopukaan, jos valtiovarainministeri Lintilän äskeisestä lausunnosta on jotain pääteltävissä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten lisäksi myös monet asiantuntijatahot ovat huolissaan julkisten menojen kasvusta, ja osa siitä kasvusta vieläpä rahoitetaan valtionomaisuuden myynnillä. Valitettavasti tuottavan omaisuuden myynnistä on erittäin huonoja kokemuksia muun muassa Kataisen hallituksen kaudelta. Lisäksi tarvitaan työllisyyttä kehittäviä toimenpiteitä. [Puhemies koputtaa] Kuitenkin hallitus aikoo heikentää työllisyysnäky-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

miä muun muassa polttoaineverotuksen kiristämällä ja kotitalousvähennyksen leikkaamisella. Tarvitaan aivan toisensuuntaisia toimenpiteitä.

Valtiovarainministeri Lintilä, kysyn nyt teiltä: mitä konkreettista aiotte tehdä tämän Suomen taloustilanteen korjaamiseksi?

14.40 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pari kommenttia aiempiin puheenvuoroihin. Edustaja Kankaanniemellä oli hyvin rakentava ja asiantunteva puheenvuoro. Sen sijaan kokoomuksen suuntaan täytyy ihmetellä teidän nuivaa suhtautumistanne teollisuuden toimintaedellytyksiin. [Leena Meri: Se oli Savio, joka puhui!] Te tässä omassa esityksessänne, jonka tänään olette julkaisseet, olette leikkaamassa teollisuuden toimintaedellytyksiä 500 miljoonaa euroa. [Keskustan eduskuntaryhmästä: Ohhoh!] Siis 500 miljoonaa euroa, joka tarkoittaa sitä, että kun meidän BKT:stämme 40 prosenttia tulee viennistä, te olette viemässä edellytyksiä metsäteollisuuden ja metalliteollisuuden toimintaedellytyksistä. Meillä on Pohjois-Suomessa 7 miljardin euron hankkeet suunnitteilla, ja se merkitsee tuhansia, tuhansia uusia työpaikkoja ja välillisiä työpaikkoja paljon, paljon enemmän. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto.] Mutta teidän linjanne, 500 miljoonaa pois teollisuuden toimintaedellytyksistä, sehän on järkyttävä, se on järkyttävä. On aivan mahdoton kuvitella, miten tietopalvelu on saanut näyttämään positiiviselta tämän teidän viestinne. Puoli miljardia pois toimintaedellytyksistä, se on järkyttävä juttu. [Pia Viitanen: Niitä lukuja ei ole syötetty!]

14.41 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puheenvuoroissa kehuttu neljättä lisätalousarviota ja todettu, että se on tekninen. Näinhän se on, mutta täällä on hyviä asioita.

Nostan ainakin yhden merkittävän asian, mikä on tässä lisätalousarviossa nostettu esille, eli Verohallinnolle, Tullille ja Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorille ehdotetaan kertaluontoisia määrärahalisäyksiä 12,5 miljoonaa.

Ja kun muistelemme, miten tulorekisterin kävi, niin tässä on myös tulorekisterin laajentamiseen 19 miljoonaa. Tästä tulorekisterin kehittämiseen uudelleenbudjetoitua määrärahaa on 4 miljoonaa. On epäily, että kuntien ja jopa valtion verotuloja olisi tällä hetkellä jossakin verottajan järjestelmissä — toivotaan, että näin on.

14.42 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, olin kyllä yllätynyt tästä edustaja Koskisen lähtökohdasta: on ilmeisesti niin, että jos eduskunnan tietopalvelusta, jota tässä on yhteisillä päätöksillä vahvistettu vuosia siksi, että saadaan tänne perusteltua ja puolueetonta keskustelua budjeteista, kun joku ulkopuolinen, neutraali taho laskee tulonjako- ja työllisyysvaikutukset, niin nyt te sanotte, kun sieltä tulikin hallitukselle epämieluisat luvut, että niihin ei kannata uskoa. No, koskeeko sama sitten valtiovarainministeriön lukuja tai työ- ja elinkeinoministeriön lukuja [Johannes Koskinen: En sanonut — sanoin vain, että kun tietää ohjelman, niin tietää tulokset!] tai eri laskelmia? Onhan ihan selvää, että meillä täytyy olla joku pohja, josta keskustella. Ja nämä on onneksi myös julkistettu, 30-sivuinen raportti tänään tietopalvelusta. He aina julkistavat ne siinä vaiheessa, kun ne asiat tulevat esiin, joita he ovat laskeneet. Sitä kannattaa käydä ehkä huolellisemmin läpi.

Yritystuista myös: Tässä oli erikoisia heittoja kyllä. Lintilä täällä kertoo IMF:n suosituksista, jotka olivatkin tältä osin varmasti epärelevanttejä tähän meidän tilanteeseemme.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Meidän listassamme on todella 486 miljoonaa yritystukia, jotka käytännössä, kokonaisuutena auttaisivat teollisuutta menemään eteenpäin, toisivat lisää uusia työpaikkoja. Ihmettelen myös hallituksen linjaa, kun tässä on nimenomaan sanottu, [Puhemies koputtaa — Antti Rantakangas: Oijjoi!] että olette tekemässä kyllä remontteja tulevaisuudessa. Ette ole niitä vain tehneet. Onko hallitus nyt sitä mieltä, ettei tee mitään yritystuissa, vai sitä mieltä, että ollaan tekemässä yritystuissa [Puhemies koputtaa] asioita, joista ei vain kerrota vielä?

14.43 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä nostettiin esiin veteraanien rintamalisän korotus, mikä on upea asia. Kiitos siitä koko salille.

Toivottavasti emme jatkossa unohda myöskään veteraanien leskiä, jotka sinnittelevät todella huonossa kunnossa yksin kotona vailla apua hyvin useassakin tapauksessa.

Sitten Kuopion iskut nostettiin esiin ja niihin ohjatut varat. Se on hienoa, mutta kuten edustaja Essayah sanoi, se on myöskin välttämättömyys. Olisi tärkeää panostaa ennaltaehkäiseviin toimiin, mitkä ovat oikeastaan aina kannattavampia kuin sitten ryhtyä korjaamaan tämmöisiä tapauksia, mitä nytkin on sattunut, koska mitkään rahat eivät riitä korvaamaan sitä henkistä tuskaa, mitä tällaiset tapahtumat aiheuttavat.

14.44 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy nyt vielä kerran muistuttaa tästä historiasta, mitä tulee näihin työllisyystoimenpiteisiin. Sipilän hallituksen olennaiset työllisyystoimenpiteet, joilla Suomen työllisyys parani historiallisen paljon, eivät olleet valmiita vielä muutama kuukausi hallituksen vaihtumisen jälkeen. Kyllä te, arvoisa kokoomus, tämän muistatte vallan hyvin. Huolellinen lainvalmistelu ja huolellinen toimenpiteiden valmistelu vievät aikaa, mutta aivan kuten valtiovarainministeri täällä totesi, näitä toimenpiteitä toden totta tarvitaan.

Toinen asia on kyllä sitten tämä perussuomalaisten talouspoliittinen linja. Täytyy sanoa, että siinä — Timo Soinia mukaillen — hohtimet ovat kyllä kaivossa. Puolen miljardin aukko, siis puoli miljardia puuttuu rahaa tästä teidän talouspoliittisesta vaihtoehdostanne. Toivoisi, että puheenjohtaja Halla-aho, edustaja Halla-aho tulisi nyt viimein julkisuuteen ja kantaisi vastuuta. Viime kädessä puolueen puheenjohtaja kantaa vastuun näistä laskelmista. Missä ovat nämä 500 miljoonaa euroa, jotka sieltä teidän vaihtoehdostanne puuttuvat?

14.45 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkien asiantuntijalausuntojen mukaan se suurin huoli on siinä, että Suomi on pudonnut tuotekehitysuralta erittäin pahasti verrattuna kilpailijamaihin. Jos me haluamme aidosti luoda uusia työpaikkoja, luoda uusia yrityksiä, meidän täytyy kiertää tätä tasoa eteenpäin. Silloin se ei tarkoita sitä, että me lähdemme valtion taholta veikkaamaan joitain tiettyjä sektoreita vaan me annamme toimintaedellytyksiä pienyrityksille ja me annamme toimintaedellytyksiä niille uusille yrityksille, jotka saattavat kasvaa kansainvälisiksi menestystarinoiksi. Tämä on oikeastaan ainut tie, jolla me pärjäämme myös jatkossa talouden osalta.

Meidän pitää nostaa jalostusarvoa. Me emme voi olla enää kiinni siinä vanhassa tarinassa, jossa me esimerkiksi ylikulutamme luonnonvaroja kestävämmällä tavalla.

Sen lisäksi on tärkeätä, että ministeri Harakka on nimittänyt riippumattoman tutkimusperusteisen työryhmän, joka rupeaa selvittämään sitä, miten työllisyysasteen nosto onnistuu, ihan niin kuin tutkitulla tavalla ja sellaisiin kansainvälisiin [Puhemies koputtaa] esimerkkeihin nojaten, jotta me voimme aidosti tehdä oikeita toimenpiteitä.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

14.47 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouspolitiikan suunta on muuttunut: enää ei leikata vaan korjataan edelliskauden leikkauksia. [Kokoomuksen ryhmästä: Kyllä, nyt ajetaan työpaikkoja alas!] Oppositio jatkaa valitusvirttään siitä, että työllisyystoimet ovat riittämättömiä, [Välihuutoja oikealta] mutta hallitus on jo ke- säkuussa antanut lisärahaa ammatilliseen koulutukseen ja liikennehankkeisiin. Molemmat ovat työllisyyden edistämisen kannalta erittäin tärkeitä.

Suurimmat lisäykset esitetään tässä lisätalousarviossa nyt työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle uusiutuvan energian tuotantotukeen, tutkimus- ja innovaatiotoimintaan ja TE-keskusten digihankkeiden kustannuksiin. Keskustelun kuluessa on käynyt selväksi, että mikään työllisyystoimi ei kokoomukselle kelpaa, jos siinä ei ole kyse sosiaaliturvan leikkaamisesta. Sitähän kokoomus esittää nyt myös omassa, tänään julkistamassaan vaihtoehtobudjetissa: leikkauksia heikoimmassa asemassa oleville. [Kokoomuksen ryhmästä: Työpaikkoja!] Että sellaisia työllisyyskeinoja sillä laidalla salia. Köyhiä ei enää kepitettäisi vaan suorastaan nuijittaisiin.

Tämä lisätalousarvio sisältää tärkeitä lisäeuroja myös Maahanmuuttoviraston toiminnan vahvistamiseen. [Juha Mäenpään välihuuto] Turvapaikkaprosessit kestävät liian kauan, ja tämä on [Puhemies koputtaa] erittäin tärkeää korjata.

14.48 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä niitä työllisyystoimia tarvitaan nyt välittömästi. Täällä edustaja Koskinen nyt epäili näitä eduskunnan tietopalvelun SISU-ohjelman simultaanilaskelmia. Siis on aivan selvä, että jos meillä ei ole niitä toimenpiteitä ja meillä pelkästään tehdään niin, että nostetaan sosiaaliturvaa mutta ei samalla pureta kannustinloukkuja elikkä ei helpoteta sitä työllistämistä, niin ihan niissä laskelmissa ja reaali maailmassa tapahtuu silloin niin, että työpaikat vähenevät. [Ben Zyskowicz: Kyllä!] Tämä on se ongelma, että meiltä puuttuvat tällä hetkellä ne toimenpiteet, joilla esimerkiksi yrityksille työllistämisen kynnystä oltaisiin madaltamassa, paikallista sopimista oltaisiin edistämässä, ja meillä ei sitä sosiaaliturvauudistusta ole näköpiirissä, jossa sosiaaliturva ja toisaalta verotus voitaisiin yhdistää sillä tavoin, että aina työn vastaanottaminen olisi kannattavaa. Kristillisdemokraateilla on tässä oma malli, kannustava perusturva. Ottakaa se käyttöön. Se on yksityiskohtaisesti teille kuvattu näissä Rinteelle aikanaan annetuissa hallitusohjelmakysymyksissä. Sitä toteuttamalla meillä pystyttäisiin lisäämään [Puhemies koputtaa] niitä työpaikkoja ja samanaikaisesti pitämään huolta hyvästä sosiaaliturvasta.

14.49 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin, todellakin, kyllä on linja muuttunut, kyllä on suunta muuttunut. [Pia Viitanen: Kyllä!] Vuosi sitten tässä salissa hallitus esitteli tämän vuoden budjettiesityksen, ja siihen nähden velkaantumisen on tämän lisätalousarvion mukaan kasvamassa vielä miljardilla. Siis todella, suunta on muuttunut. Työllisyyden kehitys on pysähtynyt, ja ottakaa huomioon, että tämä kaikki tapahtuu aikana, jolloin meidän talous vielä kasvaa. Ei näin voi olla. Talous kasvaa nyt, ja silti otetaan velkaa miljardi enemmän. Työllisyyden kasvu on pysähtynyt, te teette budjetin, jonka laskettu vaikutus on 5 000 miinusta työllisyyteen. Tavoitteet kauas karkaavat. Teidän pitäisi tehdä nyt toimia — nyt.

14.50 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo, todellakin suunta on muuttunut. Nyt rakennetaan sellaista tulevaisuutta, jossa ihminen on po-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

litiikan teon keskiössä, ja oli todellakin korkea aika. Minä katsoin teidän vaihtoehtobudjetin: työttömyystukea, asumistukea, toimeentulotukea te olisitte valmiit leikkaamaan peräti 600 miljoonaa euroa — 600 miljoonaa euroa kaikkein heikompiosaisilta ihmisiltä. Tätä on se teidän politiikkanne, meidän politiikkamme on toisenlaista. [Juha Mäenpään välihuuto]

Edustaja Heinonen nosti erittäin hyvän pointin omassa puheessaan, ja kyse on näistä opiskelijoiden oleskelulupaprosesseista. Teillä on, kokoomus, ollut neljä vuotta aikaa hoitaa tämä asia kuntoon. [Timo Heinonen: Ei ne neljää vuotta ne opiskelijat jonossa ole olleet!] Teillä oli sisäministeri, joka olisi voinut tarttua tähän. Tämä ongelma ei nimittäin ole uusi, vaan kun on nämä 800 opiskelijan jonot, joiden takia joudutaan, edustaja Heinonen, perumaan heidän opiskelupaikkansa ja maksamaan takaisin heidän jo maksamansa opiskelumaksut, niin sehän on täysin kestävämpi. Minkä takia kokoomus ei tähän tarttunut [Petteri Orpo: Te ootte nyt hallituksessa!] silloin, kun oli vallan kahvassa? [Ben Zyskovicz: Tarttuka te, kun teillä on nyt valta!]

14.51 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eihän, edustaja Guzenina, nämä opiskelijat nyt neljää vuotta ole siellä jonoissa olleet. Ne ovat tulleet teidän hallituksen aikana, hakeneet sieltä lupaa tulla tänne opiskelemaan, ja teidän hallituksen aikana Maahanmuuttovirasto ei pysty näitä lupia käsittelemään. [Pia Viitasen välihuuto] Älkää syyttäkö muita, kun valta on teillä. Lisätkää Migrille, Maahanmuuttovirastolle varoja niin, että nämä saadaan, ei nyt neljässä kuukaudessa, niin kuin teidän aikana tapahtuu, vaan viikoissa, niin kuin yritykset ja yrittäjät ovat toivoneet ja oppilaitokset ovat toivoneet. Te kannatte vastuun tästä tilanteesta, että nämä osaajat eivät Suomeen pääse. Ja ymmärrän sen, että tämä nyt kolahtaa, kun teidän politiikkanne, missä suunnanmuutos on tehty, tekeekin tähän [Maria Guzeninan välihuuto] maahan lisää työttömiä. Kyllä — suunnanmuutos on tapahtunut: Tähän maahan tulee ensi vuonna 5 000 työtöntä lisää teidän politiikkanne myötä. Työllisten määrä vähenee teidän tekemillänne ratkaisulla. [Sami Savio: Parempi olla tekemättä mitään!] — Kyllä.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Lohi, Guzenina ja Ranne.

14.52 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta kokoomuksen suunnasta ei kovin vauhdikkaasti kannattaisi nyt arvostella tätä lisätalousarvioesitystä, jossa nimenomaan Migrille lisätään rahaa, ja korjataan sitä alkuperäistä tämän vuoden talousarviota, joka on tehty Orpon aikana ja jonka on myös sisäministeri esitellyt, ja se oli kokoomuslainen sisäministeri. Te puhutte nytten muusta, kuin tästä käsittelyssä olevasta asiasta. Kun edustaja Orpo totesi täällä, että tällä lisätalousarviolla lisätään miljardilla velanottoa, niin eihän se pidä paikkaansa, tällä vähennetään velanottoa siitä alkuperäisestä talousarvioesityksestä tälle vuodelle. [Timo Heinonen: Ei!] Ja minusta tässä, kun mietitään, mikä suunnanmuutos on, niin kannattaa kuunnella valtiovarainministeri Lintilää, joka kertoo sen, mikä on tämän hallituksen taloudellinen linja. Hän totesi, että ei työllisyystoimet odota mitään tiettyä päivämäärää, vaan hallitus tekee koko ajan töitä sen eteen, että työllisyyttä saataisiin parannettua. [Timo Heinonen: Vääriä toimenpiteitä!] — Tekee laajalla rintamalla, mutta antakaa nytten työrauha, että voidaan valmistella nämä. Kyllä niitä esityksiä ja toimenpiteitä tulee myös [Puhemies koputtaa] tänne meidän käsittelyyn.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

14.53 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen tietää hyvin, että me elämme nyt tällä hetkellä Suomessa sen budjetin varassa, jonka te olette hallituksessa päättäneet, ja jota me oppositiossa vastustimme. Ja tämä opiskelijoiden opiskelulupaprosessi ja työlupaprosessi, joiden pitäisi myöskin tähän samaan kuulua, niiden hoito olisi pitänyt aloittaa jo aikoja sitten, koska jos olette lainkaan kuunnelleet korkeakouluja ja ammattikorkeakouluja, yliopistojen ihmisiä, niin sieltä tätä viestiä on kyllä lähetetty hyvin johdonmukaisesti jo useamman vuoden aikana, on oltu huolissaan siitä, että joudutaan palauttamaan näitä opintomaksuja, jotka on jo maksettu, opiskelupaikkoja, jotka on jo saatu. [Sanni Grahn-Laasonen: Hoidetaan se asia kuntoon!] Suomi on siis menettänyt nämä opiskelijat, ja se on täysin kestämaton tilanne. Nyt tämä hallitus — minä luotan siihen, että sisäministeri Ohisalo, jolle olen tehnyt tästä kirjallisen kysymyksen, tulee korjaamaan tämän tilanteen [Puhemies koputtaa]. Kysymys ei ole ainoastaan rahasta, vaan myöskin toimintakäytännöistä.

14.55 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että edustaja Guzenina on jyrähtänyt kirjallisella kysymyksellä tässä tilanteessa, [Naurua] ja me uskomme, että se tuo myös teidän hallituksen sille linjalle, mitä kokoomuksen puheenjohtaja Orpo on pitänyt esillä. Kyllä näissä Maahanmuuttoviraston ajoissa pitää elää ajassa. Niitä ratkaisuja tehdään nyt. Ja niin kuin tässä edellä tuotiin esille, niin nyt korjataan sitä, kun on tullut ruuhkaa, ettei tarvitse sentään irtisanoa tai lomauttaa sieltä henkilökuntaa. Mutta nyt on kyse siitä, että ensi vuoden budjetista puuttuu noin 10 miljoonaa Maahanmuuttoviraston varoja juuri siihen, että nämä opiskelijat saisivat tänne opiskelulupia, ja että myös yritykset saisivat niitä osaajia, joita monet odottavat. Ja me toivomme, että te kuulette näiden yritysten hätähuudon, näiden oppilaitosten hätähuudon, ja lisäätte tällä viikolla tulevassa, täydentävässä budjettiesityksessä tuon 10 miljoonaa Migrille, mikä sinne tarvitaan. [Tuula Väätäisen välihuuto]

14.56 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvon puheenjohtaja! Kyllähän se näyttää nyt siltä, että hallitus rakentaa tulevaisuutta höttöhankkeiden, höttölupausten ja lisävelan pohjalta. [Vilhelm Junnila: Ja vappusatasten!] — Ja vappusatasten.

Nostan tässä yhden asian esiin. Täällä on hehkutettu hyvin paljon ratahankkeita. Tässä kannattaisi palata maanpinnalle. Hankkeiden toteutuksesta ei ole yhteisymmärrystä, nopeiden ratayhteyksien lobbaus on kyseenalaista, hankkeille ei ole toteutusrahaa — CEF-tukea EU-kaudelle 21—27 tuskin saadaan, suunnittelutyölle voidaan hakea, mutta sitä on aika vaikea saada. Rahaa ei siis ole, ja hallitusohjelmassa on kirjaus, että tätä rahaa yritetään nyt sitten vielä saada kunnista, jotka ovat peepaa, siis meidän talouskriisikunnistamme. Näyttää siis siltä, että tämä on täysin epärealistinen. On aivan turha kuvitella, että nämä lupaukset suurista ratahankkeista toteutuisivat.

No, lisäksi sitten täällä on vielä tällaisia kummallisia epärealistisia odotuksia edelleen talouden kasvuista ja työllisyyden lisäämisistä. Kyllähän tämä huolestuttavalta näyttää. Katsotaan, mitä tästä syntyy. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan.

14.57 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa herra puhemies! Todellakin, tällä neljännellä lisätalousarviolla korjataan edellisen hallituksen tekemää budjettia. Yhdyn näihin Migrin rahoi-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

tusnäkyymiin siinä mielessä, että meidän tulee hoitaa nämä pakolaisasiat mallikkaasti eteenpäin, [Leena Meri: Ai niinku tähänkin asti?] ja yhdyn myös siihen, että meidän tulisi saada osaavaa työvoimaa, koska meillä on työvoimapula tällä hetkellä merkittävä.

Myös opiskelijoiden osalta nykyhallituksella on suunnitelma. Nythän on vuoden jälkeen siitä, kun on valmistunut, laitettu maasta pois, mutta nyt lisätään tätä aikaa kahteen vuoteen, niin että on mahdollista hakea täältä myös työpaikkaa. Aivan järkevää, koska täällä Suomessa opiskelijat ovat olleet jo suomalaisina.

Itse lisäisin tähän yt-keskusteluun, että Migrillä on yt:t mutta yhtä lailla myös Ruokavirastolla on ollut yt:t. On erittäin tärkeää CAP-tukien, maatalouden tukien, osalta, että kun on tärkeä neuvotteluvaihe menossa, niin meillä on riittävästi siihen henkilöstöä, ja koska Ruokavirasto on lisäksi maksajavirasto kymmenilletuhansille maanviljelijöille, meidän täytyy turvata myös heidän toimeentulonsa ja heidän tukirahansa kulkeminen. Eli erittäin hieno asia, että myös Ruokavirastoon on ohjattu rahoitusta.

Pieni mutta merkittävä asia on myös se tässä tilanteessa, kun yritykset ovat palkkaamassa lisää työvoimaa, ja varsinkin pienet yritykset, että yrittäjäjärjestölle, Suomen Yrittäjille, ohjataan työsuhdeneuvontaan ja kansainvälistymiseen rahoituspottia, niin että myös pienet yritykset saavat asiantuntijuutta rekrytointiin ja työsuhteitten mukana olemiseen. Pienille yrityksille on riski ensimmäisenkin työntekijän palkkaus, jos eivät kemiat kohtaa, eli on hyvä tuntea myös työlainsäädäntö paremmin.

Erinomaisena asiana näen tämän — en puhu niinkään tunnin junista vaan puhun raidekapasiteetin lisäämisestä — että me saamme jo nyt tässä vaiheessa, tämän hallituksen aikana pieninä patkinä Riihimäen suuntaan lisättyä raideliikennettä, mutta on erittäin tärkeää, että jos tulevaisuudessa noin 8 miljoonaa ihmistä vuosittain siirtyy Helsingistä Tampereelle ja Tampereelta Helsinkiin, niin saadaan kolmas raide siihen, että me saamme yhdistettyä yhtä lailla tavaraliikenteen, henkilöliikenteen siihen ja lisäksi vielä nämä nopeat yhteydet. Me tarvitsemme siihen todellakin sen kolmannen raiteen ja sen suunnittelun.

Tärkeä asia, pitää aina muistaa sotaveteraanit, ja on hieno asia, että täällä on osoitettu 29,2 miljoonaa veteraanien kotiin tuotaviin palveluihin.

Eli tällä paikataan budjettia mielestäni sopivalla tavalla. Todellakin, loppulaskelmassa tämä budjetti taisi hieman vähentääkin meidän velanottoamme, mutta ensi vuoden budjetti sitä tulee lisäämään.

15.00 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, tämä lisätalousarvio on aika tekninen, mutta siitä huolimatta täällä on erittäin tärkeitä määrärahoja, mihin keskustelussa on minusta hyvin kiinnitetty huomiota, vaikkapa tämä Maahanmuuttoviraston toiminnan vahvistaminen niin, että sinne lisämääräraha tulee tälle vuodelle. Tästä haluan lausua kiitoksen koko hallitukselle, että tämä on tänne saatu.

Tämä on tärkeä, ja siinä mielessä on hyvä, että myös oppositiosta on tullut vahva tuki tälle, että tätä rahaa lisätään, ja myös vahva huoli siitä, että myös ensi vuonna olisi riittävät resurssit näiden käsittelyyn. Uskon nimittäin niin, että huolimatta siitä, miten ajattelemme humanitaarisesta maahanmuutosta tai työperäisestä maahanmuutosta, voisimme kaikki varmasti jakaa sen ajatuksen, että olisi tärkeää, että nämä käsittelyajat olisivat mahdollisimman lyhyitä. Se olisi kaikissa tapauksissa tärkeää, että ne ovat lyhyitä ja, silloin kun on kysymys humanitaarisesta maahanmuutosta, että oltaisiin niitten vastaanottopalveluiden piirissä mahdollisimman lyhyt aika.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Sitten kun on työperäisestä maahanmuutosta tai opiskelijoiden maahanmuutosta kysymys, niin onhan se meidän kasvun este tänä päivänä erityisesti sesonkityön osalta, että ne käsittelyajat ovat niin pitkiä. Se on kasvun este. Kun tulen itse tuolta Lapista, niin Lapin matkailussa tämä on yksi tekijä, sesonkityöntekijöiden saaminen on erittäin ongelmallista. Mutta on paljon muita alueita, vaikkapa Pohjanmaalla, [Juha Mäenpää: Pohjois-Pohjanmaa!] ja ne noudattavat ihan samoja työehtoja, kun kuka tahansa tulee töihin. Suomessa pitää noudattaa samoja työehtoja, olkoonpa työntekijän alkuperä mikä tahansa. Minusta tässäkin kannattaa ihan tosiasioilla puhua — ymmärrän, että voi vastustaa, mutta ei kannata vastustaa väärillä tiedoilla.

Sen takia pidän tärkeänä, että nämä määrärahat ovat riittäviä Maahanmuuttovirastolla, että prosessit ovat sujuvia. [Ben Zyskowicz: Nyt ne eivät ole!] — Ne eivät ole riittäviä tänä vuonna. Nyt korjataan sitä budjettia, minkä valtiovarainministeri Orpo esitteli eduskunnalle, ja lisätään niitä rahoja, ja se on hyvä, että se korjataan. Myös ensi vuoden osalta varmas-ti joudutaan tarkistelemaan samalla lailla. [Ben Zyskowicz: Hyvä!]

Mutta itse puhun nyt tästä paperista, joka on neljäs lisätalousarvio. Ja kun tässä ollaan oltu erittäin huolissaan myös tästä yleisestä talouden kuvasta — minusta sekin huoli on tärkeä, ja kuten täällä valtiovarainministeri toi esille, kyllä koko hallitus kantaa yhtä lailla tätä huolta työllisyyskehityksestä ja talouden kehityksestä — niin tämä lisätalousarvio kuitenkin tällaisenaan on pienentämässä velanottoa, ja tämäkin on minusta hyvä signaali. On selvää, että pitkällä aikavälillä meidän pitää pystyä vähentämään velanottoa nykyisestäänkin ja on saatava valtiontalous tasapainoon, ja suunta on nyt oikea. Ainoa kestävä tie on kuitenkin se, että me pystymme tekemään tehokkaita toimenpiteitä työllisyyden kasvattamiseksi. Meidän työkäisten määrä vähenee Suomessa. Sekin jo pelkästään pakottaa, että työllisyysaste — eli niitten osuus työvoimasta, jotka ovat töissä — tulee kasvamaan ja sen on pakko kasvaa tästä eteenpäin. Meillä ei ole varaa yhtään nuorta [Puhemies koputtaa] esimerkiksi menettää työelämän ulkopuolelle.

15.03 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvää miestenpäivää! Tamperelaiset edustajat Suomela ja Viitanen kehuivat kilpaa, kuinka ratahankkeet etenevät. Tosiasia kuitenkin on, että hankkeet etenevät yhtä lujaa kuin Timo Jutila Hervannan jäähallin kahviossa.

Edustaja Ranne puhui viisaasti, että suunnitteluun tuskin saa EU-tukirahaa. Turun ja Helsingin välisen tunnin junan osa, Espoon kaupunkirata, on kuitenkin suunnittelultaan täysin valmiina. Se on siis toteuttamiskelpoinen nyt, kun muut hankkeet ovat vielä virneitä liikenneministerin kasvoilla. EU-rahaa on saatavilla seuraavalla hakukaudella jopa satoja miljoonia euroja — jos rakentamispäätös tehdään. Miksei päätöstä siis tehdä? 2,5 miljoonaa käyttäjää odottaa tekoja puheiden sijaan, nääs. Ministeri Lintilä tuntee Tampereen hyvin, mutta hän ehti jo häipyä. Olisin kysynyt: miksi neljännen talousarvion yhteydessä ei tehdä päätöksiä, vaikka suunnitelmat ovat valmiit? Varsinais-Suomen kansanedustajaryhmä on tehnyt aloitteen, jotta Espoon kaupunkirata saisi rakennuttamispäätöksen. Se on siis suunnittelultaan valmis. Tutustukaa siihen, arvoisat ministerit, jotta tukirahat eivät valu muualle ja meillä keskitytä vain puheisiin ja byrokratiaan.

15.05 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä neljäs lisätalousarvio, vaikka onkin pieni, lupaa paljon hyvää keskustalaisille arvoille aina veteraanien kotiin tuotavista palveluista lasten ja nuorten psykososiaaliseen tukeen. Esimerkiksi uusiutuvan energian

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

tuotantotuen nosto kertoo siitä, että kysyntää uusiutuvalle energialle on. Suomalaiset haluavat tehdä hyviä tekoja ilmaston kannalta. Edustaja Pirttilahti mainitsikin jo Ruokaviraston taloudellisen tukemisen, ja se on tärkeä asia, sillä mainittujen asioiden maksatusten ja CAP-valmistelun lisäksi Ruokavirasto hoitaa ruokavientiä, ja on tärkeää, että pystymme siihen myös riittävästi panostamaan.

Tämä keskustelu kirvoitti myös yleisemmän talouskeskustelun, ja pyydän oppositiopuolueita muistamaan sen kritiikin, mitä saimme työllisyyskehityksestä silloin, kun viime hallituskaudella aloitimme alkutaipaleitamme perussuomalaisten ja kokoomuksen kanssa. Silloin oli aivan saman tyyppiset keskustelut. Väki ei oikein täällä salissa eikä ulkopuolellakaan tahtonut luottaa siihen, että toimet purevat, mutta niin ne vain purivat — ja minä olen luottavainen, että saamme vaikeitakin ratkaisuja aikaiseksi niin, että työllisyyskehitys paranee. Toki olemme osan ratkaisuista jo pystyneet tekemäänkin. Esimerkiksi tänään täällä istunnossa on tuplapoistoesitys, joka lisää investointeja yrityksiin. Se tulee lisäämään työllisyyttä.

Ja mitä tulee vielä ympäristön kannalta haitallisiin tukiin: siellä on nimenomaan teollisuuden tukemista, meidän kilpailukyvyn tukemista, siellä on liikkumisen tukemista — mistä valtiovarainministeri jo mainitsi, esimerkiksi työhön liikkumisen tuet — mutta siellä on myös esimerkiksi ruuantuotantoon tai metsänkasvatukseen liittyviä tukia, jotka ovat aivan oleellisen tärkeitä globaalien haasteiden ratkaisussa. [Toimi Kankaanniemi: Ei me niitä leikattaisikaan!] Haluaisitteko te poistaa nämä tuet? Eli pyydän sieltä opposition puolelta ihan konkretisoituja näkemyksiä siitä, minkä ympäristön kannalta haitallisen tuen te haluaisitte poistaa. [Leena Meri: Eiks se ollut kokoomus?]

15.07 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Junnilalle, joka hyvin epäitsekäästi oman vaalipiirinsä ulkopuolelta nosti esiin tämän Espoon kaupunkiradan tilanteen, joka tosiaan on siinä pisteessä, että kaikki sen suunnittelutyö on valmiina. Se on niin sanottua starttilaukausta vailla oleva hanke, joka edistäisi montaa muuta asiaa.

Lisätalousarviossa on hyviä asioita. Erityisesti näin itsenäisyyspäivän lähellä sen viesti sotaveteraaneille on varmasti mieluisa, sillä siinä heidän asiaansa hoidetaan kuntoon.

Olisin ehkä odottanut tältä lisätalousarviolta enemmän sellaisia panostuksia, jotka aktiivisesti toisivat työpaikkoja — ei vain tukityöpaikkoja vaan ihan todellisia työpaikkoja, jotka johtaisivat pitkäaikaiseen työsuhteeseen. Myöskin olisin odottanut talouden tarkempaa kuvaamista siinä, mitä on edessä. Täällä kyllä todetaan, että yksityisten investointien arvioidaan kääntyvän laskuun jo vuoden 2019 aikana. Tämä on aika vahva viesti. Jos yritykset eivät uskalla tehdä investointeja tähän maahan, niin on turha myöskään odottaa, että työpaikkojen määrässä tapahtuisi merkittävää kasvua. Suomessa investointien määrän vähyyden pitäisi olla kyllä kansallinen hätätila. Tämä ei ole edellisen hallituksen eikä sitäkään edeltävän hallituksen toimissa ollut keskipisteenä, että miksi — tämä iso kysymys: miksi — Suomi ei kiinnosta investoijia, ei kotimaisia eikä ulkomaisia. Investoinnit ovat todella pieniä, ja tähän keskusteluun pitäisi enemmän panostaa, ja tähän myöskään tämä lisätalousarvio ei millään tavalla vastaa. Tämä on tällainen aika iso yksityiskohta, jota haluan tässä puheessani alleviivata.

Oppositio on täällä voimakkaasti arvostellut tätä talousarvioesitystä. Minä en pidä tätä huonona ollenkaan, vaikka oppositiossa istunkin. Täällä on hyviä asioita nuorille ja päihdepalveluihin ja muihin. Kyllä näitä pitää edistää ja pitää uskaltaa sanoa, että ne ovat hyviä asioita.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

15.10 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on nyt monella tapaa tartuttu vuoden 2019 budjettiin. On hyvä muistaa, että nyt puhutaan tosiaan tämän vuoden budjetista, joten istuva hallitus täydentää edellisen hallituksen laatimaa budjettia ja täydennämme sitä toki parhaamme mukaan, mutta silti ne perusraamit ovat sellaiset, joita me emme ole päättäneet, vaan ne päätti edellinen hallitus. Samoin myös se lainsäädännöllinen viitekehys, jossa me toimimme, tulee edelliseltä hallitukselta. Oikeastaan lakimuutoksia, joita tässä ajassa olisimme ehtineet saada käyntiin, on hyvin, hyvin vähän, joten tässä pitkälti ollaan vielä siirtymävaiheessa, ja tämä on mielestäni rehellistä muistaa tässä keskustelussa — etenkin, jos puhutaan Maahanmuuttoviraston tilanteesta. On ollut tiedossa, että se on 4 vuoden aikana ollut haastava, ja sitä on sekä puuttuneiden määrärahojen että lainsäädäntömuutosten kautta tehty pikemminkin entistä haastavammaksi.

Oikeusapujärjestelmää muutettiin viime hallituskaudella niin, että sen sijaan, että maksettaisiin avustajalle tehdystä työstä, annetaan könttäsomma eikä tarkastella lainkaan, onko hän työtä todella tehnyt vai ei, jolloin on syntynyt järkyttäviä tilanteita, joissa huomataan, että se määrätty oikeusavustaja ei ole hommiaan hoitanut, mutta valtio on silti hänelle maksanut. Tämä on ensinnäkin typerää resurssien haaskausta mutta myös vakava riski ihmisten oikeusturvan kannalta. Samalla tiedetään, että tulkkauksessa on ollut ongelmia ja että hallinnon tekemien valintojen kautta Suomen turvapaikkalinja on kiristynyt jopa niin, että tilanne johtaa EIT:n tuomion kaltaiseen ratkaisuun, jossa todettiin muun muassa, että tämä tapettu irakilainen mies on ennen Suomeen tuloaan joutunut lukuisten tappo- ja väkivalta-yritysten kohteeksi, mutta siitä huolimatta ei ole katsottu, että häneen kohdistuisi reaalisia uhkaa, kun hän Irakiin palaisi. Mikä todistaa hengenvaaran, ellei se, että ihminen on aiemmin yritetty tappaa? Tämä on mielestäni ihan aiheellinen kysymys, ja sen tähden tämä hallitus todella tarttuu näiden puutteiden korjaamiseen — sekä talouden puutteen korjaamiseen että näiden laillisuuteen ja oikeusturvaan liittyvien kysymysten korjaamiseen. Ja todella, kun EIT:ltä tulee ratkaisu, niin poliisilla on silloin toimivaltaisena viranomaisena oma roolinsa siinä, että varmistetaan, että jatkossa menetellään Suomen perustuslain mukaisesti. Tässä tehdään Maahanmuuttoviraston, poliisin ja hallituksen hyvää yhteistyötä. Kullakin on oma tonttinsa ja asiaa viedään määrätietoisesti eteenpäin.

Rahoista kun puhutaan, niin tässä lisätalousarviossahan Maahanmuuttovirastolle tulee 6 miljoonaa lisää, ja ensi vuonna rahaa tulee peräti 13 miljoonaa lisää nimenomaan, jotta saadaan käsittely sujuvammaksi, ja juuri tällaisten panostusten kautta sitten taataan se, että jatkossa virheitä ei enää tapahtuisi. Samalla muun muassa siirretään työlupien käsittely työ- ja elinkeinoministeriöön, missä sen loogisesti kuuluisikin olla, ja tehostetaan silläkin puolella prosesseja, jotta jatkossa saadaan se työlupaprosessi myös hallinnollisesti sujuvammaksi. Ei siis laiteta pelkkää lisärahaa, vaan mietitään oikeasti myös hallinnon kehittämistä. Tällaista toiminnan tulisikin olla: ei vain rahan kaatamista erinäisiin kohteisiin, vaan todella [Puhemies koputtaa] toiminnan sisällöllistä kehittämistä ja tehokkuuden hakemista ja samalla sitä oikeusturvan vahvistamista, koska oikeus elämään on kuitenkin se kaikista keskeisin ihmisoikeus. — Kiitos.

15.13 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! On ensin todettava, että tässä lisätalousarviossa on hyviäkin asioita, muun muassa pelastustoimen tietohallinto- ja tietojärjestelmiin liittyvää rahoitusta, KEIJO-hankeeseen liittyvää rahoitusta ja hätäkeskusjärjestelmään liittyvää rahoitusta, mutta nämä rahat ovat sellaisia, joilla paikataan sitä olemassa olevaa, jatkuvaa rahapulaa näillä toimialueilla. Sisäministeriön budjetti on noin 1,5 miljardia vuo-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

dessa ja oikeusministeriön noin miljardi. Se on 2,5 miljardia, ja se on hyvin vähän rahaa koko valtion budjetista, jos ajatellaan, että ne ovat hyvin toimivan valtion kaksi keskeistä tunnusmerkkiä — se, että nämä asiat ovat kunnossa.

Mutta sitten tähän lisätalousarvioon. Tässä todetaan heti alkuun talouden näkymistä: ”talouskasvu näyttää vielä lähiaikoina myönteiseltä huolimatta kansainvälisen talouden heikoista uutisista.” Minä hämmästelen, että nyt edellisessäkin lisätalousarviossa oli tämä sama lause ja näyttää siltä, että tätä nyt toistetaan tämän hallituksen osalta jatkuvasti yhä uudelleen ja uudelleen, vaikkeivät muut merkit näytäkään siltä, että talouden näkymät olisivat kovin myönteiset. Kuten täällä on jo useaan otteeseen todettu, niin työllisyystoimia ei ole tehty ja koko budjetti ja koko tämä valtiontalous — nämä menolisäykset — nojaa nyt siihen, että niitä työllisyystoimia tulee, ja sinänsä tämä on perin erikoista: olisikin ollut mielenkiintoista tietää, käykö työllisyydelle kuten vappusataselle ja hoitajamitoitukselle, että se on tyhjää puhetta.

Edustaja Zyskoviczille olisin kommentoinut tästä poliisin tavasta toimia. Hämmästelin tätä suunnattomasti myös itse, mutta sitten luin nämä artikkelit, joissa todettiin, että tämä päätös oli tehty sen jälkeen, kun oli käyty keskusteluja sisäministeri Ohisaloon kanssa. Niin että aivan suoraan poliisin päätökseltä se ei vaikuttaisi, mutta mistäpä minä tiedän. [Leena Meri: Onko se sopivaa?]

Sitten olisin ottanut vielä puheeksi osajat. En viitsi täällä mainita sitä sanaa, josta meitä aina moititaan, mutta kysyisin hiukan näistä osajista, joita kokoomus täällä koko ajan peräänkuuluttaa: miksi nämä osajat sitten työllistyvät jostain syystä siivousfirmoihin tällä hetkellä? Ja jos te kovasti tänne peräänkuulutat osajia, niin luulisi, että te samaan aikaan toisitte esiin sen, että tähän pitää säätää myöskin minimitoimeentulo, koska muuten käy niin, että jos ei toimeentulo ole 3 000, noin suurin pirtein, niin silloin sitä toimeentuloa täydennetään tulonsiirroilla, ja se ei voi mitenkään olla taloudellisesti meille järkevää. — Kiitos.

15.16 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Työllisyystoimenpiteitä tarvitaan todellakin nopeasti, ja on hyvä, että myös valtiovarainministeri Lintilä sen itsekkin sanoi varsin pontevasti tuossa puheenvuorossaan. Kyllähän täytyy sanoa, että myös tämä pitkittyvä postilakko, sen laajeneminen ja kärjistyminen, luo myös aika synkän varjon tähän tilanteeseen. Toivoa sopii, että se ei laajenisi sillä tavoin, että meillä sitten alkaisi tulla jo merkittäviä menetyksiä myös teollisuudelle ja elinkeinoelämälle.

Paikalla istui aika pitkään pääministeri Rinne, mutta hän nyt lähti täältä pois. Olisin kovasti toivonut sitä, että hänkin olisi ottanut osaa tähän keskusteluun, sillä kyllä täällä osa hallituspuolueiden edustajista, ehkä muiden kuin keskustan edustajista, on antanut ymmärtää, että nämä toimenpiteet ovat nyt aivan riittäviä, että ei ole mitään huolta, mitä täältä oppositiosta käsin on esitetty.

Suomessa on noin 50 000 järjestäytymätöntä yritystä. Nämä pienet ja keskisuuret yritykset ovat juuri niitä, joissa näitä työpaikkoja voisi syntyä ja joissa niitä syntyy, ja niitä syntyisi vielä enemmän, jos näillä työpaikoilla voitaisiin sopia nykyistä joustavammin paikallisista työehdoista, ja esimerkiksi tähän toivoisin hallitukselta kannanottoa. Samoin se, että saisimme pikaisesti käyttöön kristillisdemokraattien esittämän kannustavan perusturvamallin, olisi myös tärkeää. Kotitalousvähennyksen säilyttämisellä ja kohdennetuilla veronkevennyksillä kyettäisiin parantamaan ostovoimaa ja sitä kautta työllisyyttä.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Sitten täällä kyseltiin, mitkä nyt olisivat sitten niitä haitallisia yritystukia, joista oppositiopuolueet olisivat valmiit luopumaan. Kristillisdemokraattien puolesta totean, että esimerkiksi kauppa-alusten työvoimakustannustuki viihdemerenkulun osalta on yksi tällainen kohde. Tämä yritystuki vääristää kilpailua ravintola-alalla, ja lisäksi tukeminen lisää esimerkiksi lähimaihin kohdistuvaa viinarallia ja vähentää siten verotuloja Suomessa.

15.19 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kun katsoo hallituksen budjetin työllisyyslinjauksia, niin täytyy todeta, että meillä taitaa olla eri suunta. Työllisyystoimia kaivataan kipeästi.

Kokoomus julkaisi tänään oman vaihtoehtobudjettinsa, ja siinä toteamme, että puolella miljardilla voitaisiin välittömästi käynnistää pääradan sujuvamman liikenteen ja Turun yhteyden edellyttämiä raideinvestointeja, jos se kuokka saataisiin maahan välittömästi. Herääkin kysymys, miksi hallitus vain suunnittelee. Miksi hallitus ei panosta myös näihin hankkeisiin, joissa kuokka saataisiin todellakin välittömästi maahan? [Jari Myllykoski: Viime kauden valiokunnan jäsenet tietävät!]

Sinänsä panostukset nopeiden raideyhteyksien suunnitteluun ovat hyviä, ja ministeri Marin ansaitsee kiitoksen siitä, että hän tuli kokoomuksen linjalle. Ideologiset silmälasit heitettiin vihdoinkin nurkkaan, ja nopeita raideyhteyksiä toteutetaan hankeyhtiömallilla. [Pia Viitasen välihuuto] Suomi-rata-hankeyhtiön ja Turun hankeyhtiön perustamiseksi on käynnistetty neuvottelut, ja vihdoinkin käytetään ne rahat, jotka edellinen hallitus varasi tätä tarkoitusta varten. Aikaa on kuitenkin tuhlaillut aivan turhan paljon. Hallituksen hidastelu uhkaa nyt vaarantaa Suomen ehtimisen parhaillaan auki olevaan EU-rahoituksen hakuun, josta olisi tarpeen hakea muun muassa pääradan hankkeisiin rahaa välittömästi. Herääkin kysymys, ollaanko tässä nyt hukkaamassa hyvä työkalu hakea EU:n hankerahaa sen takia, että näiden yhtiöiden perustamisessa on kestänyt niin kauan, vaikka ne olisi voitu edellisen hallituksen valmistelun pohjalta ripeämminkin laittaa alulle. Toinen kysymys on se, miksi hallitus ei nyt välittömästi laita liikkeelle näitä investointeja, joissa kuokka saataisiin sekä pääradalla että Turun yhteyden osalta heti maahan. Kokoomus on valmis laittamaan näitä koko Suomen kannalta tärkeitä yhteyksiä heti kuntoon. Hallitukselta kaivataan kunnianhimoista tavoiteaikataulua ja selkeitä askelmerkkejä näiden hankkeiden toteuttamiseen.

15.22 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Minusta on erittäin hyvä, vaikka tänään käsittelemme täällä salissa tätä neljättä lisätalousarviota, käydä myös hieman laajempaa talouspoliittista keskustelua, sillä kuten juuri tässä keskustelun lomassa kuultiin, niin Kansainvälinen valuuttarahasto IMF on antanut tänään Suomelle lausunnon, jossa he toteavat, että näillä toimilla heidän arvionsa mukaan Suomen valtion velanotto jatkuu edelleen vuonna 23 noin prosentin verran suhteessa bruttokansantuotteeseen eli noin kahden miljardin euron tasolla. Tämä on erittäin vakava viesti Suomen hallitukselle, joka on nimenomaan ankkuroinut talouspolitiikkansa ja talouspolitiikan tavoitteensa siihen, että Suomen julkinen talous saavuttaa tasapainon vuonna 2023 — tämä kertoo siitä, että te olette erittäin kaukana tästä tavoitteesta.

Arvoisa hallitus! Tämä teidän talouspolitiikkanne on liimattu yhteen niin heiveröisesti, että nämä liitokset natisivat jo nyt toisistaan. Velanotto kasvaa, verotus kiristyy ja kaiken lisäksi myös työllisten määrä Suomessa laskee. Eduskunnan tietopalvelun mukaan hallituksen budjetti vähentää työllisten määrää 5 000 hengellä verrattuna siihen, että mitään ei tehdä — siis 5 000 hengellä. Toisaalta te olette sanoneet, että tavoittelette 75 prosentin

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

työllisyysastetta, elikkä tältäkin osin suunta on väärä ja teidän täytyy muuttaa politiikkaanne.

Täällä aikaisemmin hallituspuolueiden kollegat ovat julistaneet sitä, miten budjettiriihessä saitte aikaiseksi tämän 25 kohdan työllisyyslistan. On vain tietysti ongelmallista, että valtiovarainministeriö ei ole pystynyt arvioimaan näille teidän työllisyystoimille minkäänlaisista positiivista työllisyysvaikutusta. Mitä sellaisia työllisyystoimia ne sitten ovat, jos niillä ei aidosti ole vaikutusta tämän maan työllisyyteen? Samoin talouspolitiikan arviointineuvosto on lausunnossaan todennut, että työllisyysastetavoitteen saavuttamiseksi ei ole vielä esitetty toimenpiteitä. Nämä ovat myös vakavia viestejä tämän maan hallitukselle. Valtiovarainministeri Lintilä totesi täällä salissa aikaisemmin, että hallitus ei voi odottaa ensi vuoden syksyyn, ja tällä hän viittasi näiden työllisyystoimien tekemiseen. Mutta miksi kuitenkin te olette antaneet nyt kolmikantavalmisteluun kaiken mandaatin ja odotatte täällä istuen, että tulee tuloksia vai eikö tule, kun te kuitenkin näette, että suunta on jo väärä: miinus 5 000 työllistä ensi vuonna.

Arvoisa puhemies! Olemme tänään julkaisseet oman vaihtoehtobudjettimme, joka tuo tähän maahan 60 000 työpaikkaa, tarjoaa tavalliselle työssä käyvälle suomalaiselle palkasta enemmän käteen, toivoa tulevasta. Ja kuten täällä edustaja Orpo aikaisemmin totesi, niin tämä on tilanne, jossa tämän hallituksen täytyy vetäytyä työllisyysriiheen ja tuoda tähän taloon vaikuttavat työllisyystoimet, joilla julkinen talous saadaan tasapainoon ja tämä hallitus pääsee tavoitteisiinsa.

15.25 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset siis tukevat tämän lisäbudjetin määrärahaesityksiä, mutta meillä on vastalauseessa kaksi kohtaa, ja tämä toinen kohta on avustus tasa-arvopalkinnon maksamiseen, momentti 23.90.59. Meillä on ollut täällä käytössä jonkin aikaa tämä tasa-arvopalkinto, ja viimeksi, vuonna 2017, se myönnettiin Angela Merkelille. Kun miettii sitä, miksi juuri Merkelille tasa-arvoperustein, niin ei voi muuhun johtopäätökseen tulla kuin, että sillä yritettiin ostaa Saksan myötätuntoa Suomelle noin yleispoliittisesti EU-kuvioissa, ja tämä on tietysti varsin käsittämätöntä. Ehdotamme, että tämä tasa-arvopalkinto jatkossa myönnetään vain suomalaisen tasa-arvotyöhön, ja siksi ehdotamme lausumaa: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa kansainvälisen IGEP-tasa-arvopalkinnon suomalaisen kohteeseen jaettavaksi Miina Sillanpään säätiön kautta.”

Miina Sillanpää oli pitkäaikainen kansanedustaja ja Suomen ensimmäinen naisministeri, ja uskon, että sosiaalidemokraatit — joihin hän, kunniakas persoona, kuului — [Maria Guzenina: Arvostamme häntä kovasti!] hyväksyvät ja tukevat ilolla tätä esitystä. Teiltä on nyt yksi ryhmänne jäsenkin tässä säätiön hallituksessa, että näin ollen elävä yhteys sinne.

Arvoisa puhemies! Sitten palaan vähän tähän yleiseen talouspolitiikkaan ja totean, että vaikka nyt huomenna käsitellään nämä vaihtoehtobudjetit, niin muutama lyhyt kommentti siihen, mitä tietoa nyt on tullut. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa ehdotetaan leikkauksia siten, että opiskelijoilta leikkataisiin 174 euroa vuodessa eli lähes 200 euroa opiskelijoilta. Onko kokoomus koulutuspuolue? [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Pitkäaikaisyöttömiltä kokoomus leikkaisi 287 euroa, lähes 300. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Ja sitten lapsiperheiltä tai yleensä perheiltä, 380 000:lta perheeltä, kokoomus leikkaisi, joista lähes 200 000 kuuluu alimpaan tulodesiiliin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oijoi-joi!] Tämä on se, mistä kokoomus tekee tilaa veronkevennyksille, jotka se haluaa kohdistaa kaikkiin tuloluokkiin, eli raju tulonsiirto, kohtuuton.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Nämä vain lyhyitä esimerkkejä tässä, mutta mitä sitten meidän perussuomalaisten vaihtoehdotbudjetti sisältää, niin me emme kyllä hyväksy sitä, että kaikkein heikoimmilta otetaan. Me olemme tukeneet täällä niitä parannuksia, joita hallitusohjelmaan ja hallituksen budjettiesitykseen sisältyy, ja esittäneet niihin vielä [Maria Guzenina: Kiitos!] parannuksia sairaiden, lapsiperheiden lapsilisiin, myös niille 1—3... [Puhemies: Nyt puhuja on siirtynyt lisäbudjetista vaihtoehdotbudjettien esittelyyn!] — Näin on, ja herra puhemies... [Puhemies: Pysytään asiassa!] — Huomenna pääsemme paremmin käsittelemään näitä, mutta tässä on selkeä ero kokoomuksen ja meidän välillä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tänäänkin puhutaan lapsilisistä! — Jari Myllykoski: Ja varmaan ensi viikollakin!]

15.29 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Huomasin tuossa vain kokoomuksen puheenvuoroissa, että heillä oli kyllä aika vahvasti kanssa heidän... mutta ei tästä enempää.

Harmi, että ministeri ehti lähteä. Olisin kysynyt, mitä toimenpiteitä hallitus on ajatellut kuntien tukemiseksi. Istun Hyvinkään kaupungin talouden tasapainostusryhmässä, ja pohdimme ensi vuoden budjettia. Kunnissa on todella, todella vaikea tilanne. Ymmärsin, että sieltä on tulossa joitakin lisärahoja, mutta ne kompensoivat tätä kiky-sopimusta, joten me olemme todella pulassa kunnissa. Jos tämä pitää paikkansa, mitä edustaja Ranne sanoi noista ratahankkeista — tätäkin olisin halunnut kysyä, jos täällä joku tietää, niin kertokaa ihmeessä — että kuntien pitäisi osallistua siihen, niin sanon, että kriisikuntia alkaa tulla ja vauhdilla. Ja oikeasti, me olemme Hyvinkäälläkin historiallisesti saaneet aina jotenkin luttuvittua, mutta me olemme nyt aika pulassa. Odotan hallitukselta jonkinlaista kädenojennusta. En ole kuullut mitään kuntien tukemiseksi, ja tämä on ihan vakava viesti. Siellä on monien prosenttien korotuspaineet ja ei tiedetä, miten kohta selvitään tehtävistä. Pitäisi olla ennaltaehkäisyä, pitäisi olla pitkäaikaistyöttömien tukemista, on sakkomaksut, on paljon... on tosi vaikea tilanne. Tähän ei mitään keskustelua ole kuulunut.

Sitten tuosta, mitä tuossa tuli esille, että eduskunnan laskentapalvelusta on tullut tämä tieto: 5 000 uutta työtöntä ensi vuonna. Minä todella toivon, että tämä ei pidä paikkaansa. Sieltä sanottiin toiselta laidalta hallituspuolueesta, että siinä on jotain laskentaongelmia, mutta kyllä tämä aika pahalta kuulostaa. Silloin kaudella 2011—2015, viimeksi kun SDP:llä oli työministerin ja valtiovarainministerin salkku — ja nyt on myös työministerin salkku — tuli 100 000 uutta työtöntä. Jos tämä vauhti tätä menoa jatkuu, niin kyllä tämä pahalta näyttää. Tämä budjetti on kuitenkin laskettu sen varaan, että työllisyys ja ihmisten ostovoima paranevat. Meillä on paljon myös kotimaisen ostovoiman varassa, ja en näe kyllä kauheasti sellaisia panostuksia täällä siihen, että kotimainen ostovoima paranisi.

Puhuttiin myöskin rahan kippaamisesta ja kaatamisesta. Edustaja Suomela otti sen puheeksi. Tästä lauseesta olen samaa mieltä, mutta meillä taitaa olla vain eri käsitys siitä, miten sitä voi kipata. Meillä esimerkiksi lakivaliokunnassa otettiin kantaa nimenomaan tähän Maahanmuuttoviraston, hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden ketjuun. Kuten viime kyselytunnilla tuli esille, niin Itä-Suomen hallinto-oikeudessa turvapaikka-asioita on vuoteen 2018 mennessä 47 prosenttia enemmän. Sinnehän on tulossa nyt lisämäärärahoja, mutta kun tämä rahan kippaaminen loputtomasti ei auta. Edustaja Suomela sanoi, että tämä ei pitkällä aikavälillä auta ja että on tehty huonoja muutoksia — turvapaikkapuhuttelussa ei saa pitää avustajaa ja niin pois päin. No, näistä nyt ei ole vielä tänne eduskuntaan asti tuotu selvitystä, että mistä näissä päätöksissä on tässä kysymys. Jos muistan oikein, niin niissä palkkioissa, mitä on muutettu, oli ajatuksena se, että siellä on kattosumma,

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

niin kuin yleensäkin oikeusavussa on kattosummat, että ei voi vaan pohjattomasti laskuttaa.

Haluaisin vain, että oltaisiin yhtä huolestuneita silloin, kun esimerkiksi yritin täällä ottaa keskusteluun sen, kun pieni lapsi oli ensikodissa ja eri lastensuojelun palveluiden piirissä, ja hän oli joutunut siellä, kolme kuukautta vanha pieni vauva, pahoinpidellyksi — lopullinen aivovamma. [Arja Juvonen: Kauheeta!] Ihmettelen, miksei tästä tule hirveätä haloota, kun Suomessa ihmisiä vammautuu, pieniä vauvoja lastensuojelun toimenpiteiden ollessa käynnissä. Ei semmoista kohua koskaan nouse kuin silloin, kun joku muu esimerkiksi tässä tapauksessa... — Se on tosi valitettavaa, olen todella pahoillani. Mutta se, että me lähtisimme estämään jokaisen kuolemantapauksen ympäri maailmaa, niin kyllä meidän täytyisi tässä kaikkien ottaa matkalaukut ja painella tuolla pitkin maita ja mantuja, eikä se silti tätä maailmaa pelasta. Jos nyt hoidettaisiin edes ne asiat, joita varten meidät on tänne valittu.

Yksi asia, mistä olin tosi huolestunut, oli se, kun edustaja Rantanen tuossa toi hyvin esille sen, että nämä poliisin päätökset olisivat sen jälkeen muuttuneet tai tulleet voimaan, kun ministeri Ohisalo on käynyt keskusteluja. Minusta missään tapauksessa ei ole sopivaa, jos tämä pitää paikkansa, että ministeri puuttuu poliisin päätöksiin. Tässä vähän ylimmälle laillisuusvalvojalle vinkkaisin, että onkohan tämä ihan ok menettely.

15.35 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Muutama huomio tähän täällä tänään käytyyn keskusteluun. Alkuun edustaja Merelle kommenttina, että kyllä kuntien taloustilanne ja huolet on hallituksessa havaittu, ja ensi vuonna kuntia tuetaankin 1,1 miljardilla enemmän kuin tänä vuonna [Leena Meri: Ne on niitä kikykompensatioita! Ne ei auta tähän!] Suunta kuitenkin on, että selkeästi valtionosuuksia ollaan kasvattamassa — toki täytyy myös jatkaa, mutta siihen suuntaan ollaan menossa.

Täällä on myös puhuttu raidehankkeista ja on nostettu esiin... [Perussuomalaisten ryhmästä: Ettekö tekin ollut siinä? SDP kannattaa kikyä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Jatkakaa vain rauhassa.

...muun muassa toteutusvalmiina käynnistämistä odottava Espoon kaupunkirata, ja tämä kaupunkiratahan on päätetty toteuttaa osana MAL-sopimuksia juuri sen takia, että se saataisiin nopeasti liikkeelle. Nämä MAL-sopimusneuvottelut ovat käynnissä valtion ja suurten kaupunkien kanssa, ja niiden on määrä valmistua vielä tämän vuoden aikana. Nämä kestävätkin liikennehankkeet ovat aivan olennainen osa valtion panoksia MAL-sopimuksiin. Kunnat vastaavasti MAL-sopimuksissa vastaavat osaltaan asuntorakentamisen vauhdittamisesta ja erityisesti kohtuuhintaisten asuntojen lisärakentamisesta.

Arvoisa puhemies! Täällä on peräänkuulutettu myös hallituksen ilmastotoimia. Hallitus on ilmasto- ja ympäristöministeri Mikkosen johdolla asettanut askelmerkit ilmastotoimien edistämiseksi. Heti alkuvuodesta käynnistetään energiaverotuksen uudistus ja jatketaan kiertotalouden edistämistä. Ensi vuonna jatketaan myös ympäristölle haitallisten tukien karsimista ja tehdään fossiilittoman liikenteen tiekarttaa, eli tämäkin työ on käynnissä, ja toimenpiteitä kyllä on tulossa.

Arvoisa puhemies! Täällä on myös keskusteltu Maahanmuuttovirasto Migrin resurssista ja niiden riittävydestä. Tätä asiaa on tosiaan käsitelty perusteellisesti hallintovaliokunnassa, ja huolet on tunnistettu. Kuten täällä on todettu, Maahanmuuttoviraston resurssit ei-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

vät tällä hetkellä riitä lakisääteisten käsittelyaikatavoitteiden asianmukaiseen toteuttamiseen. Tähän onkin saatava parannusta, ja sen eteen hallitus tekee työtä. Kuten edustaja Suomela täällä aiemmin totesi, kyse on lisärahan lisäksi myös toimintakäytäntöjen muutoksesta ja kehittämisestä. Tällä lisätalousarviolla korjaamme akuutin kriisin 5,8 miljoonalla eurolla. Migrin toiminnan kehittämisessä ja resursoinnissa on tärkeää varmistaa, että viraston lupaprosessit ovat tehokkaita ja laadukkaita, ja että niitä kehitettäessä ja nopeutettaessa huolehditaan päätösten oikeusvarmuudesta ja laadusta. Tämä on erityisen tärkeää nyt Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen langettavan ratkaisun jälkeen. Maahanmuuttovirastossa käydäänkin nyt tarkkaan läpi ratkaisua ja siihen liittyvää kokonaisuutta ja kartoitetaan tarvittavia toimenpiteitä yhdessä sisäministeriön kanssa.

Kuten täällä on todettu, myös työlupaprosesseja on nopeutettava. Tehostamiseen osoitettiin työ- ja elinkeinoministeriölle kehyspäätöksessä miljoonan euron lisämääräraha. Työperäisen maahanmuuton hallinnon siirtoa työ- ja elinkeinoministeriöön käsittelyn tehostamiseksi selvitetään parhaillaan sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä. Samalla selvitetään prosessien kehittämisen edellyttämät vaikutukset ohjausjärjestelmään ja hallintoon. Hallintovaliokunta totesi talousarviolausunnossa, että pelkästään hallinnon siirtäminen ei nopeuta lupakäsittelyä, vaan tarvitaan myös toiminnallisia ratkaisuja, prosessien kehittämistä esimerkiksi uudistuvan teknologian avulla. Onkin tärkeää, että tätä työtä ja uudistusta viedään nyt määrätietoisesti mutta huolella eteenpäin. Se on ihan meidän kaikkien etu.

15.39 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Meri nosti täällä tärkeän asian esiin, eli tämän kuntien talouden, mikä on varsin huonossa kunnossa, eikä sinne tarvittaisi enää uutta taakkaa. Mutta tästä hyvä esimerkki on, että hallitus on luvannut lukiokoulutukseen 18 miljoonan euron lisärahoituksen — todellisuudessa tästä noin 10 miljoonaa lankeaa kuntien maksettavaksi, ja sitten tämä noin 7 miljoonaa tulee valtiolta.

15.39 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Opiskelijoiden oleskelulupien prosessien viipyminen on johtanut kohtuuttomaan tilanteeseen, ja olisi täysin hallituksen käsissä ratkoa se muun muassa lisäämällä Migriin myöskin ensi vuodelle rahoitusta. Vetoankin nyt hallituspuolueisiin siinä, että he ottavat tässä asiassa vastuun [Maria Guzenina: Kuten se on ollut myös teillä!] eivätkä syyttele muita, vaan ryhtyvät toimeen ja [Maria Guzenina: Me otamme vastuun!] korjaavat tämän epäkohdan, jotta Suomessa pystytään lisäämään myös opiskeluperäistä maahanmuuttoa ja sitä kautta saadaan osaajia suomalaisille työmarkkinoille. Nyt tiedämme, että osaavan työvoiman saatavuus on jo kasvun este. Tämä on yksi konkreettinen, hyvä tapa pyrkiä vaikuttamaan siihen.

Ylipäätään koulutuksen ja osaamisen sektorin kansainvälisyys on haaste. Tällä viikolla julkistettiin tieto, jonka mukaan nuorten innostus lähteä opiskelijavaihtoon on jopa hiipunut. Se on kansainvälisessä ympäristössä, kansainvälistyvässä maailmassa huono ja negatiivinen kehityskulku. Toivon, että tämä olisi myös hallituksen tiedossa ja että tähän puuttuttaisiin mahdollisimman nopeasti muun muassa jatkamalla sitä työtä, mitä viime kaudella tehtiin sen edistämiseksi, että kaikki korkeakouluopinnot sisältäisivät jatkossa kansainvälistymisjakson tai vaihto-ohjelman ja että tätä pystyttäisiin laajentamaan myöskin toiselle asteelle. Tämä olisi erinomainen mahdollisuus myös edistää EU:n puitteissa Erasmus-ohjelmaa kasvattamalla.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Kannan vakavaa huolta tästä hallituksen talouspolitiikan isosta kuvasta. IMF on tänään lausunut asiasta oman varoittavan näkemyksensä, antanut evästyksiä hallitukselle. Se epäilee keskeisissä talouspoliittisissa tavoitteissa pysymistä ja niiden saavuttamista ja suosittaa Suomelle muun muassa naisten työmarkkina-asemaa vahvistavan perhevapaauudistuksen toteuttamista pikaisesti. [Pia Viitanen: Yhtä pikaisesti kuin edellinen hallitus?] Samoin se kiinnittää huomiota työllisyystoimien puuttumiseen. Muiltakin osin siellä oli teräviä huomioita muun muassa ympäristölle haitallisista tuista, joita tämä hallitus, joka nyt maassamme on, kaikista ennakkopuheistaan huolimatta lisää eikä vähennä ensi vuoden talousarvioesityksessä. Toivon, että tähän epäkohtaan puututte ja ryhdytte aitoihin ympäristö- ja ilmastotekoihin ettekä vain puhu asiasta.

Samoin haluaisin sitten kysyä sen perään, että kun valtiovarainministeri Lintilä täällä totesi, että kaikki nämä huomiot, mitä on tullut IMF:ltä tänään mutta aiemmin myös esimerkiksi komissiolta ja vaikkapa talouspolitiikan arviointineuvostolta — hän aina sanoo, että nämä huolet tunnistetaan. Millä tavalla tämä huolien tunnistaminen kääntyy ikään kuin aidoksi toiminnaksi ja tekemiseksi? Missä on esimerkiksi vaikkapa arvostus tutkimusta ja tutkittua tietoa kohtaan? Tänäkin päivänä salissa valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, SDP:n Johannes Koskinen kritisoi, kyseenalaisti eduskunnan oman riippumattoman tietopalvelun asiantuntemuksen, mikä mielestäni kuulosti kyllä jopa tuulahdukselta totuudenjälkeisestä ajasta. Kun näyttää siltä, että kun tietopalvelu kertoo meille riippumattomalla osaamisellaan, että hallituksen ensi vuoden budjetti heikentää työllisyyttä 5 000:lla, kyseenalaistetaan yhtäkkiä tämän riippumattoman asiantuntijaelimen, tietopalvelun, [Maria Guzenina: Hän kyseenalaisti kokoomusta, ei tietopalvelua!] osaaminen ja sen johtopäätökset.

Haluan tässä nyt todeta sen, että on aivan uudenlaista poliittista kulttuuria, mikäli lähdetään kyseenalaistamaan eduskunnan asiantuntemusta, virkamiesten, riippumattoman tietopalvelun asiantuntemusta. Tämä teidän toimintanne ei poista myöskään sitä tosiasiaa, että kun tarkastellaan ensi vuoden budjettia, niin eduskunnan tietopalvelun mukaan hallituksen budjetti vähentää työllisyyttä, heikentää työllisyyttä 5 000:lla. Tänäkin päivänä onneksi kuitenkin voimme iloksemme kertoa, että hallituksen budjetille on myös vaihtoehto. Kokoomuksen ensi vuoden vaihtoehtobudjetin toimilla työllisyyttä kasvatettaisiin jopa 60 000 työpaikalla. Toivon, että hallitus pystyisi edes osan näistä toimista nappaamaan itselleen ja sitä kautta vahvistamaan tätä kuvaa, joka tältä osin on pahasti menossa hallituksella metsään.

Tästä tutkimuksen ja tieteen arvostuksesta haluan todeta sen, että kun hallituspuolueet aina — aivan oikein — kauniisti puhuvat tutkitusta tiedosta ja tieteen ja tki:n merkityksestä, niin hallitus myöntää itsekin, että ensi vuoden budjetissa tki-intensiteetti säilyy nykytasolla eikä oteta itse asiassa minkäänlaisia askeleita kohti sitä yhdessä, yli puoluerajojen solmittua yhteisymmärrystä tki-menojen 4 prosentin bkt-osuuden tavoitteesta, joka kattaisi sekä julkisen että yksityisen. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa ensi vuodelle lisätään merkittävästi tieteen ja tutkimuksen määrärahoja ja perutaan ne hallituksen tekemät leikkaukset esimerkiksi Suomen Akatemialle, joita te ensi vuoden budjettiin esitätte. Pidän sitä häpeällisenä, kun puhutaan tutkimuksen arvostuksesta, että hallituspuolueet leikkaavat Suomen Akatemialta, siis Suomen kaikkein kirkkaimmasta, korkeatasoisimmasta tutkimuksesta useita kymmeniä miljoonia ensi vuonna. Toivottavasti edes tämän korjaatte. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

15.45 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies ja hyvät edustajat! Tähän aikaisempaan keskusteluun vielä omanakin huolenaiheenani jaan sen huolen, jonka edellinen edustaja toi esiin tutkimuksen ja korkeakoulutuksen rahoituksesta. Tosin on huomattava, että nyt tällä hallituskaudella sitä kyllä kurotaan kiinni, kun tulokset olivat toiset aiemmin. On syytä jatkossa miettiä, miten yhä enemmän saamme kiinni tutkimus- ja kehittämisuraa, joka on ihan olennainen sille, että tämän maan työllisyys ja talous kehittyvät suotuisaan suuntaan.

On hienoa kuulla, että nyt kokoomus on sitten vaihtoehtobudjetin tiimoilta muuttanut suuntaansa, mutta näytöt ovat toki jääneet aikaisemmin varsin laihoiksi. Toivottavasti yhteisesti tässä eduskunnassa voimme tunnistaa sen tosiseikan, että olemme edelleen jäljessä ja näistä positiivisista toimenpiteistä huolimatta, joita tämä hallitus on tehnyt koulutuksen eteen, meillä on toki vielä kirittävää tälläkin sektorilla, mikä on mitä olennaisinta talouden menestyksen kannalta.

15.46 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 neljänneksi lisätalousarvioksi, ja kuten täällä on moneen otteeseen jo kerrottu, niin toki perussuomalaiset kannattavat niitä hyviä asioita, joita tänne on kirjattu.

Pidän erittäin tärkeänä sitä, että lasten ja nuorten psykososiaalista tukea vahvistetaan. Se on äärettömän tärkeä asia. Me tiedämme kaikki, että köyhyys lisää pahoinvointia perheessä. Työttömyys koskettaa vanhempia, sitä kautta syntyy masennusta. Se heijastuu lapsiin, ja sitä kautta tulee erilaisia ongelmia. Perussuomalaisten mielestä lapsilisiä tulisi korottaa kaikille lapsiperheille yhtä tasaisesti. Hallitus korottaa nyt lapsilisiä sinne suurimpiin perheisiin. Meille kaikki lapsiperheet ovat yhtä tärkeitä, ja meidän mielestämme se liike tulisi tehdä siitä ensimmäisestä lapsesta lähtien. Meillä on myös esityksenä se, että lapsivähennys palautetaan. Me haluamme sillä tavalla tukea myös tätä hallituksen pyrkimystä ja tavoitetta siinä, että yhä useampi lapsi voisi perheessä hyvin.

Kysynkin nyt niin hallitukselta kuin myös oppositiokokoomukselta: mitä te olette mieltä siitä, että lapsiperheiden asemaa parannettaisiin entisestään? Perussuomalaiset nostivat tämän esille sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, jossa tätä lasten hyvinvointia käsiteltiin, ja nyt olen ymmärtänyt, että myös muun muassa keskustan riveistä on kuulunut ääntä, että tekin haluaisitte korottaa lapsilisiä, että olisitte perussuomalaisten linjoilla, ensimmäisestä lapsesta lähtien jo. Kysynkin: mitä ajattelette tästä? Koska tänään puhutaan näistä lapsilisistä ja meillä on tulossa siellä muun muassa lausuma, että lapsilisiä korotetaan ensimmäisestä lapsesta lähtien, niin tähän haluaisin kuulla vastauksen.

Arvoisa herra puhemies! Erittäin tärkeänä pidän sitä, että rahoitusta kohdistetaan juuri-kin Kuopiossa tapahtuneen väkivaltaisen iskun jälkihoitoihin ja juuri tähän traumahoitoon ja -terapiaan. Tehkäämme kaikkemme yhteiskunnassa, että tällaiset tapaukset eivät toistuisi. Ne ovat aivan järkyttäviä, ja kaikki tuki sinne Kuopioon.

On erittäin hyvä asia, että rintamalisää tuntuvasti korotetaan. Se on tärkeä asia. Se nousee 50 eurosta 125:een, ja kiitos kaikille siitä, yhdessä olemme sitä päätöstä olleet tekemässä. Mutta kuten edustaja Koponen myös itse nostaisi esiin tämän huolen sotaveteraanien leskien pärjäämisestä ja niistä kotipalveluista, jotka olisivat myös heille tärkeitä, kuin myös kuntoutustoiminnasta. Eli heitä on keskuudessamme, ja olisi hyvä, että jollakin tavalla huomioitaisiin heidät.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Täällä on noussut tutkimus ja kehittäminen. On erittäin hyvä asia, että genomikeskus on saatu perustettua, syöpäkeskus. Joka ikinen toimi, mitä me teemme sen eteen, että voimme ennaltaehkäistä syöpää, on äärettömän tärkeä ja sitä myötä myös potilasturvallisuus.

Mielenterveyspalvelujen saatavuus on hyvin merkittävässä roolissa meidän tulevaisuuden Suomessa kuin myös tällä hetkellä, ja erityisesti perustason mielenterveyspalvelut ja toki se, että kunnat pystyvät palveluja tarjoamaan.

Vielä lapsista haluaisin nostaa esille sen, että meillä Suomessa muun muassa ADHD-lapsien hoitopolku siellä perusterveydenhuollossa on liian hidas, ja se on sellainen asia, joka pahimmillaan johtaa päihiteisiin, johtaa lääkkeiden väärinkäyttöksiin, jopa huostaanottoihin, kun lapset eivät saa apua. Eli on meillä paljon tehtävää täällä omassa maassa. Oma maa ensin ja sen jälkeen maailmanparantaminen. Pidetään hyvä huoli meidän vanhuksista, pidetään hyvä huoli meidän nuorista ja meidän lapsista, koska he ovat meille aarteita. Lapsi on kuin lasinen astia: jos sen rikot, niin sitä on hyvin vaikea saada korjattua.

Sitten, arvoisa herra puhemies, vielä tästä työllisyyspolitiikasta. Perussuomalaisen mielestä koulutuspaikkoja muun muassa hoiva-alalle pitää lisätä, jotta me saamme hoitajia sinne työmaalle ja sinne hoivakentälle, koska siellä on työpaikkoja. Työpaikkoja on auki, ja sinne täytyy löytää tekijöitä. Huolissani olen minäkin tästä 5 000 työpaikan vähenemisestä, eli mitä ihmettä oikein tapahtuu tässä hallituspolitiikassa? Kyllä minäkin luottaisin eduskunnan tietopalvelun laskelmiin, mutta millä tavalla tämä sitten perustellaan? Ja todellakin, kaudella 2014—15 SDP:n ollessa hallituksessa työttömiä tuli satatuhatta. Lisääntykö tämä määrä nyt, seuraamme tilannetta.

15.52 Jenna Simula ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa on useasti esimerkiksi keskustan edustajien toimesta kehuskeltu sillä, miten hallitus aikoo saattaa maasta ulos laittomasti täällä olevat henkilöt. Teillä ei kuitenkaan tunnu olevan toimivia keinoja siihen. Ette saa pakkopalautuksia hoitumaan, mutta vapaaehtoinenkin paluu tuntuu olevan vastatulessa. Lisätalousarviosta käy ilmi, miten vapaaehtoisen paluun määrärahoista tehdään vähenystä yli 4 miljoonaa euroa. Sinänsä hyvä, että näennäisesti rahaa säästyy, mutta erityisesti siellä keskustan riveissä voisitte vihdoin jo päättää, haluatteko näistä kielteisen päätöksen saaneista turvapaikanhakijoista eroon vai ette. Ainakin keinovalikoimanne on varsin surkea. [Ben Zyskowicz: Edustaja Kiviranta, hän puhuu teille!]

Mitä tulee noin muutoin tähän lisätalousarvioon, täytyy antaa kiitos Hailuodon kiinteän yhteyden edistämisestä, joskin kulut ovat todellakin nousseet alkuperäisestä. Ihmettelen, miten erilaisten hankkeiden aikataulut viivästyvät aivan liian usein ja kustannuksetkin karvaavat, kun tilaajana on valtio tai kunta.

15.53 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Ihan ensiksi se kaikkein tärkein, eli sotiemme veteraanien kotiin vietävien palveluiden ja kuntoutuksen määrärahan nostamisen osalta tervehdin en pelkästään ilolla vaan hyvin lämpimin ajatuksin sitä, että eduskunta maksaa isänmaamme itsenäisyyden varmistaneelle sukupolvelle vielä näin vuosikymmenienkin jälkeen velkaansa nostamalla näitä kuntoutusmäärärahoja. Se on kaikella tavalla kunnioitettava teko, ja hienoa niin. Se asia yhdistää tätä eduskuntaa. Näin uskon.

Mutta sitten on asioita, jotka myös erottavat. Prinsessa Ruususella uni kesti sata vuotta, ja nyt kun kuuntelen kokoomuksen edustajia, tulee semmoinen tunne, että teillä kesti ai-noastaan 12 vuotta. Teillä oli viime kaudella valtiovarainministerin salkun lisäksi myös sisäministerin salkku, ja täällä edustaja Marttinen antoi runtua hallitukselle sisäisen turvalli-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

suuden rahoista — ja taisi olla joitain muitakin — ja ylipäättänsä syytti hallitusta alimitoitamisesta budjetin osalta. Nyt tulee kuitenkin lähes 30 miljoonaa euroa lisää poliisille, Rajalle, Hätäkeskukselle, Maahanmuuttovirastolle.

Meillä yksi semmoinen iso ongelma tässä talossa on se, että aina kun hallitus vaihtuu, niin aina ne ongelmat ovat uuden hallituksen mutta edellisten hallitusten tekemät työt eivät näy missään. Kyllä ne näkyvät. Nyt muun muassa tässä lisätalousarviossa kyse on edellisen hallituksen päättämästä talousraamista, jota nyt tämän hallituksen toimesta korjataan. Ennen kaikkea sisäisen turvallisuuden toimijoiden osalta meidän pitäisi yhdessä keskittyä siihen, millä tavalla varmistaisimme, niin kuin budjettikirjassa lukee sisäministeriön hallinnonalan kohdalla, hyvin henkilöresurssipainotteisten hallinnonalojen selviämisen aina kulloisestakin budjettivuodesta.

Sisäministeriön hallinnonalan osalta budjettikokonaisuus on aika staattinen ja kyse on siitä, millä tavalla pystytään varmistamaan eduskunnan toimesta esimerkiksi poliisikoulutukset, Migrin resurssit ja niin pois päin kestävästi, niin että ne kestävät vaalikausien ja budjettivuosien vaihtumiset. Sen sijaan, että jokainen puolue vuorollaan oppositiossa syyttää tulevaa hallitusta, toivoisin, että semmoinen pieni itsekritiikki ainakin näihin poliittisiin puheenvuoroihin sisältyisi. Se ainakin lisäisi kansalaisten luottamusta päätöksentekoon ja toisi niitä todellisia ongelmia esiin sen sijaan, että ne ongelmat yritetään aina kaataa toistemme syliin.

15.56 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Täytyy kiittää edustaja Juvosta hyvästä puheenvuorosta. Hän oli perehtynyt tähän lisätalousarvioon ihan aidosti ja oli löytänyt sieltä ne erittäin tärkeät kohdat, joilla me pystymme parantamaan ihan tavallisten ihmisten tilannetta.

Kun täällä on paljon puhuttu kuntien vaikeasta taloustilanteesta, niin kyllä se näin on, että se 1,1 miljardia euroa, jonka hallitus on nytten tulevan vuoden budjettiinsa varannut, on 1,1 miljardia euroa enemmän kuin tänä vuonna 2019, ja se on ihan valtavan tärkeä asia siellä kunnille.

Lisäksi kun katsotaan, millä tavalla sivistyspuolue kokoomus viime kaudella leikkasi, niin nythän ollaan tekemässä aikamoinen täyskäännös tässä tilanteessa: ammatilliseen koulutukseen tulee lisärahoitusta 80 miljoonaa, ammattikorkeakouluille 20 miljoonaa ja yliopistoille 40 miljoonaa euroa ja indeksikorotukset päälle. Tämä on muuten tosi tärkeä asia. [Mari Rantasen välihuuto] Ja myöskin indeksikorotukset tulevat sinne kuntien talouden plusmerkkisinä nyt, ja uudet tehtävät rahoitetaan täysimääräisesti. Eli niin kuin teidän puheenjohtajanne, edustaja Zyskowicz totesi, kyllä me tässä hallituksessa ihan aidosti teemme hyvin erilaista politiikkaa kuin te, ja me olemme äärimmäisen ylpeitä siitä. Nyt me maksamme edelliseltä hallitukselta jäänyttä oikeudenmukaisuusvelkaa.

Kun täällä kyseenalaistettiin sitä, että tämä hallitus toimii myöskin luonnonsuojelun saralla kunniakkaasti, niin esimerkiksi Suomen luonnonsuojeluliitto toteaa, että tämä on vuosituhannen paras hallitusohjelma, ja WWF toteaa, että mikään aikaisempi hallitusohjelma ei ole sisältänyt näin paljon kohtia, joiden tavoitteena on luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen. Huomioikaa tämä. Huomioikaa tämä, edustaja Zyskowicz, kun te kritisoitte ja väitätte, että tämä hallitus ei ole luontomyönteinen. [Arja Juvonen: Tuleeko eläinsuojelulaki?]

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

15.58 **Ben Zyskowitz kok:** Arvoisa herra puhemies! Ihan tähän edustaja Guzeninan puheenvuoroon totean sen, että hallitus on ohjelmassaan toteuttamassa paljon hyviä asioita ja tämä näkyy myös ensi vuoden budjetissa. Kun erikseen mainitsitte nämä ammattikoulujen 80 miljoonaa, niin siinä on se ongelma, että te esitätte niitä kolmeksi vuodeksi. Senkö jälkeen ne opettajat sitten irtisanottaisiin? Tuskinpa. Kokoomuksen tänään julkistama vaihtoehtobudjetti esittää tätä 80 miljoonaa pysyväksi ammattikouluille. [Pia Viitanen: Mitäs teki kokoomus hallituksessa?]

Mutta jos puhutaan yleisestä talouspolitiikasta, niin en tiedä, onko päivän uutinen se, että tämä Rinteen hallitus ensi vuodelle vähentää työllisyyttä 5 000 hengellä, [Maria Guzenina: Niinhän te väitätte!] vai onko uutinen se, että eduskunnan valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja edustaja Koskinen kyseenalaistaa eduskunnan tietopalvelun luvut. Ja nyt, edustaja Guzenina, jos sain teidän välihuudostanne selvää: tämä 5 000 ei ole siis kokoomuksen laskema luku, vaan tämä 5 000:n vähennys työllisyydessä ensi vuonna on eduskunnan tietopalvelun laskema luku, jonka se on laskenut hallituksen budjettiesityksestä. Eli on laskettu, mitä hallituksen budjettiesitys ja siihen liittyvät budjettilait tarkoittavat työllisyyden kannalta, ja eduskunnan tietopalvelu on todennut, että 5 000 työllistä vähemmän. Nyt edustaja Johannes Koskinen, joka on valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, kyseenalaistaa nämä luvut. No, totta kai ne voi kyseenalaistaa, koska jokainen ymmärtää, että kyse on arviosta, siis kyse on tietopalvelun tekemästä arviosta, ja totta kai ne tietopalvelun tietokoneet tekevät sen arvion niiden ohjelmien ja sen ohjelmoinnin perusteella, mikä niihin on ohjelmoitu, mutta, edustaja Koskinen, jos te olette sitä mieltä, että eduskunnan tietopalvelun tietokoneet antavat väärää tuloksia, niin kertokaa, mistä niitä oikeita tuloksia saa. Kyllä viime vaalikaudella — jolloin teillä ei ollut valitettavasti tilaisuutta olla täällä — esimerkiksi teidän oma eduskuntaryhmänne ja kaikki muut eduskuntaryhmät nojasivat tarvittaessa eduskunnan tietopalvelun lukuihin, ja me olemme täällä eduskunnassa tehneet yhdessä päätöksen, jolla on vahvistettu eduskunnan tietopalvelun voimavaroja, jotta tietopalvelu pystyy esimerkiksi tämänkaltaisia budjettivaikutuksia arvioimaan. Eli en kiistä, että tietysti se on arvio — kukapa tulevaisuudesta osaa niin tarkkaan sanoa — mutta jos tämä tietopalvelun käyttämä ohjelma ja malli ja muu antavat teidän mielestänne väärää lukua, niin kertokaa, mistä niitä oikeita lukuja saa, niin annetaan ne teidän budjetin sinne laskettaviksi. Kun ottaa huomioon, että tämä Rinteen hallitus vähentää työllisyyttä ensi vuonna 5 000 hengellä, niin pitää sanoa niin kuin edustaja Vikman täällä jo sanoi, että pääministeri Rinne, meillä taitaa olla eri suunta. Me toimimme sen puolesta, että työllisyys paranee ja ihmiset saavat työtä ja sitä kautta toimeentuloa, emme suinkaan toimi niin, että työllisyys huononee.

Täällä keskustelussa tuli muutama näkökohta, joita lyhyesti kommentoin. Edustaja Suomela vaikutti hyvin tyytyväiseltä siihen, että poliisi on tulkinnut, että sillä on oikeus arvioida, laittaako se toimeen lainvoimaisia tuomioistuinlaitoksen päätöksiä vai ei. Minä ajattelen näin, että yleisesti ajatellaan, että poliisin toimivaltuudet pitää olla hyvin tarkkaan lainsäädännössämme säädetty, ja nimenomaan sieltä vihreistä ja muista vasemmistopii-reistä usein kyseenalaistetaan se, käyttääkö poliisi toimivaltaa, joka ylittää sen, mikä on lainsäädännössä annettu. Minä halusin vain tuoda esiin, että ei ole ongelmatonta, että poliisi, toki keskusteltuaan sisäministerin kanssa, päättää, että se ei toimeenpane lainvoimaisia oikeuslaitoksen päätöksiä. [Iiris Suomela: Mikä se ongelma on?]

Mitä sitten tulee tähän turvapaikkaprosessien kehittämiseen, niin sitä hallitus esitti, että voitaisiin tämmöistä automatisoitua päätöksentekoa käyttää, ja eduskunnan perustus-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

lakivaliokunta totesi, että tässä esityksessä oli lukuisia perustuslain vastaisuuksia. Tämä on nyt vähän naljailua edustaja Guzeninalle ja Viitaselle ja kumppaneille, jotka viime kaudelle aina olivat hallituksen kimpussa, jos perustuslakivaliokunta totesi ongelmia, ja totesivat, että kyllä tuo Sipilän hallitus on kummaa porukkaa, kun se jatkuvasti antaa perustuslain vastaisia esityksiä tänne eduskunnalle. Nyt pitää sanoa, että ministeri Ohisalo ilmeisesti on ollut esittelijänä tällaiselle hallituksen esitykselle henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa, ja perustuslakivaliokunta on todennut, että siinä on ainakin neljä kohtaa, jotka ovat vastoin perustuslakia, ja on todennäköistä, että hallitus tulee peruuttamaan tämän esityksen. [Pia Viitaseen välihuuto] Eli Maahanmuuttoviraston pyrkimykset nopeuttaa prosesseja tätä kautta eivät ainakaan nyt tässä vaiheessa etene. Se, että niin paljon hallituksen esityksiä törmää perustuslakivaliokuntaan, johtuu minun mielestäni perustuslakivaliokunnan ylikireästä tulkintatraditiosta, mutta nyt en tietysti ota siihen kantaa, onko tässä asiassa siitä kyse, koska en ole perehtynyt tähän perustuslakivaliokunnan lausuntoon.

Aivan lopuksi, herra puhemies, totean sen, että kun puhuttiin näistä lapsiperheistä ja lasten psyykkisistä ongelmista, niin nyt vietämme tällä viikolla Mielenterveysviikkoa. Olisin odottanut, että hallitus olisi esimerkiksi tälle terapiatalkuualoitteelle, joka tulee ylihuomenna keskusteluun, antanut vahvemmin tukensa, koska kyllä nämä lasten mielenterveysongelmat, joista esimerkiksi Ilta-Sanomien tällä viikolla on erittäin paljon kirjoittamassa, vaativat meiltä kaikilta päättäjiltä enemmän huomiota kuin mitä tähän saakka on annettu. [Vasemmalta: Oikein!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muutamien edustajien nimi mainittiin, ja muutama heistä haluaa vastauspuheenvuoron. Ei mennä laajemmin debattiin.

16.04 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En puheenvuorosani moittinut eduskunnan tietopalvelua sanallakaan. Sitä ovat väittäneet kokoomuksen puhujat. Puhuin vain siitä, että nämä ohjelmat ovat vajavaisia ja jos tiedetään ne olettavat, jotka ohjelmat pitävät sisällään, vaikkapa sosiaaliturvan ja työttömyysturvan leikkausten positiivisista työllisyysvaikutuksista, niin silloin syöttämällä sellaisia ehdotuksia, jotka tuottavat niitä positiivisia laskelmia, saadaan haluttu tulos. Tietopalvelu itse kertoo tässä vaihtoehdubudjetin laskelmassaan niistä rajoituksista, joita he ovat siinä käyttäneet, eli siellä on vain tietyt ehdotukset otettu mukaan, niiden syöttämisessä ohjelmaan on tehty yksinkertaistavia oletuksia, ja sitten me tiedämme, että nämä ohjelmat ovat vajavaisia. Ne ovat kehittyneet. Itse olin aikoinaan esittämässä näitä ensimmäisiä tietopalvelun lisäyksiä, ja olen tukenut vahvasti sitä, että siellä pitää tuottaa tällaista aineistoa eduskunnan käyttöön, mutta samalla pitää tiedostaa [Puhemies koputtaa] ne vajavuudet, joita näihin ohjelmiin sisältyy.

16.05 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Tästä tietopalvelusta toteaisin aivan samaa kuin edustaja Koskinen edellä. On asioita, joita tällä laskentamallilla saadaan laskettua, kyseeseen tulevat lähinnä euromääräiset muutokset ihmisten tuloissa tai erilaisissa sosiaaliturvamuodoissa. Tällöin voidaan laskennallisesti sanoa, että kokoomuksen esittämällä 600 miljoonan leikkauksilla perusturvaan on työllisyysvaikutuksia, mutta kun taas katsotaan vaikkapa sosiaalipoliittista tutkimusta leikkausten vaikutuksista työllistymiseen, niin tiedetään, että kyse on paljon moninaisemmasta asiasta ja että köyhyyden

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

syventäminen saattaa pikemminkin vähentää mahdollisuuksia etsiä töitä ja parantaa omia mahdollisuuksiaan työllistyä. Koulutuksen ja palveluiden vaikutuksia työllisyyteen ei tällä mallilla pystytä laskemaan oikein lainkaan, vaikka jälleen tutkimuksista tiedetään, että palveluihin panostaminen ja koulutus parantavat ihmisten työllisyyttä.

Mitä sitten tulee viranomaisten toimivallan arviointiin, niin siitähän voimme vapaassa demokratiassa käydä keskustelua tapauskohtaisesti. Se, että yhdessä hetkessä toinen taho kertoo, [Puhemies koputtaa] että käy asiasta pohdintaa, ei tarkoita, että ylipäätään kaikissa hetkissä suhtautuisi kriittisesti tiettyyn viranomaiseen [Puhemies koputtaa], vaan tämä tapauskohtainen harkinta on olennainen osa demokratiaa. Nyt kun kyseessä on EIT:n lausunto, mielestäni oli oikein, [Puhemies: Minuutti!] että tässä tapauksessa poliisi veti nämä johdopäätökset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat! En avaa nyt laajempaa debattia. Lupasin vastauspuheenvuorot niille edustajille, joiden nimet äsken mainittiin.

16.07 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, edustaja Zyskovicz: Nyt on suunta muuttunut. Viime kaudella te tarjositte keppiä. Nyt vaihtoehtobudjetissa te tarjoatte pesäpallomailaa. Me olemme ottaneet ihmisen päätöksenteon keskiöön, ja tämä on todella iso muutos. Me aidosti haluamme parantaa ihmisten asemaa. Yksi esimerkki tästä pesäpallomailasta on tässä teidän vaihtoehtobudjetissanne — edustaja Zyskovicz: oletteko te sen lkenut? Täällä nimittäin kokoomus lopettaisi eläkkeen kertymisen ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta, ja näin te olette löytäneet 500 miljoonaa euroa veronalennuksiin. Ja sitten, kun teidän edustaja Mykkäseltä kysyttiin, että kun te katsotte, että 7 miljoonan lisäys yli 75-vuotiaiden kotitalousvähennykseen säästää yli 300 miljoonaa, niin sittenhän sinne kannattaisi laittaa 70 miljoonaa ja säästöä tulee 3 miljardia, niin hän vastasi, että tämä on Sitran malli. Niin onko tämä teidän mielestänne nyt kestävää politiikantekoa?

16.08 **Ben Zyskovicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Siis näissä tietopalvelulaskelmissa, mitä tulee hallituksen budjetin työllisyysvaikutuksiin, ei ole kyse mistään kokoomuksen syöttämistä luvuista. [Johannes Koskisen välihuuto] Siinä on hallituksen budjettiesityksen työllisyysvaikutukset. Se, mitä kokoomuksen vaihtoehtobudjetin työllisyysvaikutuksiin tulee, niin ne tietopalvelu on laskenut myös erikseen. Mutta älkää sekoittako tilannetta. Hallituksen budjettiesitys eduskunnan tietopalvelun riippumattoman arvion mukaan vähentää työllisyyttä ensi vuonna 5 000:lla. Eli olisi ollut parempi kuin hallitus ei olisi tehnyt mitään, niin ei ainakaan olisi sitten vähentynyt työllisyys 5 000 henkilöllä.

Mitä sitten tulee tähän kotitalousvähennykseen, niin kun puheenjohtaja Mykkäseltä kysyttiin, että mihin tämä arvio perustuu, hän kertoi, että se perustuu Sitran tekemään laskelmaan. Kyllä se on ihan kestävä — jokin taho, riippumaton taho, on laskenut ja arvioinut, ja me olemme ottaneet sen sieltä. Minun mielestäni se on täysin kestävä, edustaja Guzenina.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Juuri korvaani tulleen tiedon mukaan myös edustaja Niemen nimi on mainittu, ilmeisesti silloin kun oli puhemies Vanhanen vielä paikalla, mutta myönnän vielä edustaja Niemelle.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

16.09 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitokset, arvoisa puheenjohtaja! [Puhemies: Puhemies!] Haluan kiittää hallitusta, ja tietysti meitä kaikkia, siitä, että veteraaneille tuli näinkin tuntuva kuukausikorotus heidän rahaansa.

Haluan hieman ottaa kantaa siihen, että se kaikki raha, mitä nyt poliisille on lisää myönnetty — voitte uskoa, että se tulee todella tarpeeseen. Kenttävalvonta ja hälytystehtävät ovat ihan ääri rajoillaan, tutkinta on ääri rajoillaan.

Sitten haluan hieman ottaa kantaa tuohon — me poliisitaustaiset kansanedustajat olemme hetken kuluttua lähdössä tapaamaan poliisiylijohtajaa, ja varmasti keskustelussa nousee esille tämä päätös — että nyt ei palauteta ketään. Pidän sitä kyllä melko kummallisena. Jos itse olisin tuolla kenttävalvontaa suorittamassa, voinko tehdä valvontaa sillä tavalla, että otan vain joka toisen punaisiin ajajan, ja päätän itse, että no, tuo nyt ei rikkonut lakia? Kyllä tässä joku järki täytyy tähän asiaan löytyä. [Anna Kontula: Koko ajan poliisi tekee valintoja!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt puhujalistaan.

16.10 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on ollut varsin mielenkiintoinen, ja varmaan huomenna saamme vielä mielenkiintoisemman jatko-osan, kun menemme tähän kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin hieman syvemmältä.

Puhemies! Kyllä minun täytyy sanoa, että vasta ne pintapuoliset raapaisut, mitä olen päässyt käsiksi tähän kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin, kyllä antavat aika järkyttävän kuvan siitä, millainen on kokoomuksen usko ja oppi siihen, että mitkä keinot tänä päivänä, tämän päivän maailmassa, olisivat niitä ratkaisuja ongelmiin. Nimittäin minusta on aivan uskomatonta, ihan kuin emme olisi viimeisen neljän vuoden aikana tarpeeksi nähneet, mitä kokoomuslainen politiikka toi pienituloisten eläkkeensaajien arkeen, mitä se toi pienituloisille lapsiperheille, mitä se toi työttömille, mitä se toi oikeastaan heikompiosaisille. Se toi leikkauksia leikkauksien jälkeen, se toi aitoja toimeentulo-ongelmia, ja minä ainakin, puhemies, kyllä uskon siihen, että kun täällä nyt puhutaan vaikka taloudesta, niin se, että näiltä ihmisiltä niitä viimeisiä lateja vielä leikataan, ei varmasti myöskään talouden rattaita pyörimässä pidä. Ja kyllä olemme nähneet nämä seuraukset. Olemme nähneet kokoomuksen keppilinjan seurauksen. Tämä aktiivimalli pistetään nyt onneksi roskakoriin. Edelleen se on kokoomuksen salarakas. Senhän takia kokoomus teki jopa välikysymyksen, kun ei löytynyt hallitukselta keppiä riittävästi, ei löytynyt.

Ja minä kyllä, puhemies, rohkenen nyt sanoa, että täällä edustaja Guzenina on esimerkiksi moneen kertaan tuonut esiin sen, että nyt tämä sama kokoomuksen linja tässä vaihtoehtobudjetissa jatkuu vain astetta rankempana. Ihan oikeasti, mieltikää niitä ihmisiä, jotka ovat tässä neljä vuotta katselleet tätä leikkauspolitiikkaa. Heiltäkö pitäisi edelleen leikata työttömyysturvaa, heiltäkö pitäisi leikata asumistukea, heiltäkö pitäisi leikata toimeentulotukea, niin kuin kokoomus haluaa, yhteensä 600 miljoonaa? Ja vielä pisteenä i:n päällä: ihanko totta, että näiltä ihmisiltä pitäisi vielä viedä oikeus siihen, että ansiosidonnainen työttömyysturva kerryttää eläkettä? [Puhemies koputtaa] Missä on teidän sydämenne? Missä on teidän omatuntonne? Missä on teidän myötätuntonne näitä ihmisiä kohtaan? [Sami Savio: Onko sitä?]

Tässä on kysymys onneksi, puhemies, suunnanmuutoksesta. Tässä kohtaa todellakin suunta on muuttunut. Ymmärrän sen, että kokoomuksen täytyy totta kai oppositiossa ollessaan muutenkin ideologiasta... — He ovat sitä mieltä, että suunta on väärä. [Puhemies ko-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

puttaa] Mutta antakaa meille muille mahdollisuus uskoa siihen, että tämä oikeudenmukaisuuden suunta voi olla joskus jopa ihan oikea. Ja tämän haluan sanoa nyt vakavasti, koska hieman pistää merkille tämä, kuinka kokoomus... [Puhemies koputtaa] — Puhemies, tulen sinne. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tulkaa toki, arvoisa edustaja, tänne. Muistutan tässä samalla, että meillä on nyt käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 neljänneksi lisätalousarvioksi. Oppositio puolueiden vaihtoehtobudjetteja pääsemme haukkumaan myöhemmin tällä viikolla.

— Pääsemme, ja varmasti huomenna keskustelemme myös rakentavasti niistä.

Puhemies! Tämä oli tällaista vastauspuheenvuoroa kokoukselle, joka on omissa puheenvuoroissaan keskittynyt täsmälleen näihin samoihin asioihin, mistä minä äsken puhuin.

Tämä vastauspuheenvuoro jatkuu vielä sen verran, että haluan sanoa, että minusta on suorastaan liikuttavaa katsella nyt tätä kokoomuksen suurta huolta tätä uutta politiikkaa kohtaan. Moititaan sellaisia asioita tämän vuoden budjetissa, jotka kokoomus on itse tehnyt — me elämme heidän budjettivuottaan — ja sitten haikaillaan tämän aika epäoikeudenmukaisen politiikan perään, mitä kokoomus haluaa jatkossakin harrastaa.

Mitä tulee sitten näihin arvioihin, mitä tämän hallituksen linjasta on sanonut vaikka tuore IMF:n raportti, niin siellä on myös ihan myönteisiä asioita. Siellä myönteisesti arvioidaan esimerkiksi tavoitteita sosiaalisesta eheydestä, tavoitteita työllisyydestä, tavoitteita ilmastosta, ja todetaan, että voi olla haastetta päästä tähän kestävyystavoitteeseen, mutta jos työllisyystavoitteessa onnistutaan, niin se on mahdollista. Ja mietinpä vain, että mitä mahtoi ministeri Orpon vastaavista budjettiesityksistä nämä samat instanssit sanoa. Muistan, että siellä rajusti kritisoitiin koulutusleikkauksia, siellä peräänkuulutettiin rakenneuudistuksia. Ja, puhemies, sanonpa vain, että kun täällä kokoomus äsken sanoi, että pikaisesti on tultava perhevapaaudistus tältä hallitukselta pöytään heti, niin kuinka nopeasti kokoomus sen teki viime kaudella. Hohoi, odotan vielä tuloksia. Mutta, puhemies, tässä.

16.15 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Olemme käyneet värikästä keskustelua. Voi olla, että oma puheenvuoroni kuulostaa nyt vähän teknokraattiselta ja kuivalta tässä. Mutta ajattelin aluksi todeta, että me käsittelemme lisätalousarviota, joka suuruudeltaan on yksi promille, siis yksi tuhannesosa, valtion budjetista, 55 miljardista 56 miljoonaa. Siellä on tärkeitä asioita, mutta pitkälti myös eräitä teknisluontoisia asioita.

Työllisyys on ollut voimakkaasti keskustelun kohteena, ja se on tietysti perusteltua. Työllisyysastehan tarkoittaa 15—64-vuotiaita ihmisiä, jotka ovat olleet vähintään viikoittain yhden tunnin työssä. Meillä on pitkä aikasarja työllisyysasteen seuraamisesta. On tietysti kohtuutonta, että kun uusi hallitus aloittaa, oli se sitten edellinen tai sitä edellinen tai nykyinen hallitus, niin heti ensimmäisen kuukauden päästä oletetaan, että sen vaikutukset näkyvät.

Sen takia olen itse suorittanut arvion syyskuun työllisyysasteesta viiden viime vuoden aikana, ja tulokset ovat seuraavat: Syyskuussa 2015 työllisyysaste Suomessa oli 68,8 prosenttia. Siitä vuosi eteenpäin syyskuussa 2016 se oli noussut 0,4 prosenttiyksikköä ollen 69,2 prosenttia, siis varsin vähän. Mitä tapahtui seuraavan vuoden aikana? Syyskuussa 2017 se oli 69,3 prosenttia, nousua edellisestä syyskuusta 0,1 prosenttia. Ensimmäisen

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

kahden vuoden aikana nousua oli ollut yhteensä puoli prosenttia. Sen jälkeen tapahtui kylmä merkittävä hyppäys, niin että syyskuussa 2018 työllisyysaste oli 71,4 prosenttia, nousua 2,1 prosenttiyksikköä, pitkälti taustalla maltillinen tuloratkaisu ja kansainvälisesti hyvä talouskehitys. Syyskuussa 2019, joka on viimeisin luku, työllisyysaste oli 72,7 prosenttia eli 1,3 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuosi sitten. Koko sinä aikasarjana, minkä löydän Findikaattori-tietokannasta, Suomessa on kerran ollut syyskuussa työllisyysaste yli 73 prosenttia. Se oli vuonna 1990.

75 prosentin työllisyysaste vuositasolla, nyt olen käyttänyt kuukausikohtaisia lukuja, on todella kova tavoite. Itse olen täysin varma ja optimisti siinä, että se tullaan saavuttamaan, mutta halusin näillä luvuilla osoittaa, että tämä saattaa joskus olla hidasta, joskus nopeampaa, siihen vaikuttavat monet eri asiat.

16.18 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kommentoin kahta asia tämänpäiväisessä keskustelussa.

Ensin hieman keskustelusta työllisyydestä. Minä alan olla sitä mieltä, että nykyinen työllisyyskeskustelu pikemminkin etäännyttää meitä kaikenlaisista työllisyystavoitteista, prosentteihin katsomatta, kuin tuo sitä lähemmäksi.

Ensinnäkin meidän työllisyyskeskustelu on pitkälti sidottu työllisyysasteeseen sen takia, että se on helppo, tuttu ja pitkälti ajalta, vaikka kaikki tässäkin salissa tietävät, että kansantalouden edun mittaamisen näkökulmasta työllisyysaste on erittäin heikko ja jopa osin harhaan vievä mittari.

Toiseksi, SISU-järjestelmän käyttöön ottaminen on johtanut työllisyyskeskustelun siihen, että me emme enää puhu niistä isoista rakenteellisista muutoksista, joissa yhteiskuntaa kehitetään oikeasti eteenpäin, vaan sen sijaan keskustelua käydään niiden pikku kikkujen ympärillä, joidenka tulokset pystytään laskemaan. Kun koulutustasossa tapahtuvan muutoksen tai ihmisten sosiaaliturvassa laajamittaisesti tapahtuvan muutoksen vaikutuksia työllisyyteen ei pystytä mittaamaan, niin silloin keskitytään mittaamaan niitä mikrokooppisia muutoksia, joihin meidän hyrrät pystyvät. Ja tämä taas johtaa siihen, että sen sijaan, että me ajaisimme täällä kansakunnan parasta ja pyrkisimme rakentamaan tähän maahan semmoisia työmarkkinoita, jotka oikeasti pitävät kansantalouden pystyssä, pitävät ihmiset leivässä ja pitävät jonkinlaisen järjestyksen tässä maassa, me väsäilemme toisarvoisia pikkuasioita. Eli kun huomenna keskustelua taloudesta jatketaan, minä kovasti peräänkuulutan poliitikoilta älyllistä rehellisyyttä ja analysointikykyä. Tehdään tästä sen arvoista politiikkaa, mitä kansalaiset meiltä, toivottavasti, osaavat odottaa.

Toinen asia, mitä haluan kommentoida, on tämä keskustelu poliisista ja poliisin äskettäisestä ratkaisusta lopettaa turvapaikan hakuprosessiin liittyvät palautukset siksi aikaa, että tuomion vaikutukset ja siihen liittyvät mahdolliset prosessiongelmien on selvitetty. Minusta on hurskastelua olla kauhistunut siitä, että poliisi tekee itsenäisen päätöksen sen suhteen, missä järjestyksessä ja aikataulussa se jonkin tehtävän hoitaa, kun tässä maassa ei koko sen 100-vuotisen itsenäisen historian aikana ole ollut semmoista poliisia, joka ei tätä priorisointia olisi tehnyt ihan joka ikinen päivä. Ihan joka ikinen päivä poliisi jättää osan poliisilain perusteella sen tehtäväkenttään kuuluvista asioista hoitamatta tai siirtää jonkin asian hoitamisen vähän myöhemmäksi sen takia, että jotakin kiireellisempää tulee vastaan tai joku vaatii lisäselvityksiä. Tämä on aivan normaalia. Tässä ei ole mitään uutta eikä outoa.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Myöskin palautuksien osalta tällaista harkintaa on käytetty ainakin nyt vuosia, niin kauan, että se on vakiintunut meille normaaliksi osaksi järjestelmää. Esimerkiksi sillä perusteella, että lapsella on ollut koulu kesken, on saatettu siirtää palautusta sen verran, että kouluvuosi on saatettu loppuun, ennen kuin sitten on lähdetty kotimaahan, tai jonkun muun syyn takia. Poliisi hoitaa jatkuvasti erilaisia tehtäviä, ja olisi kovin kummallista, mikäli poliisi ei pystyisi priorisoimaan tilanteen vaatimalla tavalla näitä tehtäviä suhteessa toisiinsa.

Minun nähdäkseni se, että me saamme äärimmäisen vakavan moitteen kansainväliseltä tuomioistuimelta, on huomattavasti parempi syy keskeyttää jokin toiminta hetkeksi ja pysähtyä miettimään, kuin esimerkiksi se, että resurssipulan takia poliisi tekee jatkuvasti ohivetoja ja jättää rikoksia selvittämättä. No, voisiko olla toisin? Voisiko poliisi selvittää, hoitaa pitkän kaavan mukaan kaikki tässä maassa tapahtuva rikokset, jotka sen tietoon tulisivat? Kyllä varmaan voisi, jos poliisin resurssit kolmin- tai nelinkertaistetaan, mutta vielä toistaiseksi me emme ole ikinä eläneet sellaisessa todellisuudessa, eikä nyt näytä, että aivan lähitulevaisuudessa tultaisiin elämään.

16.23 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kontula kävi hyvin läpi, millaisia ongelmia se tuottaa, jos keskitytään pelkästään siihen, mitä yksi laskennallinen malli meille todellisuudesta kertoo, ja tähän tahdon yhtyä, sillä on todellakin niin, että jokainen puolue Suomessa ymmärtääkseni haluaa nostaa suomalaisten koulutustasoa — siihen olemme peräti yhdessä sitoutuneet — haluaa vähentää köyhyyttä täällä ja haluaa varmistaa, että jokaisella on hyvät edellytykset omalle elämälleen. Nyt kun tietopalvelu tuottaa sen tiedon, että esimerkiksi köyhimpien suomalaisten sosiaaliturvan korottaminen 20 eurolla vähentää työllisyyttä, oppositio rientää siihen lopputulemaan, että tämän työllisyyden laskennallisen heikkenemisen takia ilmeisesti tämä korotus olisi pitänyt jättää tekemättä. Ollaan kyllä syvässä kuopassa, kun pitäisi pystyä tekemään kestäviä ratkaisuja kokonaisuuden kannalta, ei pelkästään sen kannalta, mitä yksi malli meille työllisyydestä kertoo.

Jos katsotaan empiirisen tutkimuksen kautta, mitä todella tapahtuu, jos kaikista köyhimpien tilannetta kohennetaan edes vähän, 20 eurolla esimerkiksi, niin se, että ihmiset todella jättäisivät työllistymättä, ei ole mitenkään ainakaan niin suoraviivainen asia kuin mitä oppositio tässä antaa ymmärtää, eikä myöskään tietopalvelu väitä, että väistämättä kävisi niin, että nämä ihmiset sitten jäisivät kotiin. Päinvastoin, empiirisen tutkimuksen pohjalta me tiedämme, että valtaosa kaikista köyhimmistä sosiaaliturvan varassa elävistä suomalaisista todella haluaisi käydä töissä, vaikka oma tulotaso ei siitä merkittävästi kohenisi. Ongelmana vain on, että meillä on tilanteita, joissa sosiaaliturvan rakenteiden ja viritysten takia työn vastaanottaminen ei kannata aina, koska ei voi olla varma, menettäkö siinä enemmän sosiaaliturvaa kuin mitä palkkatuloina saa. Tämä koskettaa etenkin ihmisiä, jotka tekevät osa-aikaista työtä, ihmisiä, jotka tekevät keikkatöitä, näitä yhä yleisempiä työn muotoja. Sen tähden onkin tärkeää, että hallitus tarttuu sosiaaliturvan uudistamiseen. Jälleen kerran, sosiaaliturvauudistus tulee tuskin olemaan sellainen, että pystyttäisiin tietopalvellulla arvioimaan, kuinka paljon työpaikkoja se tuottaa tai jättää tuottamatta, mutta silti se on tehtävä, koska se on tämän maan parhaaksi ja koska tutkimusta laaja-alaisemmin katsottuna me pystymme tietämään, että se todellakin on keino parantaa työllisyyttä.

Joten todella peräänkuulutan erilaisten tietolähteiden yhdistelyä, empiirisen tutkimuksen ottamista näiden mikromallien rinnalle, jotta voimme kattavammin kehittää tätä maata. Jos mennään tähän suuntaan, jossa edustaja Kontulan sanoin ”pienellä kikkailulla” sää-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

detään lukuja niin, että saadaan joitain laskennallisia vaikutuksia aikaan yhdellä kapeasti mitatulla sektorilla, niin se ei kyllä vie tätä maata yksinensä eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Pitää pystyä katsomaan todellisuutta laajasti ja kuuntelemaan ja hankkimaan tietoja muualtakin kuin sieltä sinänsä hyvin ansiokkaasta tietopalvelusta. Kukaan ei täällä ole sanonut, etteivätkö ne luvut noiden parametrien ja noiden mallien pohjalta pitäisi paikkaansa, [Puhemies koputtaa] mutta se on vain yksi suppea tietolähde.

16.27 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Vielä haluan mainita nuorten ja lasten mielenterveyspalveluista ja siitä, millä tavalla voisimme heitä tukea. On todellakin niin, että me vietämme tällä hetkellä Lapsen oikeuksien viikkoa ja me vietämme myös Mielenterveysviikkoa, ne ovat tällä hetkellä menossa, ja ensi viikolla meillä on omaishoitajien viikko, eli meillä on kaikki tärkeät viikot tulossa, ja kaikkien heidän asioista haluan jotakin tässä mainita.

Lapsiperheköyhyys on erittäin vakava asia Suomessa, ja yhä useampi perhe kärsii lapsiperheköyhyydestä. Olemme täällä käsitelleet lapsilisäasiaa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja kun lisätalousarvio kohdistaa resursseja sinne lisävoimavaroihin tukeakseen mielenterveyspalveluja lapsille ja nuorille, niin nostan tämän lapsilisäteeman myös esiin. Näen, että sillä on köyhyyttä vähentävä vaikutus ja se ennaltaehkäisee myös ongelmia perheissä. Jos ei ole varaa ostaa esimerkiksi vaatteita lapselle, niin hän voi joutua kiusatuksi, ja tämä kiusaamisteema on yksi, minkä esimerkiksi me nostamme omassa vaihtoehtobudjetissamme esiin. Haluamme tehdä kaikkemme koululaisten mielenterveyden edistämiseen ja kiusaamisen ennaltaehkäisemiseen.

Perussuomalaiset ovat nostaneet esiin täällä eduskunnassa lapsilisän korottamisen jo ensimmäisestä lapsesta lähtien. Huomasin, että myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Vehviläinen on saapunut saliin, niin tiedustelin tieltä, mikä teidän kantanne on tähän lapsilisän korottamiseen. Olen lukenut uutisista, että olette tulleet perussuomalaisten linjoille, että myös ensimmäisestä lapsesta lähtien haluaisitte kenties korottaa sitä lapsilisää, niin olisiko siinä sellainen yhteinen tahtotila meille täällä eduskunnassa, että antaisimme sen signaalin lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi, hyvinvoinnin edistämiseksi, että näkisimme kaikki lapsiperheet ja huomioisimme heidät. Viime viikolla tästä asiasta äänestettiin, meillä oli siinä jo pykälämuutosesitys, tänään esittelen meidän lausumamme, ja toivon toki, että sitten, kun eduskunnassa äänestämme, saisimme tuen oppositio—hallitus-rintamasta huolimatta tälle perussuomalaisten lausumalle.

Mutta sitten vielä tähän lisätalousarvioon. Täällä kohdennetaan 11,2 miljoonaa euroa soteen, siitä menee osa tietojärjestelmiin. Kysyisin teiltä, hyvä ministeri, siellä aitiossa, että mitä sille sote-uudistukselle nyt kuuluu, kun loppuvuosi on tulossa. Onko jotakin, mahdollisesti erillISRatkaisua, esimerkiksi tänne Uudellemaalle? Kohdistuuko tässä rahoitusta siihen? Me olemme hyvin innoissamme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa odottamassa, milloin alkaa tulla niitä lakiesityksiä, että pääsisimme asian kanssa eteenpäin, mutta toki tieto on erittäin tärkeää meille.

Perussuomalaisten mielestä laittomasti maassa oleskelevien paikka ei ole Suomessa, vaan heidät pitää palauttaa. Se on meidän vankkumaton linjamme. Hallitus kohdistaa budjetissa 5,4 miljoonaa vuosi toisensa jälkeen, vuodesta 2018 alkaen. Meidän mielestämme sen ei kuuluisi mennä niin. Ei ole kenenkään etu, että laittomasti maassa oleskelevat ovat täällä meidän Suomessamme, meidän kaduillamme.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Tämä lisätalousarvio kohdistaa myös 500 000 euroa tahdosta riippumattoman psykiatrisen hoidon kustannuksiin niissä tapauksissa, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa, eikä hoidon maksaja määräydy minkään muun lainsäädännön nojalla. Minua huolestuttaa suuresti se, että kun yhteiskuntamme antaa palveluja, niin olisi hyvä, että ne kustannukset saisimme perittyä takaisin. Ja myös tästä haluaisin kuulla, että onnistuuko tällainen takaisinperintä milloinkaan tai koskaan. Se olisi myös sellainen tärkeä signaali, että kun saa, niin sitten myös se jostakin peritään takaisin.

Vielä mielenterveyteen liittyen: me kohdistamme iltapäivätoiminnan ja liikunnan tukemiseen myös resursseja, mikä on erittäin tärkeä teema myös siinä, että jokaisella olisi harastus, jokaisella olisi tekemistä, se edistää mielen hyvinvointia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Edustaja Vehviläiselle myönnän vastauspuheenvuoron. Laajemmin ei debattiin tässä yhteydessä mennä.

16.31 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä edustaja Juvosen kanssa siitä, että lapsiperheköyhyys on vakava asia ja sen takia lapsilisien korottaminen on tärkeää. Mutta kuten olemme saaneet molemmat sosiaali- ja terveysvaliokunnassa selvityksen, niin jos lapsilisää nostettaisiin 10 eurolla ensimmäisestä lapsesta alkaen, se maksaisi 120 miljoonaa euroa. Ja kuten tiedämme, tässä lisätalousarviossa sellaista summaa ei tähän ole.

Samassa yhteydessä haluan tuoda esille sen, mistä keskustelimme viime viikolla lapsilisää koskien tässä ensimmäisessä käsittelyssä, kun oli tämä ko. ensi vuotta koskeva esitys: keskustassa ajatellaan laajemmin niin, että kun syntyvyys vähenee ja sitä kautta tulee säästöjä sinne lapsilisämomentille, niin meidän pitäisi pystyä ehkä yhteisesti arvioimaan sitä, voisimmeko käyttää sen lyhentämättömänä lapsilisien nostoon ja sitä kautta saada sinne lapsilisiin riittävästi tämmöistä niin kuin korotusvaraa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan.

16.32 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty keskustelua eduskunnan tietopalvelusta, ja hämmästelen vähän sitä. Siellä kuitenkin virkamiehet toimivat virkavastuulla ja tekevät sitä työtä, mitä me sinne annamme ryhmistä, ja kyllä minusta siihen pitää voida luottaa. Kun muistelen taas tapani mukaan vähän menneitä, niin kyllä viime vaalikaudella oppositiopuolueet, jotka olivat täällä vasemmalla, luottivat täysin tuon... [Anna Kontula: Kuka? — Leena Meri: Koskinen! — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemellä on puheenvuoro, keski-tytään kuuntelemaan.

...tietopalvelun antamiin laskelmiin. Nyt tietopalvelu ei olekaan sitten luotettava, vaan sillä on huonot ohjelmat, kuulemma. [Matias Marttinen: Juuri näin!] Eli ihmeellistä tämä on. Varmaan me huomenna sitten, kun käsittelemme vaihtoehtobudjetteja, joudumme aika erikoiseen tilanteeseen, jos hallituspuolueet sanovat, että tietopalvelun laskelmiin ei voi luottaa. Viime vaalikaudella voi luottaa, nyt ei. Onko niin, että on peilin syy, jos naama näyttää vinolta? Ei, kyllä se taitaa olla siellä, jonka kuva sieltä näkyy.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Arvoisa puhemies! Oppositiossa meidän on pakko luottaa eduskunnan tietopalveluun. Ei meillä ole sitä koneistoa, mikä hallituspuolueilla on käytettävissä ministeriöiden kautta, ja siksi me luotamme ja teemme siltä pohjalta työtä — ja sitten on tietysti todistustaakka niillä, jotka sanovat, ettei niin ole, että tietopalvelu on väärässä.

Arvoisa puhemies! Tuolla valtiovarainvaliokunnassa eri yhteyksissä, keskusteluissa tai asiantuntijakuulemisissa, on tullut ilmi ensi vuoden budjetin osalta ja myös vähän pitemmälle katsoen, että hallitus panostaa jopa 2 miljardia euroa ensi vuonna — ja seuraavina vuosina likipitään samat summat — hiilineutraalisuuden saavuttamiseen. Suomen päästöt ovat pikkuisen yli promille globaaleista päästöistä, ja sitä vastaan, sitä promillea vastaan, hallitus taistelee tällä loppuvaalikaudella ehkä jopa 5:llä, 6:lla, 7 miljardilla eurolla meidän verovaroja. Uskomatonta. Kyllä on todella tehotonta. Samaan aikaan hallitus hyväksyy sen, että Kiina, Intia ja jopa eräät EU-maat eivät taistele juuri lainkaan hiilidioksidipäästöjä vastaan. Jos otetaan järki käteen ja suhteutetaan tätä tilannetta, niin meillä on siis valtavasti varaa käyttää paljon tehokkaammin rahaa ja poistaa niitä tekijöitä, jotka ovat todellisia ongelmia meillä kansallisesti. Miljardit pyörivät väärään suuntaan tässä suhteessa. Tarvitaan muutosta, ja tähän perussuomalaiset ainoana puolueena ovat valmiita. Kaikki muut vuosi sitten sitoutuivat aivan kohtuuttomiin tavoitteisiin, joilla sitten muun muassa meidän teollisuuttamme rangaistaan ja tavallista asujaa, liikkujaa ja ruoansyöjää syyllistetään. Tämä ei ole viisasta politiikkaa eikä vastuullista. Meidän on pantava lähtökohdaksi se, että saastuttaja maksaa, ja globaalisti saastuttajat ovat muualla kuin Suomessa. Suomen kansa ei sitä tee. Meillä on maailman puhtain teollisuus, jota ei kannata ajaa näillä määräyksillä ja rangaistuksilla maasta ulos.

Arvoisa puhemies! Kun käyttäisimme nämä ilmastotaisteluun ohjattavat miljardit työllisyyden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, alueellisen kehityksen, maatalouden ja metsätalouden hyväksi, niin Suomi olisi loistava, hyvässä kunnossa. Kunnat eivät olisi sellaisessa ahdingossa kuin ovat nyt ja niin edelleen. Eli tämä on arvovalinta, ja me nostamme nämä asiat esille, vaikka saamme siitä tietysti kovat syytökset. Mutta on suhteellisuuteen nojaava lähtökohta, että emme ammu promillea miljardeilla, vaan puolustamme Suomen kansaa ja ajamme kansainvälisillä kentillä vastuuseen niitä, jotka eniten aiheuttavat maapallon ilmakehän ongelmia.

16.38 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä hallituspuolueet keskustaa lukuun ottamatta ovat korostaneet sitä, että nyt on suunta muuttunut viime vaalikauteen nähden. Kyllä, suunta on sillä tavoin muuttunut, että viime vaalikaudella työllisyyttä parannettiin, ja vaikka edustaja Lindén esitti hyviä tilastolukuja, niin saa olla aikamoinen optimisti, joka uskoo, että hallitus onnistuu kunnianhimoisessa tavoitteessaan 75 prosentin työllisyysasteesta. Toivotaan sitä, koska se on isänmaamme etu, mutta vaikea siihen on uskoa. Joka tapauksessa on mahdoton uskoa, että julkinen talous olisi tasapainossa vuonna 23. En tiedä uskooko siihen enää edes ministeri Lintilä, mutta kovin moni muu ei siihen kyllä enää usko.

Hallitus tekee hyviä satsauksia erilaisiin hyviin asioihin, mutta hallitus ei rahoita näitä satsauksiaan työllisyyden parantumisella, se rahoittaa ne velkaantumisella, ja tämä velkaantuminen tarkoittaa lapsiltamme leikkaamista. Kun otetaan huomioon, miten ikäluokat ovat pienentyneet, että tämän päivän syntyvyystilastot ovat suorastaan katastrofaalisia, niin nämä entistä pienemmät ikäluokat sitten saavat meiltä velkamme, meidän ottaman ve-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

lan hartioilleen, ja tietysti kaikki ne hoiva- ja hoitomenot, jotka me suuremmat ikäluokat tulemme aikanaan aiheuttamaan.

Täällä edustaja Viitanen kysyi, mitä antoi edellinen hallitus työttömille, mitä antoi edellinen hallitus lapsiperheille. Edellinen hallitus antoi työttömille työtä. 140 000 ihmistä sai työtä. Demareiden mielestä se, että työtön saa työtä, ei ole minkään arvoista, mutta jos työtön saa 20 euroa lisää työttömyysturvaansa, niin se vasta on hieno juttu. Ja mitä annettiin lapsiperheille? No, lapsiperheiden isät ja äidit saivat työtä.

Täällä edustaja Suomela puhui kannustinloukuista, siitä että työnteko ei aina kannata. Silläkö se kannattaa sitten nykyistä paremmin, kun korotetaan sitä työttömyysturvaa? Kun työttömyysturvaa korotetaan 20 euroa — kukaan ei sano, että pienimpiä palkkoja samalla korotetaan 20 euroa — niin sehän pahentaa kannustinloukkua, ei ainakaan kohenna tilanetta.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, kyllä näin mielenterveysviikolla toivoisin, että ennen kaikkea nuorten mielenterveysongelmista puhuttaisiin täälläkin enemmän. Jos pääministeri Rinne käyttäisi edes osan siitä energiastaan ja tarmostaan ja rahoistaan, mitä hän käyttää — jos nyt suoraan sanotaan — eläkeläisten miellyttämiseen, vaikkapa lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen parantamiseen, uskon, että lopputulos olisi jo aika hyvä.

16.41 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Harmillisesti edustaja Viitanen on jo ehtinyt salista lähteä, sillä tarmoni tulla vielä puhumaan tässä kohtaa saliin liittyy nimenomaan hänen pitämiinsä puheenvuoroihin. Edustaja Viitanen viittasi täällä useaan otteeseen edelliseen hallitukseen. Toki olisi tietysti hyvä, että tämä nykyinen hallitus keskittyisi omaan tekemiseen, mutta kun kerran halutaan keskustella edellisen hallituksen tekemisistä, niin keskustellaan vaan.

Kun Sipilän hallitus, erittäin vastuullinen keskustaoikeistolainen hallitus, jossa olimme myös mukana, aloitti työnsä, niin tilanne oli täysin erilainen kuin taas tänä päivänä, kun nykyinen hallitus aloitti. Velkaa otettiin yli 6 miljardia, työttömyys oli korkealla, monilla ihmisillä oli näköalattomuus tulevaisuudesta ja Suomen julkinen talous oli täysin kuralla. Rakennetoimien, työllisyystoimien ja menoleikkausten kautta velkaantuminen saatiin kuriin ja myös työllisyys vahvaan kasvuun. Yli 140 000 ihmistä pääsi töihin, heistä vielä valtaosa kokopäiväisesti. Täällä on myös aikaisemmin pohdittu sitä, oliko hallituksella mitään vaikutusta työllisyyden kasvuun. No totta kai oli, ja tämä on myös Etlan tutkimuksella erikseen todistettu. Jos tämä hallitus olisi halunnut jatkaa tätä hyvää työtä, siihen olisi ollut kaikki mahdollisuudet — siis huolehtia siitä, että yhä useampi suomalainen pääsee töihin ja tämän maan talous saadaan kuntoon, koska vain sen kautta voidaan turvata se, että myös tulevat sukupolvet saavat hyvät palvelut, että koulutukseen riittää rahaa ja että he eivät saa kohtuutonta velkataakkaa kantaakseen.

Edustaja Viitaselle haluan todeta myös sen, että kaikki helpot toimet työllisyyden hyväksi on jo tehty ja oikeastaan nyt on kyse enää siitä, onko tässä salissa päättäjillä rohkeutta tehdä työllisyyttä lisääviä uudistuksia, joiden avulla ihmiset pääsevät töihin, verotulot lähtevät kasvamaan ja talous saadaan kuntoon, vai halutaanko valita toinen polku, joka on hitaan talouskasvun ja näivetymisen tie, jossa julkista taloutta joudutaan tulevina vuosina vain juustohöyläämään ja veroja korottamaan, kun päättäväisyyttä tässä salissa työllisyyden parantamisessa ei löydy. Me olemme kyllä valinneet tuon ensimmäisen vaihtoehdon, arvoisa herra puhemies.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa saamme 60 000 uutta työpaikka, jokaisessa tulo-desiilissä ihmisten tulot kasvavat, moni saa toivoa ja paremman toimeentulon, ahkerat työssäkäyvät ihmiset saavat enemmän käteen palkastaan — kun tämä nykyinen hallitus toimillaan johtaa tilanteen siihen, että tavallisten suomalaisten palkkaverotus todellisuudessa ensi vuonna kiristyy, vaikka tässä salissa on muuta sanottukin — enemmän toivoa tulevaisuudesta ja yrittäjille paremmat edellytykset toimia.

Arvoisa puhemies! Jatketaan keskustelua sitten edelleen, jos se on tarpeellista.

16.44 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt tosiaan lisätalousarvioesitystä, ja ajattelin, että en tässä kohtaa puheenvuoroa ota, mutta nyt tuntuu kuitenkin siltä, että tässä on useampi puheenvuoro mennyt tuonne sosiaali- ja terveyssektorin puolelle, ja ajattelin sen takia muutamaa asiaa kommentoida.

Olen ihan samaa mieltä kuin edustaja Juvonen siinä, että lapsilisien korottaminen myös ensimmäisestä lapsesta lähtien olisi tärkeä asia. Täytyy vain huomioida se, että tämä hallituksen esitys lähtee nyt siitä liikkeelle, että huomioidaan juuri yksinhuoltajaperheet, monilapsiset perheet ja pienten, alle kolmevuotiaiden lasten perheet, jotka kohtaavat kaikkein eniten tällä hetkellä näitä toimeentulovaikutuksia, ja tästä syystä nämä korotukset kohdistetaan nyt tosiaan juuri näille kaikista suurimmassa köyhyysriskissä oleville perheille. Olen tosiaan sitä mieltä, että tätä työtä, mikä nyt on aloitettu ja kohdistettu juuri näille perheille, jotka ovat kaikista suurimmissa köyhyysriskeissä, tulee ehdottomasti jatkaa myös tulevaisuudessa, mutta niin kuin valiokunnan puheenjohtaja Vehviläinen tuossa nosti esille, tähän esitykseen, minkä perussuomalaiset nyt esittävät, mikäli se nyt on se 10 euroa jokaiselle ensimmäisestä lapsesta, siihen eivät rahat riitä. Mikäli se on niin, että jaetaan tämä nykyinen summa kaikille, niin kyse on tosiaan vain 75 sentistä.

Toinen asia: edustaja Zyskowicz, onneksi et lähtenyt vielä salista, nostit tärkeän asian esille eli lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ja -haasteet ja terapiatakuun. Tämä on todella tärkeä asia, ja haluan edustaja Zyskowiczia rauhoitella tässä asiassa sillä lailla, että tämä terapiatakuu tullaan valmistelemaan osana tätä kiireettömän hoidon viikon hoitotakuuta. Tässä on ideana lähinnä se, että ei meillä tällä hetkellä ole olemassa esimerkiksi kaihileikkaustakuuta, ja siinä mielessä on hyvä katsoa se kokonaisuus, mitä tulee myös näihin terapiapalveluihin tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Jatketaan puhujalistaan.

16.47 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Liittyen tässä välillä, edellisen puheenvuoroni jälkeen käytyyn keskusteluun: Minulla ei ole mitään sellaista tietoa, etteikö tietopalvelu käyttäisi maan parhaita laskentavälineitä ja etteikö tietopalvelun lukuihin voisi luottaa aivan niin kuin mihin tahansa vakavalla mielellä tehtyihin laskelmiin voi luottaa. Kaikkien laskelmien käytössä ehtona kuitenkin on ymmärrys siitä, mitä on laskettu, mitä ei ole laskettu ja mitä ei edes voi laskea. Laskelmat eivät vapauta poliitikkoja omasta ajattelusta, omien aivojen käytöstä. Eivätkä ne numerot yksinään kerro mitään, vaan laskelmat, samalla tavoin kuin kaikki muukin tutkimus, edellyttävät sitä, että niitä käyttävä henkilö ymmärtää, millaista välinettä hän on käyttämässä, miksi ja mihin.

Lisäksi meidän poliitikkojen tehtävä on sinänsä vaikea, että me emme askartele minikään yksittäisen suljetun järjestelmän kanssa, vaan meidän työmme kohteena on yhteiskunta, joka on avoin järjestelmä ja jossa on aina ääretön määrä muuttujia samanaikaisesti.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Jos yhteiskuntaan aikoo tehdä jollakin lailla järkeviä muutoksia, on pyrittävä kokonaisuymmärrykseen siitä, mitä kaikkea siellä tapahtuu, ja tällaista kokonaisuymmärrystä ei voi hankkia pelkästään laskelmilla. Laskelmat ovat tärkeitä, ne ovat hyödyllisiä, jos niitä osaa käyttää, mutta sen lisäksi on käytettävä niitä muita tiedonhankinnan menetelmiä, joita erilaiset akateemiset suuntaukset meille tarjoavat ja joita voi sitten täydentää myös esimerkiksi omalla kokemuksellaan.

Annan yhden esimerkin. Täällä on paljon puhuttu siitä, mitä tekee 20 euroa perusturvaan lisää. Jos me katsomme pelkästään SISU-laskelmaa ja katsomme sellaista puhdasta, tyhjää tilannetta, missä meillä on vain perusturva, joka nousee 20 euroa, niin voidaan todella sanoa, että sillä varmaankin on työllisyyttä vähentävä vaikutus. Mikroskooppisen pieni, mutta joka tapauksessa sellainen on. Mutta meillähän ei ole missään maailmassa tällaista järjestelmää, jota tässä nyt on kuvattu. Meillä on olemassa hyvin monimutkainen sosiaaliturvajärjestelmä, josta perusturva muodostaa vain yhden osion. Ja kun tämä 20 euroa siellä perusturvassa ei tarkoita vain 20:tä euroa lisää tälle henkilölle, joka perusturvaa saa, vaan se tarkoittaa myös, että merkittävä osa henkilöistä siirtyy toimeentulotuen piiristä pelkän perusturvan, asumistuen ja ehkä satunnaisten ansiotulojen varaan. Tällä taas on työllisyyttä lisäävä merkitys sen takia, että sen perusteella, mitä me laadullisesta työllisyystutkimuksesta tiedämme — ja tämä on hyvin alituttua aluetta — toimeentulotukijärjestelmä sisältää vahvoja kannusteita välttää työllistymistä sen takia, että taloudelliset kannustimet ovat nolli ja byrokratiakustannukset ovat miinusmerkkiset. Eli jos toimeentulotuki-asiakas ottaa sellaisen päätöksen vastaan, joka saattaisi joskus myöhemmin johtaa työllistymiseen, hän riskeeraa minimitoimeentulonsa ja sen, että kaapista löytyisi edes sitä kaura-puuroa.

Jos ei ymmärrä tätä tukien keskinäistä suhdetta ja ymmärrä sitä, että ihmisten toimintaan vaikuttavat taloudellisten kannusteiden lisäksi myös esimerkiksi nämä sosiaaliturva-byrokraatiaan liittyvät riskit ja niistä seuraava epävarmuus, ei mitenkään pysty arvioimaan sitä, miten joku muutos sosiaaliturvajärjestelmään vaikuttaa esimerkiksi työllisyyteen.

Okei, tällä hetkellä meillä ei ole niin paljon tietoa, että oikeasti varmasti tiedettäisiin, miten se 20 euroa siihen työllisyyteen vaikuttaa, koska siinä on moneen suuntaan vaikuttavia tekijöitä samanaikaisesti. Mutta ainakin me voimme sanoa sen, että asia on paljon enemmän kuin yksittäinen laskelma. Ja ainakin voidaan sanoa se, että vaikutukset, menivät ne sitten nollan ylä- tai alapuolelle, ei kovin paljoa, todennäköisesti ovat muilla mittareilla merkityksellisempiä kuin sillä työllisyysmittarilla, niin kuin toki niiden on ollut tarkoitus ollakin.

16.51 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä jo salista poistunut edustaja Zyskovicz otti esille sen, että hän ei usko näihin hallituksen työllisyystavoitteisiin tai siihen tavoitteeseen, että julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023. Itse asiassa tämä hänen puheenvuoronsa toi mieleeni 4 vuoden takaiset ajat. Aivan sama tilanne oli, kun Sipilän hallitus aloitti ja pani erittäin kunnianhimoiset tavoitteet itselleen saada Suomi jälleen nousuun ja kuntoon, ja ensimmäiset 2 vuotta menivät kyllä aika pitkälle siihen täällä salissa, että silloinen oppositio kerta toisensa jälkeen toisti, että nämä ovat mahdottomat saavuttaa ja hallitus ei tule näitä saavuttamaan.

Mutta itse ajattelen niin, että nyt meidän pitäisi kaikkien, ei pelkästään hallituspuolueiden, vaan kaikkien, keskittyä tekemään töitä, antamaan omia esityksiä sen eteen, että tämä työllisyys voisi parantua ja talous voisi Suomessa myös olla tasapainossa 2023. Se ei aina-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

kaan sillä ole tasapainossa, että hoetaan täällä, pyritään siis luomaan ilmapiiriä, että ei tämä kuitenkaan onnistu, ette te kuitenkaan onnistu.

Ja sekin pitää paikkansa, että kyllähän taloustilanne oli aivan toisenlainen silloin, kun edellinen hallitus aloitti. Meillä oli takana hallituskausi, jossa oli syntynyt 100 000 työtöntä, lähdettiin ihan eri tilanteesta kuin lähtee Rinteen hallitus rakentamaan eteenpäin. Mutta se, mikä yhdistää, on se, että pannaan kunnianhimoiset tavoitteet. Edellinen hallitus laittoi 72 työllisyysasteen tavoitteeseen ja saavutti sen niin, että hallituskauden loppupuolella jopa ylitettiin se tavoite, kuten myös monet muutkin tavoitteet. Nyt tavoitteena on 75 prosenttia, joka on siinä mielessä kunnianhimoinen, että mitä korkeampaa lukua tavoitellaan sitä haastavammaksi tämä työ käy.

Olen erittäin iloinen siitä, että kuulin täällä valtiovarainministeri Lintilän puheenvuoron, jossa hän voimakkaasti korosti sitä, että hallitus tekee koko ajan töitä sen eteen, että me tulemme saamaan konkreettisia toimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi. Yksittäisiin päivämääriin ei ole juututtu, vaan työtä tehdään koko ajan, ja näin pitääkin tehdä. Kysymys on todellakin siitä, että kun meidän ikäluokat pienenevät ja niitä tekeviä käsiä on kaikkialla vähemmän kuin aikaisemmin, niin meidän on pakko saada kaikki työikäiset ja työkykyiset tekemään töitä, jotta me pystymme pitämään tämän meidän palvelujärjestelmämme kunnossa laajemminkin, ja sen takia me tarvitsemme myös paitsi kotimaisen työvoiman työllisyysasteen nostoa myös työperäistä maahanmuuttoa. Jos meidän syntyvyys on näinkin alhaalla kuin valitettavasti näyttää, niin jotta me pystymme taloudellisen hyvinvoinnin ja palvelut takaamaan [Puhemies koputtaa] kaikille suomalaisille, meidän pitää olla avoimempia niitä ihmisiä kohtaan, jotka haluavat ulkomailta tulla tänne Suomeen tekemään töitä.

16.55 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi toi hyvin esille sen, missä tilanteessa me tällä hetkellä olemme. Tässä kun olen tänään tätä keskustelua kuunnellut, tänäänkin, niin olen todennut sen, että kuulemme jatkuvasti hyvin voimakasta epäuskon saarnaa siitä, että hallitus ei onnistu, hallitus ei onnistu, hallitus ei onnistu, mutta aivan kuten edustaja Lohi totesi, tosiasia on, että vasta tulevaisuus ja tulevat päivät näyttävät sen, onnistuuko hallitus työllisyystoimissaan. Me olemme selvästikin keinoista ehkä eri mieltä, mutta se meitä yhdistää, sekä hallitusta että oppositiota, että me olemme samaa mieltä siitä, että me tarvitsemme tähän maahan työtä, aivan ehdottomasti.

Itse olen sitä mieltä vahvasti, myöskin asiantuntijoiden näkemyksiin vedoten, että hallituksen työllisyyspolitiikan suunta on oikea, koska hallitus pyrkii nyt hyvin eri tavoin saamaan työtä ja toimeentuloa koko Suomeen. Ja eri tavoin tarkoittaa sitä, että meillä on erilaisia keinoja käytössä, koska myöskin työn ulkopuolella olevien elämäntilanteet ovat erilaisia. Siksi me tarvitsemme esimerkiksi toimia, joilla me saamme meidän osatyökykyiset töihin, ja myöskin mahdollisuuksia siihen, että osa-aikatyö olisi mahdollinen.

Pidän hyvin tärkeänä myös sitä, että me takaamme meidän maataloutemme ja meidän metsäteollisuutemme toimintaedellytykset niin, että voimme luoda työtä koko maahan. Kyllähän hallitus uskoo siihen työllisyystavoitteeseen, joka hallituksella on. Me keskustassa olemme esittäneetkin oman listan siitä, että me tarvitsemme erilaisia työllisyystoimia. Nämä keinot meillä ovat esimerkiksi ne, että me haluamme paikallista sopimista edistää, me haluamme ratkaista meidän kohtaanto-ongelman ja me haluamme työllistää nuoria esimerkiksi oppisopimuskoulutusta lisäämällä. On aivan selvää, että me tarvitsemme uusia toimia, ja hallitus tulee niitä myöskin esittämään. Mutta tässä vaiheessa on aivan mahdo-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

tonta sanoa, että hallitus ei onnistuisi työllisyystavoitteessaan, vaan kyllä me lujasti uskomme siihen.

Ja kun viime kaudesta tässä on puhuttu, niin täytyy todeta, että kyllähän siinä moni on ehkä unohtanut, tai sitten ei tosiaankaan tiedä sitä, että kyllähän viime kaudella tosiaan tehtiin todella paljon hyviä parannuksia perusturvaan, erittäin merkittäviä korotuksia esimerkiksi takuueläkkeeseen ja pienimpiin vanhempainpäivärahoihin ja sairauspäivärahoihin, ja opiskelijaperheelle otettiin käyttöön opintotuen huoltajakorotus pitkästä aikaa. Nämä olivat merkittäviä parannuksia. Nyt jatketaan tätä linjaa sen taloudellisen tilanteen puitteissa, mikä meillä tällä hetkellä on.

16.58 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on todellakin neljäs lisätalousarvio, jolla korjataan talousarviota tälle vuodelle. Todella määrärahoja lisätään 95 miljoonaa euroa, ja tulopuolelle talousarvioon ehdotetaan vielä 114 miljoonan euron lisäystä, jotenka noin 19 miljoonaa vähemmän otetaan velkaa.

Tässä on asiat varmaan tullut moneen kertaan hyvin selvitettyä. Esimerkiksi nämä yt:t, mitkä meillä on Migrillä ja Ruokavirastossa, niin näillä pienillä rahoituksilla päästään eteenpäin, niin että hallinto toimii hyvin yhtä lailla useille kymmenille tuhansille maanviljelijöille kuin myös useille tuhansille maahanmuuttajille, ja varsinkin näen huolta näistä asiantuntijamaahanmuuttajista.

Tässä on myös yksi tekninen mutta erittäin tärkeä juttu myös maaseudun kehittämisen kannalta: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman peruuntuneet valtuudet budjetoidaan uudestaan, jotta me saamme tämän koko maaseudun kehittämisohjelman kokonaan toteutettua. Nämä ovat pieniä rahoja levitettynä useiden Leader-hankkeiden ja useiden meidän kehittämistoimijoiden kautta, mutta ne pienet hankkeet kehittävät vahvasti meidän maaseutualuetta ja ovat vahvana tukena meille myös vapaaehtoistoiminnan osalta. Kuntarahoituksen osalta on tärkeää, että myös EU-rahoitus tullaan käyttämään huolellisesti, ettei rahoitusta tulla palauttamaan takaisin.

Tärkeä näkökulma myös tässä kuten edellisessäkin lisätalousarviossa on, että satsaamme liikenteeseen. Edellisessä budjetissa oli enemmän myös liikennehankkeisiin, mutta myös suuriin raidehankkeisiin ja niiden investointeihin. Tässä budjetissa vahvistetaan meidän tulevia ratahankkeita, ja näen erittäin tärkeänä, että ratakapasiteettia muun muassa Helsingin ja Tampereen välille voidaan vahvistaa. Suunnittelua voidaan käynnistää näillä rahoilla, ja minä toivon, että suunnitteluaikaa voitaisiin myös jollain tavalla lyhentää. Nyt on keskusteltu, että suunnitteluun menisi neljä vuotta plus valitukset ja sen jälkeen voitaisiin kauha lyödä maahan ehkä vuosikymmenen loppupuolella, mutta toivon, että nämä prosessit olisivat nopeampia ja myös meidän seuraaviakin hallituksia sitovia, eli katson sitä 12-vuotista liikenneprosessia, mikä meillä on tulossa parlamentaarisen valmistelun pohjalta, ja saataisiin myös nämä miljardien ja miljardien hankkeet siellä liikkeelle. Tämä on pieni raha tässä lisätalousarviossa mutta iso askel myös sitten rautateiden uudelleenrakentamiselle.

17.01 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Tuossa edellä edustajat Lohi ja Aittakumpu kyseenalaistivat opposition kritiikin sitä kohtaan, onko hallitus saavuttamassa näitä tärkeitä tavoitteita, muun muassa 75 prosentin työllisyysastetta. Tämä meidän kritiikkimme perustuu siihen tosiasiaan, että hallitushan ei ole toistaiseksi esittänyt ainuttakaan sellaista työllisyyskeinoa, jolla olisi riippumattomien asiantuntijatahojen mukaan aidosti

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

isoa vaikutusta. Kuten täällä on tänään esitetty, päinvastoin: ensi vuoden talousarvioesitys on työllisyyskehityksen kannalta eduskunnan tietopalvelun laskelman mukaan haitallinen, miinus 5 000 työllistä tämän laskelman mukaan.

Edustajat Lohi ja Aittakumpu peräänkuuluttivat myös sellaista rakentavaa keskustelua näistä työllisyyskeinoista. Juuri sen takia kokoomus on jo kesällä esittänyt 16 keinon listan, jolla Suomen työllisyysastetta saadaan nostettua, ja osana vaihtoehtobudjettia on nyt esittänyt vielä lisää näitä työllisyyskeinoja, yhteensä 18 eri keinoa, joilla saataisiin Suomeen yli 60 000 uutta työllistä. Nämä kokoomuksen esittämät työllisyyskeinot, riippumattomien asiantuntijatahojenkin mukaan vaikuttavat keinot, ovat hallituksen käytössä, ja totta kai suosittelemme, että hallitus niihin tarttuu ja ryhtyy niitä toimeenpanemaan. Haluan nostaa esille tästä kokoomuksen vaihtoehtobudjettikokonaisuudesta muun muassa ansiosidonnaisen porrastuksen, joka olisi varsin kannatettava ja suomalaistenkin laajasti hyväksymä keino. Sen lisäksi keinoja olisivat muun muassa ansiotuloerotuksen keventäminen, asumistukimenojen jäädyttäminen, työttömyysputkesta luopuminen, ulosoton suojaosan korotus ja paikallisen sopimisen lisääminen. Nämä ovat tutkitusti, riippumattomien asiantuntijatahojen mukaan vaikuttavia keinoja, jotka hallitus voi koska tahansa ottaa käyttöön, ja tässä hallitusta totta kai tuemme.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuosina 2020—2023 sekä laeiksi verontilityslain ja tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta ennalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.03 Valtiovarainministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyt esittely sinällensä kyllä merkittävästä asiasta.

Yksi keskeisiä huolenaiheita Suomen taloudessa on jo pitkään ollut investointien puute. Finanssikriisin jälkeisenä aikana heikko kysyntä näyttää vähentäneen yritystemme investointeja uuteen teknologiaan. Tämä on voinut osaltaan pitkittää Suomen talouden pääsyä kasvun tielle. Investoinnit ovat välttämättömyys, jotta yrityksemme pärjäisivät kilpailussa ja kykenisivät ylläpitämään kasvua. Kapasiteetti on monessa yrityksessä jo korkeassa käytössä, ja teknologian kehityksen eturintama liikkuu nyt nopeasti.

Hallituksen roolina investointien edistämisessä on varmistaa se, että yritysten investointiympäristö on suopea. Pidän tätä tärkeänä tehtävänä, minkä vuoksi pyysin valtiosihteeri, kansliapäällikkö Martti Hetemäkeä valmistelemaan alkusyksystä esityksen pikaisista toimista investointien liikkeelle laittamiseksi. Selvityksen seurauksena hallitus päätti budjet-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

tiriihessä valmistella pikaisella aikataululla hallituksen esityksen määräaikaisista kaksinkertaisista poistoista kone- ja laiteinvestointeihin kannustamiseksi. Tämä esitys on nyt käsiteltävänä täällä eduskunnassa.

Hallitus esittää, että säädetään laki koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuosina 20—23. Lain mukaan uusien elinkeinotoiminnan tai maatalouden käytössä olevien koneiden ja laitteiden hankinnan menoista saisi tehdä kaksinkertaiset poistot säännönmukaisesti poistoihin verrattuna. Kaksinkertaiset poistot koskisivat uusia vuosina 20—23 hankittuja ja käyttöön otettuja koneita ja laitteita. On huomattava, että nyt esitetty laki on toimialaneutraali. Se koskee siten tasapuolisesti kaikkia toimialoja ja kaikkea toimintaa. Toimenpidettä ei siten pidä verrata aikaisemmin voimassa olleisiin määräaikaisiin lakeihin, jotka ovat koskeneet vain tehtaissa ja työpajoissa käytettäviä koneita ja laitteita. Merkittävä lisäys on muun muassa palvelusektorin mukaan tuleminen näiden kaksinkertaisten poistojen piiriin.

Arvoisa puhemies! Tämän merkitys on suomalaisille yrityksille erittäin kannustava. Ymmärrän hyvin yrityksiä, joissa taloudellinen tilanne ei mahdollista investointeja, mutta niissä tilanteissa, joissa yritys pohtii, onko heillä kykyä investoida niin, että yrityksen talous kestää sen, tämä poisto antaa erittäin hyvät edellytykset investointien lisäämiselle. Toivon, että yritykset tulevat runsaasti käyttämään tätä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja keskusteluun.

17.06 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On erinomainen asia, että hallitus on osana kasvua ja työllisyyttä tukevia toimiaan antanut ripeästi esityksen koneiden, kaluston ja muun vastaavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuosiksi 2020—2023. Näinä vuosina hankituista ja käyttöön otetuista uusista koneista ja laitteista saisi verotuksessa tehdä kaksinkertaiset poistot säännönmukaisesti poistoihin verrattuna. Koneiden, kaluston ja laitteiden vuotuinen enimmäispoisto olisi näin ollen 25 prosentin sijasta 50 prosenttia. Korotettu poistomahdollisuus varmistaa jo pitkälle suunnitellut investoinnit ja on omiaan luomaan lisää investointeja. Esitys on varsin merkittävä.

Ehdotettu veronhuojennus ei aiempien vastaavien lakien tapaan kohdistuisi vain tuotannollisessa toiminnassa käytettävään käyttöomaisuuteen, vaan se koskisi kaikkea uutta irtainta käyttöomaisuutta. On tärkeää huomata, että korotetut poistot saisi tehdä enintään neljänä verovuonna peräkkäin, kun aiemmat vastaavat lait ovat olleet hyvin lyhytaikaisia ja oikeuttaneet vain kahden vuoden korotettuihin poistoihin. Verovelvollinen voisi vähentää neljässä vuodessa 93,75 prosenttia uuden elinkeinotoiminnassa tai maataloudessa käytettävän koneen hankintamenosta. Tulorahoitus nousee täten arvoonsa.

Maataloudessa vähennysmahdollisuutta terästäisi osaltaan mahdollisuus käyttää myös investointivarauksena toimivaa tasausvarausta. On tärkeää, että myös maatalous otettiin ensimmäistä kertaa mukaan kaksinkertaisen poisto-oikeuden sallivaan verolainsäädäntöön. Maataloutta kohdellaan nyt yhdenvertaisesti elinkeinotuloverolain mukaisen toiminnan kanssa.

Arvoisa puhemies! Korotetuilla poistoilla ei ole lopullista pienentävää vaikutusta verokertymien määrään, sillä kyse on vain verotuksen lykkäytymisestä. Pääministeri Antti Rinteen hallituksen hallitusohjelman mukaisesti veroperustemuutokset korvataan kunnille täysimääräisesti.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

17.09 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tämä esitys väliaikaisista korotetuista poistoista on tehty juuri tähän aikaan ajatellen sitä, että tämän avulla voitaisiin kannustaa yrityksiä investoimaan. Varmasti tämä on osaltaan myös toimenpide, jonka avulla voidaan saada lisää työllisyyttä ja kasvua ja puhuria talouden rattaisiin. Kun täällä käytiin äsken varsin kiivas keskustelu esimerkiksi kokoomusopposition kanssa siitä, että ei ole yhtään mitään työllisyystoimia hallituksella, niin tietenkin olisin toivonut, että tämä kuitenkin kelpaa myös oppositiolle, että nyt yritämme muun muassa tällä tavoin tukea yrittäjyyttä. Eli tässä suhteessa en oikein aina ymmärrä sitä kritiikkiä, kun sanotaan, että hallitus ei mitään koskaan tee, kun tässä on kuitenkin muutamaan kuukauteen, viiteen kuukauteen, aika moniakin asioita tehty tai on tekeillä.

Tämä itse idea siitä, että teemme tällaisen, tuli Hetemäeltä budjettiriihen yhteydessä. Silloin tuli kaksi erilaista uutta ajatusta näistä veropuolen asioista. Tämä oli toinen, ja toinen on sitten tämä tutkimuskannustin, josta varmaan tulee jatkossa esitys. Eli tämmöisestä Hetemäen investointipaketista, tai miksikä sitä nyt sitten kutsuttiinkaan siellä hallituksen parissa, on nyt siis tässä vaiheessa kaiken kaikkiaan kysymys.

Se, että tämä kohdistuu nimenomaan uusiin investointeihin, voi olla merkitykseltään hyvinkin tärkeää. Olen ymmärtänyt, että hallitus on myös perustellut tätä kohdistumista uusiin investointeihin lähinnä sillä, että sillä voisi olla vaikka myönteisiä ympäristövaikutuksia, kun sitä kautta voisi vaikka joku kone- tai laitekanta uusiutua, ja se on tietenkin sitä kautta ihan hyvä perustelu. Ymmärsin, että kun tämä budjettiriihessä on kehitetty, luonnollisesti myös valmistelu on ollut kohtuullisen nopeaa, ja varmasti sen vuoksi on tarkkaan käytävä tämä tuolla jaostossakin läpi ja sitten seurattava sen vaikutuksia. Ajattelen niin, että kun tämä on määräaikainen, niin tästä saadut kokemukset voivat sitten osaltaan olla pohjana sille, mitä myöhemmin kenties teemme, kun kaiken kaikkiaan tämän alueen lainsäädäntöön puututaan.

Verotulomenetyksiä tulee, niin kuin kuulimme. Olen ymmärtänyt, että vuositasolla voi olla semmoista 200—250:tä miljoonaa, yhteensä 800—900 miljoonaa vuoteen 2023 mennessä, jonka jälkeen sitten vuodesta 2024 eteenpäin nämä rahat ikään kuin palautuvat. Tietenkin täytyy sanoa, että me hallituspuolueethan nyt sitten menetämme verotuloja tällä meidän kaudellamme ja seuraavaa autamme, mutta oli siellä hallituksessa sitten kuka tahansa, jos tätä kautta verotuloja alkaa palautua, niin muistamme, että mehän sen teimme.

Mutta tosiaan, puhemies, [Puhemies koputtaa] näillä sanoilla jaosto ottaa tämän esityksen myös käsittelyyn.

17.13 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuosina 2020—2023, ja lain mukaan uusien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 30 §:ssä sekä maatilatalouden tuloverolain 8 §:ssä tarkoitettujen koneiden ja laitteiden hankintamenoista saisi verotuksessa tehdä kaksinkertaiset poistot säännönmukaisiin poistoihin verrattuna, jolloin tämä enimmäismäärän korotus koskisi tosiaankin uusia, tällä hallituskaudella hankittuja ja käyttöön otettuja hyödykkeitä.

Tosiaankin tässä on aika merkittävät vaikutukset ainakin verotulojen osalta. Tässä todetaan, että verotuottomenetykset olisivat vuosina 2020—2023 noin arviolta 893 miljoonaa euroa, ja ne tosiaan kohdistuvat nyt sitten tälle hallituskaudelle.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

On tosi tärkeätä, kuten tässä on kuultu, että vaikuttavuutta tarkkaillaan ja tutkitaan myös hyvin tarkasti etukäteen. Tämä on aika iso muutos, ja on tällä hetkellä epäselvää, mitkä sen tarkemmat vaikutukset ovat.

Tässä kuultiin, että kannustettaisiin uuteen teknologiaan, mutta tosiaankin kohdentuminen jää epäselväksi, tuleeko tämä kohdistumaan uuteen teknologiaan vaiko johonkin muuhun. On selvää, että tietysti palvelualoihin vähemmän. Vaikka ministeri mainitsi myös palvelualat, niin todennäköisesti sinne tämä kohdistuu huomattavasti vähemmän, koska palveluilla tietysti se kustannusrakenne on sellainen, että henkilöstömenot muodostavat siitä ihan valtaosan.

Tämäntyyppisiä poistoja on kritisoitu siitä, että ne eivät välttämättä lisäisi tehokkaita investointeja, koska, niin kuin tässä esityksessäkin todetaan, korotetut poistot alentavat investoinnin tuottovaatimusta ja kannustavat näin lisäämään investointeja koneisiin, kalustoon ja laitteisiin, mutta siinä ei välttämättä saavuteta sellaisia investointeja, jotka olisivat niitä kaikkein tehokkaimpia.

Sitten kun katsotaan alueiden elinkeinorakennetta, on myös hyvin todennäköistä, että tämä verohelpotus tai -tuki kohdistuu enemmän muualle kuin pääkaupunkiseudulle ja muualle kuin kaupunkeihin, koska, niin kuin me tiedämme, kaupunkien elinkeinorakenteesta hyvin vähän muodostuu maataloudesta tai teollisuudesta, johon tämä kuitenkin vaikuttaisi ensisijaisesti kohdistuvan. On siis hyvin epäselvää myös, mitkä tämän työllisyysvaikutukset ovat, ja ennen kaikkea ehkä se, onko tämä tällä vajaalla 900 miljoonalla eurola se kaikkein tehokkain työllisyystoimi. Kun ajatellaan kuitenkin, että tämä ei kohdistu palvelualueille, jotka meillä työllistävät selkeästi suurimman osuuden ihmisistä, niin siinä mielessä välttämättä tämä ei ole tehokkain työllisyystoimi. Mutta tästä on varmasti hyvä saada lisätietoja sitten jatkossa. Samalla tietysti tiedetään, että palvelualat, mukaan lukien liiketoimintapalvelut, muodostavat ihan valtaosan meidän bkt:stä.

Siinä mielessä nämä vaikutukset, niin kuin on todettu, on tosi tärkeätä arvioida, jotta me tiedämme, onko tämä parhaiten käytetty raha, koska niin paljon kaikkia verohelpotuksia kuin olisikin mukava tehdä, niin toki meidän pitää miettiä, että niillä on myös sitten verotuloihin vaikutusta, ja sitten pitäisi tietää, että ollaan tehty kaikkein viisaimmat valinnat.

Valitettavasti ne lausunnot, jotka mainittiin tässä esityksessä, eivät ole olleet nyt saatavilla täällä eduskunnan päässä, mutta tähän päästään tutustumaan nyt yksityiskohtaisemmin ja kuullaan näkemyksiä ja tutkittua tietoa tästäkin ehdotuksesta — joka on tullut aika nopealla aikataululla, niin kuin edustaja Viitanen tuossa aikaisemmin totesi.

17.17 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Yrittäjät ja elinkeinoelämä kaipaavat erityisesti vakaata toimintaympäristöä. Mutta silloin kun on tilanne, että maailmantaloudesta ei tule erityistä vetoapua — niin kuin nyt tällä hetkellä valitettavasti on — on hyvä, että Suomi miettii itse, millä tavalla se pystyisi kannustamaan elinkeinoelämää investoimaan ja kasvamaan. Nyt meillä on käsillä tässä esitys, joka on juuri sen tyyppinen.

Halutaan myös, että ne investoinnit, jotka olisi muutenkin yrityksissä mietitty järkeviksi, olisivat ajallisesti sitä, ja tämä esitys nyt sitten kannustaisi näin tekemään juuri nytten — tämä on määräaikainen laki.

Ja ehkä tuossa edustaja Holopaisen aikaisempi puheenvuoro meni siinä mielessä viikaan, että se käsitteli tätä niin kuin tämä olisi jotenkin menetettyä rahaa veronsaajan kannalta. Mutta kysymyshän on jaksotuksesta, puhtaasti jaksotuksesta, [Mari Holopainen: Niinhän sanoin! — Mari Holopainen pyytää vastauspuheenvuoroa] Se tarkoittaa sitä, että

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

meille tulee veromenetyksiä korkeimpien poistojen kautta tulevan neljän vuoden aikana, mutta seuraavien vuosien aikana sitten ne menetykset kyllä tulevat kokonaan takaisin, koska poistopohja pienenee siltä osin yrityksillä.

Ja vieläpä tässä on itse asiassa semmoinen taka-ajatus omassakin ajattelumaailmassani, että silloin, kun uusiin koneisiin ja laitteisiin, uuteen teknologiaan, investoidaan, se parantaa myös yritysten tuottavuutta, se parantaa myös kilpailukykyä, ja se on omiaan lisäämään tulosta ja sitä kautta generoimaan myös suurempia voittoja, jotka tuovat itse asiassa sitten vielä suurempia verotuloja valtiolle. Ja siinä mielessä tämä on — vaikkakin yksittäinen toimi — minusta järkevä toimi, ja kiitokset siitä myös ministeri Lintilälle. Minusta tämä on järkevää. Tämä on sekä veronmaksajan että veronsaajan kannalta pitkällä tähtäimellä jaksotuskysymys mutta kuitenkin omiaan juuri nyt, kun tarvitaan investointia uusiin laitteisiin.

Se, mitä on kritisoitu, on se, että tämä koskee vain uusia laitteita ja koneita eikä käytettyjä. Se kritiikki osuu siihen, että noin 10 prosenttia yritysten konehankinnoista on käytettyjä koneita. Voisi olla fiksumpaa, että hankitaan niitä myös kiertotalouden näkökulmasta, jotta ne jatkaisivat sitten elinkaartaan jossakin toisessa yrityksessä ehkä jollakin tavalla vielä paranneltuina. Mutta ymmärrän senkin, että tässä ehkä ajattelumaailma lähtee siitä, että nimenomaan uudet koneet ja laitteet, jotka perustuvat uusimpaan teknologiaan, ovat kaikista energiaa säästävämpiä, ja siinä mielessä halutaan kannustaa erityisesti niihin investointeihin, jotka tukevat nimenomaan uusien laitteiden hankkimista.

Kaiken kaikkiaan minusta tämä esitys on erittäin hyvä ja yksi osa sitä isoa kokonaisuutta, jolla halutaan luoda tämän hallituksen toimesta yrittäjämysteinen ilmapiiri Suomeen ja kannustaa investoimaan, tekemään tulosta ja työllistämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, nyt ei mennä debattiin. Tässä on vain puoli tuntia tätä asiakokonaisuutta varten, niin pysytään puhujalistassa.

17.20 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitokset hallitukselle hyvästä esityksestä, jolla uusien koneiden ja laitteiden poistomahdollisuus tuplataan neljäksi vuodeksi 2020—23. Koneiden, kaluston ja laitteiden vuotuinen enimmäispoisto nousee 25 prosentista 50 prosenttiin. Kiitokset ministeri Lintilän johdolla tehdyille valmistelulle. Tämä toteuttaa keskustan ja hallituksen tavoitteita entistä yritysystävällisemmästä ja kilpailukykyisemmästä Suomesta.

Kyseessä on uudenlainen verokannustin, joka koskee kaikkea yritystoimintaa, niin elinkeinotoimintaa kuin maatalouttakin. Aiemmin käytössä olleet tuplapoistot ovat rajoittuneet ainoastaan tehtaiden työpaikkojen koneisiin ja laitteisiin eivätkä ole koskeneet esimerkiksi palvelualaa. Nyt tällaisia toimialaan tai -paikkaan liittyviä rajoituksia ei ole. Uskon hyvin, että myös palvelualoilla on uusinwestointeja, jotka tarvitsevat ja joihin voidaan hyödyntää tätä kannustinta.

Tässä tuplapoistossa on kyseessä merkittävä kädenojennus yrityksille. Uudistus lykkää veronmaksua lähemmäksi sitä hetkeä, jolloin investointi alkaa tuottamaan. Korotetut poistot alentavat investointien tuottovaatimusta ja kannustavat näin lisäämään investointeja koneisiin, kalustoon sekä laitteisiin. Erinomainen asia, tätä on aikaisemminkin kokeiltu todellakin teollisuuden puitteissa mutta nyt annetaan mahdollisuus uusille, myös palvelualojen ja myös maatalouden investoinneille.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Lisäksi yritysmuotoinen Rinteen—Kulmunin punamultahallitus edistää eri tavoin työllistävien pk-yritysten toimintaedellytyksiä. Muun muassa Finnveran takausjärjestelmää tullaan kehittämään, Business Finlandin resursseja vahvistetaan, kokeillaan ensimmäisen työntekijän palkkaamista helpottavaa rekrytointitukea ja edistetään yritysten neuvontapalveluja työsuhdeasioissa, kuten edellisessä pykälässä keskusteltiin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja polttoaineveroa!] Hallitus selvittää myös parhaillaan uutta tutkimus- ja yhteistyökannustinta eli tki-kannustinta. Siinä on hallituksella vahva tavoite saada neljään prosenttiin muun muassa tki-kustannukset suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtion roolihan siinä on ainoastaan yksi kolmasosa. Eli me tarvitsemme näillä hallituksen teoilla luottamuksen vahvistumista meidän yritystoimintaamme, ja varsinkin kun mietitään tki-menoja, niin kaksi kolmasosaa noin 13—14 miljardista olisi yritysten itse siihen laittamaa.

Tämä päätös tulee vahvistamaan ja tämä esitys tulee vahvistamaan, kuten edellä on kuultu, yritysystävällisyyttä, tekemistä siinä mielessä ja pitkäjänteisyyttä. Ainakin tälle neljälle vuodelle vahvistetaan uusien investointien mahdollisuuksia. En olen niin skeptinen kuin edustaja Holopainen, joka tuossa pohti työllisyys- ja muita vaikutuksia, myös aluevaikutuksia. Näen, että nämä kohdistuvat juuri niille työntekopaikoille, mitkä tuovat uutta työtä ja uusia tekijöitä. Toivon, että tämä on yksi kannustin myös siihen, että me saamme lisää investointeja myös maan ulkopuolelta Suomeen.

17.24 Eeva Kalli kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi elää työstä ja yrittäjyydestä. Työllisyyden ja talouden kasvu, jota äskeisessäkin keskustelussa pitkästi pohdittiin, lähtee liikkeelle nimenomaan ahkerista yrittäjistä, jotka ansaitsevat kannustavan toimintaympäristön. Siksi olen tavattoman iloinen, että nykyinen hallitus jatkaa Juha Sipilän hallituksen määrätietoista työtä yrittäjyyden ja yrittäjien hyväksi. Niinhän se on, että sitä rohkeammin yrittäjä uskaltaa ottaa riskejä, investoida ja työllistää, mitä yrittäjämuyönteisemmän signaalin kulloinenkin hallitus antaa.

Nyt lähetekeskustelussa oleva esitys uusien kone- ja laiteinvestointien poistomahdollisuuksien tuplaamisesta on erittäin tärkeä toimi yrittäjyyden hyväksi. Enimmäispoiston nosto 25 prosentista 50 prosenttiin on merkittävä mahdollisuus monelle yrittäjälle rohkaitten pohdinnassa olevan investoinnin tekemiseen, aivan kuten ministeri Lintilä esittelypuheenvuorossaan totesi, siinä vaiheessa, kun yrittäjä pohtii investoinnin tekemistä ja sen ajoitusta, tämä on nimenomaan oikeanlainen toimi rohkaista siihen, että sen aika on juuri nyt. Ministeri Lintilän johdolla valmisteltu esitys toteuttaa siis keskustan ja hallituksen tavoitetta entistä yritysystävällisemmästä ja kilpailukykyisemmästä Suomesta.

Tämän tuplatoimintoesityksen lisäksi on totta kai tärkeää, että hallitus etsii aktiivisesti muitakin yrittäjyyttä tukevia toimia ja vie niitä eteenpäin. Rohkaisen siis hallitusta ja eduskuntaa työskentelemään voimalla sen puolesta, että yhä useampi yrittäjä rohkaistuisi investoimaan ja että yrittäjän luottamus tulevaan vahvistuisi. Kannusteiden on oltava kohdillaan — näin siksi, että vain investoimalla ja uutta luomalla Suomi voi kasvaa ja turvata hyvinvointipalvelut myös tulevina vuosina kaikille suomalaisille.

17.26 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! On positiivista, että vasemmistojohtoinen hallitus ymmärtää yritystoiminnan merkityksen ja tuo tämän tyyppisiä esityksiä tänne eduskuntaan, eli me tervehdimme esitystä sinänsä myönteisesti ja toivomme, että valiokunnassa paneudutaan sen sisältöön hyvin tarkkaan ja mietitään, voidaanko sitä kehittää niin, että se olisi vielä kattavampi. Erityisesti kiinnitämme huomiota siihen, että ai-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

neettomat investoinnit eivät tässä pääse osingoille. Tänä päivänä monen yrityksen tuottavuuden nostamiseksi juuri aineettomat investoinnit olisivat tehokkain tapa, ja varsinkin työvoimapulan tilanteessa tarvitaan niitä. Mutta emme tyrnäytä tätä esitystäkään, vaan tämä on lähtökohdiltaan ihan hyvä ja tavoite on hyvä. Tämä ei tietystikään merkitse verotuksen merkittävää keventämistä vaan verotuksen lykkäämistä aika mittavassa määrin, sadoilla miljoonilla, mutta toisaalta on todettava, että mitkään pienet summat eivät olisi merkittäviä tämän tavoitteen toteutumisen kannalta, jolloin näihin summiin kannattanee mennä. Tässä on tietysti joitakin ongelmiakin sen lisäksi, että noiden aineettomien investointien olisi syytä olla mukana, ja ehkä olisi mietittävä sitä, olisiko muihinkin kuin vain uusiin investointeihin, uuden kaluston ja koneiden investointeihin, tätä voitava käyttää.

Sitten on eräs ongelma se, että tappiolliset yritykset, joita tällaisena vaikeutuvana aikana saattaa meillä olla jonkin verran, eivät tätä verohyötyä voi täysimääräisesti käyttää hyväkseen.

Tämän esityksen työllisyysvaikutuksia on aika vaikea arvioida, mutta uskomme, että tällä on myönteisiä vaikutuksia, ja siksi, arvoisa puhemies, perussuomalaiset tervehtivät tätä myönteisesti, mutta yksityiskohtiin on syytä valiokunnassa tarkkaan paneutua ja nimenomaan sitä katsoa, että mikä on tässä tilanteessa se tehokkain julkisten varojen käyttö työllisyyden ja yritystoiminnan edistämiseksi.

17.29 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetusta — tai kenties ehkä oikeammin sanoen nopeutetusta — poistosta on tosiaan sellaisenaan oikeansuuntainen ja, kuten edustaja Kankaanniemi tuossa edellä hyvin totesi, ansaitsee kyllä aivan asiallisen tarkastelun valiokunnassa. Toivon, että siellä valiokunnassa myös paljastuu, että esitys on toteuttamiskelpoinen kaikilta yksityiskohdiltaan.

Mutta olisin joka tapauksessa toivonut hallitukselta jo tässä vaiheessa muitakin toimenpiteitä, erityisesti sellaisia toimia, jotka kannustaisivat yrityksiä uusiin tki-investointeihin ja mahdollisesti toisivat Suomeen jopa ulkomaista pääomaa. Näiden tki-investointien saaminen Suomeen on maamme elintason ja kilpailukyvyn kannalta erittäin tärkeää, ja toivon hallituksen tämänkin asian muistavan.

Hieman toisaalta ihmettelen sitäkin vihreiden taholta, eli hallituspuolueen sisältä, tullutta kritiikkiä tätä periaatteessa ihan toimivaa lakiesitystä kohtaan. Tämä on yritysten toimintaedellytysten turvaamisen kannalta myönteinen ja varsin kohtuullinen lakiesitys, ainakin verrattuna joihinkin hallituksen yrittäjyyttä kohtaan tekemiin päätöksiin, muun muassa kotitalousvähennyksen leikkaamiseen.

Mutta, arvoisa puhemies, perussuomalaisten huomenna tarkemmin tarkasteltavassa ja esiteltävässä vaihtoehdubudjetissa on tänäkin vuonna esitys yhteisöveron maksamisen lykkäämisestä niinä vuosina, kun pk-yritysten omistajat eivät nosta yrityksestä siihen kertyneitä voittoja ja kun yritys vähintään kahtena peräkkäisenä vuonna palkkaa ainakin kaksi uutta työntekijää, ja sen työntekijämäärän lisäys on vähintään 10 prosenttia työvoimasta. Meidän esityksessämme on siis hieman samankaltaisia piirteitä, eli lykkääntyneen verotuksen keinoin yritystä kannustettaisiin investoimaan ja palkkaamaan lisää uusia työntekijöitä. Mielestämme tämä meidän ehdotuksemme, joka on lähellä Viron yritysveromallia, voisi olla pitkällä tähtäimellä hyvinkin paljon työllisyyttä parantava. Kysyisin nyt ministeri Lintilältä, miten hän suhtautuu tähän tekemäämme ehdotukseen.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei puhujalistalla ole enää edustajia, joten ministeri Lintilä. Minuuttiko riittää?

17.33 Valtiovarainministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oletan, että minuutti riittää.

Ensinnäkin edustaja Saviolle: Kiitoksia, että lähes kehuitte hallituksen esitystä. Toiseen vastaan siihen huomenna, kun varjobudjetit ovat käsittelyssä. Ehkä sopii, että silloin.

Ihan pari asiaa nyt. Ensinnäkin se, että kaikki mieltäisivät, että kysehän on käytännössä siirretystä verotuksesta eli verotuksen jaksottamisesta. Ei pidä nyt luoda kuvaa, että tässä ollaan ottamassa satojen miljoonien veromenetykset, vaan puhutaan jaksottamisesta. Silloin tällöin kuulee keskustelua siitä, että hallituksen tulisi elvyttää. Tietyllä tavalla tässä tapahtuu elvyttämistä, mutta ehkä tulee huomoida se, että se tapahtuu kustannusneutraalisti pitemmällä aikajänteellä.

Täytyy myös muistaa, että ei valtio ole tässä investoimassa. Yritykset ovat investoimassa, ja kyllä minä luotan yrityksiin, että ne tietävät ja tekevät vain vastuullisia investointeja. Tuskin mikään yritys lähtee vain huvikseen investoimaan, eli kyllä täytyy nyt luottamus olla siihen.

Kyllähän me haemme tällä kokonaisuudella dynamiikkaa koko talouden kierteeseen, eli että saamme yritykset investoimaan ja sitä kautta nostettua meidän tuottavuutta. Me olemme saaneet meidän kustannuskilpailukyvn kuntoon viime kaudella. Nyt meidän pitää saada tuottavuuskilpailukykyä kuntoon, ja siihen tarvitaan investointeja.

Aineettomien investointien kannustinta tutkitaan tällä hetkellä, lähinnä tki-puolelle siis. Siinä on vähän se ongelma, että tämä sama systeemihän ei sovi sinne, koska nyt jo aineettomat investoinnit ovat käytännössä kerralla poistettavia, mitä tulee tki-puoleen: ne menevät kuluina ihan normipuolelta. Eli sitä käydään läpi, mikä olisi sinne sopiva tapa. Se olisi varmasti myös erittäin hyvä meidän korkeakouluillemme, yliopistoille ja tutkimuslaitoksille. Olemme pieni maa, mutta me pärjäämme tällä private—public eli julkinen—yksityinen-yhteistyöllä, ja se olisi varmasti seuraava hyvä askel.

Uskon, että verojaosto saa tästä hyvän mietinnön esiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan ja valtiovarainvaliokunta suuressa viisauudessaan sitten tuo sen eduskunnan käsiteltäväksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tämän asian käsittelyyn varatut 30 minuuttia on nyt jo reilusti ylitetty, eli keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 17.35.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.55.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. Käyttämättä jääneet pyydetty puheenvuorot on peruttu, mutta avaan silti keskustelun.

Keskustelu ei jatkunut.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta

Hallituksen esitys HE 87/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.36 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! EU:n uutta tietosuoja-asetusta alettiin soveltaa kansallisesti toukokuun 25. päivästä 2019, ja kansallista lainsäädäntöä on tarpeen saattaa yhteensopivaksi mainitun tietosuoja-asetuksen kanssa.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan näitä tarvittavia muutoksia sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädäntöön. Tämän esityksen tavoitteena on saattaa nykyistä kansallista sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädäntöä yhteensopivaksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa. Tämä uusi hallituksen esitys vastaisi keskeisiltä osiltaan samannimistä edeltäjäänsä, eli hallituksen esitystä 52/2018, jonka käsittely edellisessä eduskunnassa raukesi. Tietosuoja-asetuksen kanssa ristiriitaiset tai päällekkäiset säännökset ehdotetaan kumottavaksi, koska tietosuoja-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta. Lisäksi ehdotetaan eräitä asetusta tarkentavia säännöksiä ja välttämättömiä poikkeuksia asetuksen velvoitteista.

Esityksessä ehdotetaan, että eräistä nykyisin rekisteröidyn suostumukseen perustuvista henkilötietojen luovutuksista säädettäisiin laissa. Nykyisin tietoja voidaan luovuttaa etuuden hakijan suostumuksella. Tietosuoja-asetuksen myötä nykyistä suostumukseen perustuvaa menettelyä ei voida laajamittaisesti käyttää, joten välttämättömien tietojen luovuttamisesta on syytä säätää myöskin laissa.

Tietosuoja-asetus edellyttää, että rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään laissa, jos tietoja käsittelee muu kuin viranomainen. Ja siksi vakuutusyhtiöitä ja luottolaitoksia koskevaan lainsäädäntöön ehdotetaan lisättäväksi säännökset rikostietojen käsittelystä. Säännöksillä turvattaisiin se, että vakuutusyhtiöt ja luottolaitokset voisivat jatkossakin käyttää niin sanottuja väärinkäytösrekistereitä vakuutustoimintaan kohdistuvien rikosten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

Sosiaaliturvalainsäädäntöön lisättäisiin säädökset, joilla poikettaisiin tietosuoja-asetuksen mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen. Tarkoituksena on estää se, että kyseistä oikeutta voitaisiin perusteettomasti käyttää lakisäateisen toiminnan viivästyttämiseen tai estämiseen.

Arvoisat edustajat, keskeisin muutos rauenneeseen esitykseen on se, ettei käsiteltävänä oleva esitys sisällä säännösehdotuksia automaattisista päätöksistä, koska sääntelyn tämentäminen vaatii tuekseen laajempaa selvitystyötä.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Arvoisa puhemies! Lait olisi tarkoitus saada voimaan mahdollisimman pian.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja keskusteluun.

17.39 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Jälleen kerran meillä on käsissämme paksu hallituksen esitys, ja kuinka ollakaan, se tulee sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Sinnehan nämä laajat esitykset tulevat.

Olisin kysynyt juurikin tästä viimeisestä lauseesta, minkä te sanoitte. Nostitte esiin tämän automaattisen päätöksenteon. Täällä asian valmistelussa muun muassa kirjallisissa näkemyksissä on esitetty toiveita, että lausujat pääsisivät osallistumaan tähän lainvalmisteluun. Onko se mahdollista?

Ja sitten kysyn, kun täällä ovat palkansaajakeskusjärjestöt muun muassa lausuneet, liittyen työeläke- ja työtapatuormalainsäädäntöön ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettuun lakiin, että ehdotettavat tietojen luovutussäännökset ovat kuntoutustietojen osalta ongelmallisia, niin onko näitä ongelmakohtia nyt sitten otettu huomioon tässä lakiesityksessä? Tämähän on todellakin ollut jo valmisteilla, ja nyt tämä tuodaan uudelleen meille — tämä on 2018 jo valmisteltu.

Ja sitten kysyn vielä tästä, kun kuntoutusprosessia koskevia henkilötietojen käsittelyn kehittämistarpeita on tarkoituksenmukaisinta selvittää erikseen isompana kokonaisuutena ja osana kuntoutusta koskevia uudistuksia, niin onko tulossa jotakin tällaista kuntoutukseen liittyvää uudistulainsäädäntöä ja liittyykö sinne sitten myös tämä kuntoutusprosessi- ja henkilötietojen käsittely? Tämä on valtavan iso paketti. Täällä myös finanssiala tiedustelee tästä väärinkäytösrekisteristä ja salassapitosäännösten toimivuudesta. Nämä kysymykset tässä esittäisin, miten vastaatte näihin?

17.41 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Tiedustelin liittyen näihin tietosuojajuttuihin — tämä tietosuojalainsäädäntö on nyt tällä hetkellä vähän kääntynyt osittain itseään vastaan, otetaan esimerkiksi vaikka apteekkityö. Jos apteekissa tiedetään, minkälaista lääkettä asiakkaalla on, niin me emme voi kertoa sitä toiselle lääkärille. Jos toinen lääkäri on määrännyt sen lääkkeen, niin toiselle lääkärille sitä ei voi kertoa, vaikka sillä olisi potilaan terveyden kannalta iso positiivinen merkitys. Jotenkin se on kääntynyt itseään vastaan. Eihän se nyt näin voi olla, että silloin, kun olisi tarvetta tällaisista asioista potilaan turvallisuuden kannalta kertoa, niin lainsäädäntö tulee vastaan. Arvoisa ministeri: onko tarkoitus tehdä muutoksia tähän tietosuojalainsäädäntöön?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja näin. Nyt ei puhujalistalla enää ole puheenvuoropyyntöjä, joten ministeri. — Olkaa hyvä.

17.42 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos huomioista edustajat Juvonen ja Reijonen. Ja näinhän se on, että sosiaali- ja terveysvaliokunnassa näitä isoja laajoja hankkeita riittää. Varmasti töitä piisaa. Yritämme täällä sen takia näitä vähän avata ja selventää myöskin, että sitten olisi ehkä lähetekeskustelun jälkeen vähän avattuna siellä valiokunnan jäsenillekin, mistä on kysymys.

Mutta näihin. Edustaja Juvonen kysyi tästä automaattisesta päätöksenteosta. Näihin tullaan — näistä on itse asiassa oikeusministeriössä jo selvitystyö käynnissä, ja siitä on tulos-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

sa tämmöinen yleinen selvityshanke. Ja varmasti on siinä vaiheessa syytä myöskin selvittää, kun tämä hanke etenee, että saadaan mahdollisimman laajasti asiantuntijoita tässä työssä hyödynnettyä.

Kuntoutukseen on tulossa muutoksia. Käydään läpi näitä kuntoutuskomitean edellisellä kaudella tekemiä esityksiä, ja kun niitä lainsäädäntöön viedään, niin totta kai henkilötiedot siellä käsitellään aina tarkasti.

Ja tietosuoja, jonka edustaja Reijonen nosti esiin, varmasti sisältää monia sellaisia yhtymäkohtia, liittymäkohtia, missä ei aina välttämättä ajatella, että siinä olisi jotakin tietosuojan kannalta oleellista. Mutta nämä ovat isoja, tärkeitä asioita, joissa suojataan aina henkilön henkilötietoja, ja silloin niitä on tietysti tärkeää myöskin tarkastella koko lainsäädännön näkökulmasta. Pidän itse tärkeänä sitä, että meidän tietosuojamme on kunnossa.

Puhemies! Ihan minuutti ei riittänyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ei se mitään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä

Hallituksen esitys HE 88/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.44 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jossa työnantaja velvoitetaan pitämään luetteloa sellaisista työpaikalla käytettävistä aineista, seoksista ja työmenetelmistä, jotka aiheuttavat syöpää tai vaurioittavat perimää, sekä niistä työntekijöistä, jotka myöskin altistuvat näille tekijöille. Työnantajan pitämästä luettelosta ilmoitettaisiin edelleen ASA-rekisteriin sellaiset työntekijät, joiden altistuminen on todettu erilaisten mittausten tai muilla työpaikoilla vastaavissa olosuhteissa tehtyjen selvitysten ja mittausten perusteella tai jotka ovat vuoden aikana altistuneet syöpäsairauden vaaraa aiheuttavalle tekijälle merkittävän osan työajastaan vähintään 20 työpäivänä. Tässä esityksessä säädettäisiin myös niistä tahoista, joille työnantajan pitämästä luettelosta ja Työterveyslaitoksen pitämästä rekisteristä voitaisiin luovuttaa tietoja. Lisäksi laissa säädettäisiin luetteloitavien ja rekisteröitävien tietojen säilyttämisajasta.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Tämän esityksen taustalla ovat Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet. Esitys on valmisteltu työturvallisuussäännöksiä valmistelevan neuvottelukunnan asettamassa kolmikantaisessa jaostossa. Tämä ehdotettava laki korvaisi nykyisen syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteristä annetun lain.

17.46 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on lakiesitys, jolla ehdotetaan säädettäväksi laki syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä, joka korvaisi nykyisen syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteristä annetun lain.

Mielestäni tämä lakiesitys on erittäin hyvä. Lakiesityksessä on paljon erilaisia käsitteitä: puhutaan CLP-asetuksesta, puhutaan ASA-rekisteristä, ja varmaankaan moni meistä ei tiedä, mistä me itse asiassa puhumme. On myös hyvä kuulla, että kansainväliset velvoitteet ajavat tätä lakiesitystä eteenpäin, mutta näen myös erittäin tärkeänä, että myös meidän omat velvoitteemme, Suomen omien työntekijöiden, ihmisten hyvinvointi ajaa sitä, että lakiesitys on tässä käsiteltävänä.

Mikä on ASA-rekisteri? Se on sellainen työntekijöiden rekisteri, johon luetteloidaan ne työntekijät, jotka altistuvat työssään kyseisille syöpää altistaville tekijöille merkittävästi enemmän kuin sellaiset henkilöt, joilta puuttuu tällainen erityinen altistuminen. On erittäin tärkeää, että me tiedämme, mikä altistaa syöväälle. Täällä esityksessä on lueteltu merkittäviä syöpävaarallisia aineita, kuten esimerkiksi syöpävaaralliset metallit — nikkeli, kromi, kadmiumyhdisteet — bentseeni ja asbesti.

Asbesti — se on se rakennustyömailla käytetty aine, jonka käyttö rajoitettiin Suomessa vuonna 1974 ja kiellettiin lopullisesti 1994. Sitä käytettiin lattiamateriaaleissa, lattialiimoissa, eristelevyissä, kattorakenteissa ja jopa saunan kiukaitten päällä asbestilevynä. Hyvin moni tällä hetkellä seitsemänkymppinen, kahdeksankymppinen on altistunut elämänsään asbestille, ja mitä siitä sitten onkaan voinut seurata. On arvioitu, että 80-luvulta lähtien noin 200 000 ihmistä on altistunut asbestille ja heistä 50 000 ihmistä on altistunut voimakkaasti asbestille. Kaiken kaikkiaan 10 000 henkilöä sairastaa jotakin tautia, mikä liittyy asbestialtistumiseen, ja noin 1 000 ihmisen vuosittain todetaan sairastuneen, ja keskiikä heillä on 70 vuotta. He ovat työskennelleet telakoilla, he ovat työskennelleet talonrakennuksessa, auto- ja huoltokorjaamoissa, ja edelleenkin meillä on paljon Suomessa 60—80-luvulla valmistuneita taloja, joissa on asbestia, eli tänä päivänä myös korjausrakentaja saattaa altistua tälle näkymättömälle, hienojakoiselle pölylle.

Asbestipöly päätyy keuhkorakkuloihin ja elimistö päällystää ne proteiiniseoksella. Osa jää kuitenkin sinne paljaaksi ja erittäin haitalliseksi. Asbesti aiheuttaa syöpää, mesotelioomaa, joka on syöpä vatsakalvolla tai keuhkopussissa. Asbesti aiheuttaa asbestipölykeuhkoa. Eli todella vakavista asioista me puhumme, ja minusta on hieno asia, että voi tämän lakiesityksen yhteydessä puhua asbestista ja myös muistuttaa sen vaaroista.

Sitten vielä se, että tupakka kymmenenkertaistaa asbestiin altistuneen ihmisen sairastumisen keuhkosyöpään. Keuhkosyöpä on erittäin vakava syöpäsairaus ja siitä selviäminen on monesti riippuvainen siitä, kuinka varhaisessa vaiheessa se todetaan. Keuhkosyöpää on mahdollisuus hoitaa. Nykyajan lääkkeet, leikkaushoito, tutkimustiede, kaikki edesauttavat sitä, että keuhkosyöpään sairastuneellakin ihmisellä on toivoa.

Suomi on sitoutunut Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteiden eteenpäinviemiseen. Siellä on kaiken kaikkiaan 17 tavoitetta, ja yksi alatavoite liittyy terveyden edistämiseen ja tarttumattomien tautien ennaltaehkäisyyn. Siihen liittyvät syöpäsairaudet, siihen

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

liittyy diabetes. Eilen Espoon valtuustossa tein valtuustokysymyksen, jossa kysyin sitä, millä tavalla omassa kotikaupungissani lähdetään ennalta ehkäisemään muun muassa suolistosyöpien syntymistä. Suomessahan seulotaan tällä hetkellä muutamissa kunnissa suolistosyöpää, ja se on yksi osa Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteiden viemistä eteenpäin, ja toivonkin, että me kaikki yhdessä täällä eduskunnassa teemme ennalta ehkäiseviä toimia. Ja kuten tämä ASA-rekisteri kertoo, niin ASA-rekisterin tarkoituksena on juurikin ennalta ehkäistä ja seurata altistumistilannetta Suomessa ja kohentaa työntekijöiden työoloja. Eli meidän täytyy tehdä Suomeen sellaiset työolot, että ihmiset eivät altistu, tai jos altistuvat, niin pääsevät sitten terveydenhuollon palveluihin. Pidetään huoli siitä, että näin tulemme tekemään, ja kohdennetaan sitten resursseja.

Mielelläni kuulen sitten valiokunnassa asiantuntijoiden lausuntoja. Tähän hallituksen esitykseen liittyen asiantuntijat ovat olleet yksimielisiä hyvin monissa asioissa, elikkä tässä on hyvä pohja. — Kiitos, ministeri Pekonen.

17.52 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Johonkin hallituksen lakiesitykseen tulee niin paljon oppositiosta kehuja, että piti oikein nipistää itseään, että olemmeko me nyt niin kuin samoilla linjoilla tässä esityksessä. [Kimmo Kiljusen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Niin kuin valvutunut ministeri Pekonen totesi omassa esittelypuheenvuorossaan, tässä esityksessä työnantaja veloitettaisiin pitämään luetteloa sellaisista työpaikalla käytetyistä aineista, seoksista ja työmenetelmistä, jotka aiheuttavat syöpää tai vaurioittavat perimää, sekä niistä työntekijöistä, jotka altistuvat näille tekijöille.

Esityksessä on otettu huomioon myös Euroopan unionin yleinen tietosuojasäätely, joka osaltaan vaikuttaa siihen, mistä henkilötietojen käsittelyä koskevista asioista voidaan ja on tarpeen säätää kansallisesti. Esityksessä myös yhdenmukaistetaan syöpäsairauden vaaraa aiheuttavien tekijöiden määrittelyä kytkeällä se aineiden ja seosten luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskevan Euroopan unionin asetuksen syöpävaaraluokituksen. Äärimmäisen tärkeää on pitää nämä luettelot ja rekisterit ajan tasalla myös eri vaatimusten kuten tietosuojasäätelyn suhteen.

Tämä hallituksen lakiesitys tulee myös käsittelyyn työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jossa itse vaikutan. Koen tämän tyyppisen hallituksen esityksen erittäin kannatettavaksi, koska kaikki toimenpiteet, joita pystytään tekemään paremman työsuojelun eteen, ovat varmasti meidän jokaisen kansanedustajan toive- ja tavoittila.

17.53 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kyllähän hyviä esityksiä pitää kehua varsinkin, jos niillä on syöpää ennalta ehkäiseviä vaikutuksia. Se on kyllä ainakin oma henkilökohtainen tahtotilani, että aina kun syöpä mainitaan, sanon siihen mielipiteeni.

Henkilötiedot ja tietosuoja ovat tosiaan tärkeitä tässäkin lakiesityksessä, elikkä varmasti nousevat myös meillä esille. Mutta nyt kun, ministeri, huomasin, että kuuntelitte hyvin tarkasti puheenvuoroni — ja kiitän siitä, oli ihan kiva huomata, että teitäkin kiinnosti tämä asbesti — niin kysyisin nyt teiltä: Millä tavalla meidän yhteiskunnassamme reagoidaan esimerkiksi tähän asbestiasiaan? Onko teillä tietoa tilastoista, hoitoennusteista, -tuloksista ja siitä, millä tavalla esimerkiksi tämän päivän rakentaja siellä korjausrakentaessaan muis-taisi sen, että asbestin purku on lailla säädeltyä, siinä täytyy olla nyt erityisosaajat tekemäs-sä sitäkin työtä? Näkyykö siellä sairastumistilastoissa tai jossakin tämä, minkälainen ai- kapommi tämä asbestialtistuminen on ollut? Eihän siihen maailmanaikaan, kun on raken- nettu ja tellingeillä ja telakoilla oltu, hengityssuojaimia ole käytetty, ja asbesti on sellaista

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

pientä pölyä, joka parikymmentä vuotta, enemmänkin, muhii elimistössä ennen kuin alkaa sitten niitä oireita antamaan. Onko asbestialtistumien eteen tehty Suomessa kaikki voitava? Olisiko ehkä myös muistutuskampanjan aika, että ikäihmisiltä otettaisiin thorax-kuvia — ne monesti jäävät ottamatta ikäihmisiltä säännöllisesti — ja katsottaisiin, että keuhkojen tilanne on hyvä?

17.55 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että itsessään tämä lakiesitys on todella hyvä ja mielestäni myöskin aika lailla ongelmaton. Asiahan tulee sekä sosiaali- ja terveysvaliokuntaan että työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, joissa molemmissa vaikutan, ja on sillä lailla tärkeä asia.

Edustaja Juvonen nosti taas keskusteluun hyvin tärkeän asian, joka itse asiassa innoitti minut ottamaan tämän puheenvuoron. Juuri tämä ennaltaehkäiseminen, seuraaminen on hyvin tärkeä asia. Edustaja Juvonen nyt keskittyi asbestiin, mikä on tärkeä asia. Haluaisin nyt nostaa tässä esille yhden toisen asian, joka ei sinänsä ihan suoranaisesti tähän liity, mutta joka liittyy kylläkin työntekijöiden työsuojeluun ja on meillä entisestäänkin suureneva ongelma työelämässä, ja se liittyy sisäilmaongelmiin. Se on kanssa sellainen asia, mihinkä toivon, että jatkossa löydettäisiin ratkaisuja. Sisäilmaongelmien suhteen suuri ongelma, suurempikin ongelma kuin ehkä asbestin suhteen, on tällä hetkellä juuri se, että on hyvin vaikeaa edelleenkin valitettavasti todeta, että työntekijän oireet johtuvat juuri sisäilmaongelmista, ja päästä siihen kiinni ja sitten sitä kautta saada tälle työntekijälle tarpeellinen hoito ongelman korjaamiseksi ja myöskin mahdollisten kustannusten korvaamiseksi.

17.57 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on kiitelty hallitus—oppositio-asetelman ylitse tätä hallituksen tekemää esitystä, ja hyvä juuri niin, että kaikki kokevat tärkeäksi sen, että toimilla, joilla voidaan ennaltaehkäistä syöpäsairauksia, maksimaalisesti pyrimme toimimaan sensuuntaisesti, ja epäilemättä tämän saman intressin jakavat sekä hallituspuolueiden kansanedustajat että oppositio.

Edustaja Juvonen otti yhden esimerkin siitä, onko kaikki voitava tehty esimerkiksi asbestialtistusten suhteen. Ministeri vastanee varmaan siihen, onko kaikki voitava tehty. Itse, kun tällä lailla tämä asia kysytään, joudun pohtimaan samantien, onko kaikki voitava tehty syöpäsairauksien ennaltaehkäisyn suhteen, koska minulla on kyllä hyvä, selkeä käsitys, että yhden ja kaikkein yleisimmän syöpäsairauden suhteen kaikkea voitavaa ei olla tehty. Se minua hämmästyttää edelleenkin, ja sen haluan tietysti kysyä. Yleisimmät syöpäsairaudet meillä ovat naisilla rintasyöpä ja miehillä eturauhassyöpä. Mammografiset testit me teemme hyvin säännönmukaisesti naisille, mutta, arvoisa puhemies, PSA-testejä ei tehdä miehille säännöllisesti, kun he tulevat tiettyyn ikäkauteen, ja se olisi ehdottomasti kaikkeinärkevin, tehokkain toimi, säännönmukaisesti yli 40 vuoden ikäisille, vähintään yli 50 vuoden ikäisille miehille tehdä säännönmukaiset PSA-testit, koska siinä voidaan mitä olennaisimmin, kun eturauhassyöpä saadaan riittävän varhaisessa vaiheessa kiinni, ennaltaehkäistä aivan olennaisesti ja auttaa ihmisiä tietenkin voittamaan tämä vaikea sairaus. Tämän suhteen, yllättävää kyllä, Suomessa ei tehdä kaikkea voitavaa, ja ihmettelen sitä. Kysyisin ministeriltä: ruvetaanko tämän suhteen tekemään jotakin?

17.59 Arja Juvonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kyllä, olen ihan samaa mieltä edellisen puhujan kanssa, PSA-seulontatutkimukset olisivat myös tarpeen. Niistä olen myös Espoossa tehnyt valtuustokysymyksiä ja tiedustellut. Ministeri varmasti kertoo sitten kantan-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

sa, miten voisi valtakunnallisesti tähän vaikuttaa. Ylipäänsä seulonnat ovat yksi hyvä keino, mutta toki myös se, että osaamme sitten ennalta ehkäistä.

Mutta täällä edustaja Berg, nostitte esille tämän sisäilmasairaiden auttamisen, ja kyllä, perussuomalaiset ovat ehdottomasti sitä mieltä, että sisäilmasairaiden eteen — tämä ei kuulu juuri nyt tähän hallituksen esitykseen, mutta kommentoin, kun Berg, nostitte sen esille — ei ole tehty kaikkea voitavaa. Elikkä sisäilmasairastuneiden tilan kohentaminen olisi ensiarvoisen tärkeää, ja me olemme täällä meidän omassa vaihtoehtobudjetissamme Perusasiat kuntoon ottaneet tähänkin tärkeään asiaan kantaa, koska se on perusasia. Esitämme muun muassa sisäilman ongelmien korjaamisen toimenpideohjelman luomiseksi 10 miljoonaa euroa, eli meidän tulisi löytää nämä pysyvästi työkyvyttömät ihmiset ja heidän tulisi päästä eläkkeelle, niin kuin myös sairastuneiden pitäisi saada mahdollisimman pian tehokasta kuntoutusta ja heille tulisi turvata oikeudenmukainen sosiaaliturva. Elikkä sisäilmaongelmat ovat täällä meillä, ja pidän sitä myös erittäin tärkeänä. Se, mitä me hengittämme, voi altistaa syöväälle, ja on erittäin hyvä, että perustetaan ASA-rekisteri, johon sitten altistumat kirjataan.

18.00 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Myös minä pidän erittäin tärkeänä seulojen kattavuutta. Juuri tuossa äsken tuli puheenvuoroissa esille, että kyllä niihin on tärkeitä panostaa.

Toisekseen haluaisin nostaa esille myös semmoista, että on myös ihmisiä, jotka eivät välttämättä koskaan ole käyneet lääkärintarkastuksessa. Voisiko olla tällainenkin joskus pohdittavaksi, että kun ihminen täyttää vaikka 50 vuotta, niin olisi ihan semmoinen lääkärintarkastus, tällainen yleistarkastus. En tarkoita, että kaikki menisivät sinne. Mutta semmoiset, josta ei ole mitään merkintöjä välttämättä, että olisivat käynyt tarkastuksessa. Niin pitäisin semmoistakin ihan merkittävänä, koska sillä tavalla voidaan saada kiinni diabeteksia ja kaikenlaisia muitakin tällaisia. Ihan tällaisistaakin pitäisi mietittäväksi. Minusta se olisi tärkeää, että silläkin voitaisiin ehkäistä, ettei tulisi niitä hirveän kalliita kuluja sitten liian myöhäisessä vaiheessa.

18.01 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti tähän edustaja Reijosen nostamaan kysymykseen ennalta ehkäisevyydestä vähän laajemmassa mittakaavassa. Kyllä me loimme aikoinaan — silloin, kun suuret ikäluokat syntyivät — lapsineuvolajärjestelmän, joka on yksi maailman tehokkaimpia. Meillähan olisi aika luoda nyt sitten seniorineuvolajärjestelmä, joka olisi samantyyppinen: terveystarkastukset, jotka tehdään säännönmukaisesti esimerkiksi eläkkeelle siirtyessä ja viiden vuoden välein.

Tästä hallituksen ohjelmassa on olemassa esitys, joka on hyvin tärkeä huomata. Eli siellä pyritään tällaisiin kohdennettuihin terveystarkastuksiin iäkkäille ihmisille, ja se on erittäin tärkeä alleviivata, että se siellä on. Siitä pitäisi kehittää ihan suorastaan seniorineuvolajärjestelmä Suomeen.

Puhemies Matti Vanhanen: Tähän puolen tunnin puitteisiin viimeinen puheenvuoro.

18.02 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustajia hyvästä keskustelusta. Mutta täytyy kyllä sanoa, että tämä varsin pieni tekninen muutos tässä lainsäädännössä aiheutti melkoisen keskustelun hyvin

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

laajalti myöskin eri ministereiden tonteille, joten valitettavasti en ihan kaikkiin kysymyksiin voi teille täällä vastata.

Haluan huomauttaa, että tätä ASA-rekisteriä ei varsinaisesti tässä esityksessä nyt perusteta. Sellainen meillä on jo olemassa, ja sitä rekisteriä on tällä hetkellä pitänyt voimassa olevan lainsäädännön mukaan sosiaali- ja terveysministeriö, ja tämän hallituksen esityksen myötä Työterveyslaitos toimisi jatkossa rekisterinpitäjänä. Joten hyvin teknisestä muutoksesta hallituksen esityksessä on tässä nyt kysymys. Tässä myös samalla tämän muutoksen myötä sitten huomioidaan nämä EU:n tietosuojasetukset, johon edustaja Juvonen kiinnitti myöskin huomiota. Pidän tärkeänä, edustajat, arvoisa puhemies, että me käymme keskustelua täällä salissa työturvallisuudesta ja myöskin työhyvinvoinnista, mihin tietysti tälläkin hallituksen esityksellä ja tällä pienellä teknisellä muutoksella halutaan vaikuttaa.

Ja edustaja Juvonen, kysytte tuosta asbestista: varmasti melkoinen tikittävä aikapommi. 10 000 henkilöä Suomessa sairastaa asbestin aiheuttamaa ammattitautia, ja edelleenkin vuosittain asbestin aiheuttamiin sairauksiin sairastuu noin tuhat henkilöä — iso määrä ihmisiä. Sen takia on tärkeätä, että me nimenomaan puhumme näistä asioista ja pidämme rekisteriä yllä ja huomioimme ihmisten työhyvinvoinnissa, työterveydessä ja työturvallisuudessa myöskin nämä syöpävaaraa aiheuttavat seikat. Nuo palvelupuolen asiat jätän sitten vastattavaksi ministeri Kiurulle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työaikalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2019 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.04 **Katja Taimela sd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä voimassa oleva käytäntö tuodaan asetuksesta lakiin, koska perustuslaki kieltää asiasta säätämisen asetuksella. Tavoitteena on turvata yötyötä tekevän työntekijän oikeus työnantajan järjestämään työmatkakuljetukseen tilanteessa, jossa työntekijän yövuoron alkaessa tai päättyessä hänen käytettävissään ei ole reitiltään ja aikataulultaan tyydyttävää julkista liikennettä eikä työntekijällä ole käytössään autoa tai siihen verrattavaa kulkuneuvoa työmatkan tekemiseen. Alakohtaisten tarpeiden huomioon ottaminen mahdollistettaisiin säätämällä valtakunnallisille työnantaja- ja työntekijäliitoille mahdollisuus poiketa säännöksestä työehtosopimuksella.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Tämän lain valmistelun kuulemisessa ja saaduissa lausunnoissa esitystä työaikalain muuttamisesta pidettiin erittäin tärkeänä ja välttämättömänä, ja niinpä voin jo nyt tänään tässä istuntosalissa kollegoille todeta, että osittain tästäkin syystä me aloitimme työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa jo tänään ennakkokuulemisen tästä esityksestä. On äärimmäisen tärkeää, että tämä laki tulee voimaan välittömästi 1.1.2020.

18.06 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Esityksen tavoitteena on turvata yötyötä tekevän työntekijän oikeus työnantajan järjestämään työmatkakuljetukseen tilanteessa, jossa työntekijän yövuoron alkaessa tai päättyessä hänen käytettävissään ei ole reitiltään ja aikataulultaan tyydyttävää julkista liikennettä eikä työntekijällä ole käytössään autoa tai siihen verrattavaa kulkuneuvoa työmatkan tekemiseen.

Tämä hallituksen esitys, täytyy taas sanoa, on hyvä. 14 vuotta yötyötä tehneenä tiedän sen tuskan, mikä on joskus lähtiessä yövuoroon. [Kimmo Kiljunen: Eikö ole hyvä hallitus meillä nyt!] Jos ei julkinen liikenne kulje, jos on pyhä, jos on jouluku, jos on muuten pitkät etäisyydet, niin on hyvä asia, että yötyöntekijöitä kuunnellaan ja yötyöntekijöille annetaan tällainen mahdollisuus.

Toki on myös muistettava se, että monesti yötyöhön kyllä hakeutuu henkilö, joka pysyy hyvin liikkumaan yleensä niinä aikoina, kun muita henkilöitä ei siellä liikenteessä ole. Ainakin itselläni hoitajana yövuoro alkoi kello 21 ja päättyi, oliko se nyt, kello 7 aamulla, eli siinä pääsi sitten hyvin liikkeelle. — Kiitoksia tästä.

18.07 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä on hyvä asia, kuten kollega Taime-la tuossa jo totesi, ja varsinkin positiivinen sekä turvallisuuden että tietysti töihinpääsyn kannalta. On hyvä, että tämä tulee nyt työnantajan velvoitteena lakiin ja näin koskettaa tasa-arvoisesti kaikkia aloja, joilla yötyötä tehdään. Lisäksihän tästä voidaan edelleen poiketa valtakunnallisilla TESeillä, jotka puolestaan vastaavat edelleen hyvää suomalaista työmarkkinakäytäntöä. Tästä voi olla ylpeä, ja odotan innolla keskustelua aiheesta valiokunnassa. — Kiitos.

18.08 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Mikäli olen ymmärtänyt oikein, niin tästä asiastahan on jo säädetty asetuksella ja itse asiahan ei mihinkään muutu. Nyt se vain tietenkin asetuksen sijaan säädetään lailla, mutta tärkeä asia kaikin puolin, että tämä nyt tulee säädettyä. Kuten tiedämme ja edustaja Malm nosti esille, niin hyvin monessa työehtosopimuksessahan tämä asia on jo sovittu.

18.08 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on yksi niistä hienoista lakiesityksistä, joihin tämä hallitus nimenomaan on tarttunut, joilla pyritään nyt vahvistamaan työntekijöiden asemaa niissä tilanteissa, joissa on haavoittuvuutta ja ongelmallisuutta. Tässä on hyvin pieni kysymys, mutta se on iso kysymys niille ihmisille, joita se koskee, ja siinä suhteessa on hienoa, että tässä tällaisella asialla tullaan nyt selkeästi vastaan työntekijöitä ja saadaan tämä yötyöhön ja muihinkin vastaaviin tilanteisiin liittyvä tuki.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 84/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 11 luvun 10 §:n sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 8/2019 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

18.09 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Tosiaankin tämä mietintö oli ensimmäisessä käsittelyssä viikko sitten tiistaina, ja kävimme silloin jo aika pitkän keskustelun. Tämä mietintöhän pitää sisällään korotukset pienimpiin sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin sekä myös työttömän perusturvaan ja sitä kautta myös ansiosidonnaiseen työttömyys-turvaan.

Itse ajattelin, että puhun tässä kohtaa edelleen tästä lapsilisäasiasta, johon myös tässä esityksessä on korotus neljännestä lapsesta alkaen ja sitten yksinhuoltajille myös korotus, 10 euron korotus. Kuten tiedämme, saimme valiokunnassa tästä myös selvityksen, että on perusteltua juuri näille ryhmille laittaa nämä korotukset, koska tilastot kertovat, että kaikista suurimmassa köyhyysriskissä on nimenomaan yhden huoltajan perheet ja sitten monilapsiset perheet. Katsoin sen verran muutenkin näitä Tilastokeskuksen tilastoja, että ne kertovat myös sen, että yhden vanhemman perheet on meillä kasvussa, siinä on tapahtunut selvää kasvua. Senkin takia tämä on perusteltua.

Lapsilisät ovat tätä nykyä noin 30 prosenttia reaaliarvoltaan alemmalla tasolla kuin 1990-luvulla. Se on todella paljon, ja tämän takia minusta on tärkeää, että eduskunnassa keskustellaan myös tämän koko lapsilisäjärjestelmän kehittämisestä ja myös siitä, mihin lapsilisän parannuksia, korotuksia kohdennetaan. Totean myös sen, että ihan parasta on perheiden kannalta tietysti se, että isät ja äidit työllistyvät. Sitä kautta saadaan perheen toimeentuloa varmemmalle pohjalle, mutta sitten toisaalta, jos ei ole työmahdollisuuksia ja sitä palkkatuloa, niin lapsilisillä on myös näissä perheissä erityisen iso merkitys kaiken kaikkiaan.

Itse haluan nostaa tässä edelleen esille saman, minkä otin silloin viikko sitten ja myös viikko sitten keskiviikkona, kun oli tämä ajankohtaiskeskustelu lapsi- ja perhepolitiikasta, eli keskustan ajatuksen siitä, että toivottavasti poliittisesti pystyttäisiin yhdessä tutkimaan ja linjaamaan, tekemään periaatepäätös siitä, että lapsilisäjärjestelmästä, sieltä valtion bud-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

jetista, niiltä momenteilta, kun syntyvyyden vuoksi lapsilisämäärärahat pienentyvät, niin niitä voitaisiin kohdistaa lyhentämättömänä tämän lapsilisäjärjestelmän kehittämiseen. Tämä minusta on semmoinen yhteisen pohdinnan paikka. Karkeasti tämä tarkoittaa esimerkiksi ensi vuonna reilua 20 miljoonaa euroa tämän vuoden lapsilisämomentille, joka on kaiken kaikkiaan suuruusluokkaa 1,37 miljardia euroa. Vuositasolla siis vähän yli 20 miljoonaa euroa nyt olemassa olevilla Tilastokeskuksen ennusteilla, ja vaalikauden tasolla noin 100 miljoonaa euroa.

Meillähän muutenkin tietysti tämän ikärakenteen muutoksen myötä valtion ja julkisen puolen kustannukset muuttuvat, ja se on selvä asia, että myös perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen tulevat kustannukset pienenevät, mutta toisaalta meillä tulee erittäin paljon sinne ikärakenteen toiseen päähän uusia lisämenoja, enkä ajattele sillä tavalla, että kaikki pitäisi käyttää lapsiin ja perheisiin. Mutta lapsilisäjärjestelmä, joka luotiin vuonna 1948 — minusta siinä olisi tämän pohdinnan paikka.

Itse haluan esittää tavallaan niin kuin vaihtoehtoja siitä, miten sitä järjestelmää kehitettäisiin. Onko niin, että pidättäydytään siinä, mistä me todellakin faktojen perusteella tiedetään, että lapsiperheköyhyys on kaikista suurinta, eli monilapsiset perheet ja myös yksinhuoltajaperheet, vai ajattelemmeko niin universaalilla tavalla, että jokaisen lapsen osalta pitäisi pystyä lähtemään korotuksiin. Välillä käydään keskustelua siitä — ja meistä jokainen on tainnut vaalikonekysymyksissäkin joutua vastaamaan siihen — että jos on julkisen talouden puolella tiukkaa, niin kuuluvatko lapsilisät jatkossakin jokaiselle, myös hyvätuoloisille ihmisille. Kyllä varmaan mekin tiedämme, että jonkun verran lapsilisät eivät mene ihan siihen arjen käyttöön, vaan niitä laitetaan tilille ja ruvetaan sijoittamaan sitten niin kuin lapsen puolesta eteenpäin. Onko se parasta julkisten varojen yhteistä käyttöä?

Sitten indeksiin sitominen. Meillä lapsilisät ovat olleet sidottuna indeksiin kaksi vuotta tämän vuosikymmenen alussa. Muistaakseni Kiviniemen hallitus teki silloin aikanaan sen esityksen, ja kahden vuoden ajan lapsilisät oli sidottu indeksiin, mutta Kataisen hallituksen tultua valtaan tämä sidonnaisuus poistettiin. Ne ovat olleet jäädytettynä siitä lähtien, eikä ole aktiivista päätöstä tehty. Tämä tietysti kertoo siitä, että lapsilisän ostovoima ei kestä millään tavalla mukana. Toivon, että ette kukaan edustaja ymmärrä, että Vehviläinen esittää nyt siellä sitä tai tätä, mutta minä ajattelen sillä tavalla, että olisi hyvä, että me katsoisimme, mitä ne koko sen lapsilisäjärjestelmän kehittämisvaihtoehdot ovat ennen kuin teemme niitä linjauksia.

Arvoisa puhemies! Vielä menen tähän syntyvyyteen, jota on käsitelty tässä salissa todella paljon. Meillä vielä 2010 syntyi yli 60 000 lasta. Ja niin kuin te tiedätte, suurten ikäluokkien aikaan, oliko 47 vai 48, syntyi 108 000 lasta, ja nyt meillä viime vuonna syntyi 47 600 lasta, ja sitten tälle vuodelle ennuste on noin 45 000 lasta, että se on todella vähän. Minä jäin miettimään ja selvitin Tilastokeskuksen näistä aineistoista sitä, näkyykö se jollain tavalla järjestyksessä: ensimmäinen lapsi, toinen lapsi ja niin päin pois. Kun minä rupesin pelkäämään sitä, että se näkyy erityisesti niissä ensimmäisissä lapsissa — tiedätte julkisen keskustelun siitä, miksi ihmiset eivät tee lapsia. Minäkin ajattelin, että täällä olisi tapahtunut dramaattinen muutos, mutta se muutos ei todellakaan ole dramaattinen lasten järjestyksen osalta, että kun oli lukusarja 1990—2017, niin ensimmäisten lasten osuus on vaihdellut 38—42 prosentin välillä, että siinä ei hirveätä heittoa ole. Ja samalla tavalla näistä seuraavistakaan lapsista ne luvut eivät olleet kovinkaan dramaattisia kaiken kaikkiaan, mikä minusta on tietyllä tavalla jossakin määrin rauhoittavakin tieto.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Sitten minä otan vielä esille sen, voidaanko lapsilisätason korotuksilla vaikuttaa mitenkä paljon syntyvyyteen. Luulen, että sitä ei ole kovin paljon tutkittu. Olin kuulevinani tässä aiemmassa keskustelussa neljännen lisätalousarvion osalta, että Virossa on korkeammat lapsilisät ja siellä on syntyvyys lähtenyt nousuun. Mutta en tiedä, onko siitä olemassa tutkimustietoa [Puhemies koputtaa] vai onko se meidän käsityksemme tästä asiasta. Itse ajattelen sillä tavalla, että en usko siihen, että pelkästään taloudellisilla kannustimilla pystytään syntyvyyttä yksinkertaisesti lisäämään, mutta lapsiperheköyhyyden kannalta on tärkeää, että lapsilisät olisivat kohtuullisella tasolla.

Puhemies Matti Vanhanen: Sallin puheenvuoron keston menevän hieman yli 7 minuuttia, koska painoimme täällä vahingossa 10 minuutin aikarajaa.

18.18 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Puhumme täällä lapsilisistä. Viime viikolla jo käsitelimme sitä, että tähän lakiesitykseen liittyy muun muassa lapsilisän korottaminen yksinhuoltajaperheille sekä lapsiperheille neljännen ja viidennen lapsen osalta. Perussuomalaiset kantavat huolta kaikista lapsiperheistä, ja me toivoisimme, että voisimme korottaa lapsilisiä jo ensimmäisestä lapsesta lähtien. Teen tähän esitykseen perussuomalaisten sosiaali- ja terveysvaliokunnan edustajien lausumaehdotuksen, joka kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuuden korottaa ensimmäisen lapsen lapsilisiä tuntuvasti ja siten kannustaa perheitä lasten hankintaan.”

Perussuomalaisille kaikki lapsiperheet ovat tärkeitä, ja siitä syystä katsomme, että on tärkeää tukea perheitä jo ensimmäisestä lapsesta lähtien. Erityisesti ensimmäisen lapsen hankintaan tulisi lisätä yhteiskunnan tukea. Meidän tulee antaa selkeä signaali, että yhteiskunta kannustaa perheiden perustamiseen ja turvaa kaikkien lapsiperheiden toimeentulon. Haluamme kannustimena korottaa ensimmäisen lapsen lapsilisiä. Toki me muistamme, että raha ei ole ainoa keino eikä ratkaisu saada Suomeen vauvoja. Tarvitaan lapsiystävällistä politiikkaa ja huomiota lapsiperheille. Lapsiperheköyhyys on kasvanut roimasti Suomessa. Pikkulapsiperheiden köyhyys on vaarallista, sillä se heijastuu aikuisikään saakka. Köyhyydellä on tapana periytyä. Lapsiperheköyhyyteen kuuluu usein myös työttömyys, joka aiheuttaa perheissä ongelmia — lisää mielenterveysongelmia, masennusta — ja se heijastuu lapsiin.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Vehviläinen täällä kertoikin hieman taustaa lapsilisien tilanteesta: lapsilisät oli ennen sidottu indeksiin, ja ne poistettiin 2014 ja jäädytettiin, oliko se 2015. On hyvä, että me käymme tätäkin keskustelua täällä. Voisiko olla tulevaisuutta, että lapsilisät sidottaisiin indeksiin uudelleen?

Perussuomalaiset esittävät myös muuta kuin tätä lausumaa. Meillä on vaihtoehtobudjetissa myös esityksenä, että ansiotuloverotuksen lapsivähennys palautettaisiin. Sehän poistettiin — se oli vuosina 2015—2017 voimassa, ja sitä ei jatkettu enää verovuodesta 2018 eteenpäin. Vuonna 2015 lapsilisiä leikattiin 8,1 prosenttia, mutta tämä leikkaus kompensoitiin silloin lapsivähennyksellä.

Perussuomalaiset kantavat huolta lapsiperheiden pärjäämisestä ja jaksamisesta, ja esitämme, että harkittaisiin selvitettäväksi, mitenkä voitaisiin toteuttaa se, että lapsilisä nousisi ensimmäisestä lapsesta lähtien.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

18.21 **Peter Östman kd:** Arvoisa herra puhemies! Aivan niin kuin saimme kuulla ministerinkin puheenvuorossa, viime vuonna Suomessa syntyi vain 45 600 lasta eli lähes 3 000 lasta vähemmän kuin vuonna 2017. Vuoden 2018 tilastojen mukaan nainen olisi synnyttänyt keskimäärin 1,4 lasta. Luku on nyt kaikkien aikojen matalin — kaikkien aikojen matalin. Alkuvuoden 2019 ennakkotietojen mukaan syntyvyys on siitä huolimatta edelleen laskussa. Tammi—elokuussa 2018 syntyi 1 781 lasta vähemmän kuin vastaavana aikana viime vuonna. Vuoden 2019 aikana syntyneiden lasten määrä tulee jäämään — aivan niin kuin ministerikin totesi — 45 000 lapseen.

Arvoisa puhemies! Lapsiperheiden tilanteen helpottamiseksi tarvitaan useita erilaisia toimenpiteitä. Vauva-arjen helpottamiseksi KD:n eduskuntaryhmä esittää erillistä lisätukea niille perheille, joille syntyy uusi vauva. Kertaluonteinen 1 000 euron lisätuki helpottaa lapsiperheiden taloudellista tilannetta parantaen myöskin heidän mahdollisuuttaan hankkia tarvitsemiaan palveluita tai tarvikkeita.

Arvoisa puhemies! Köyhien lasten määrä on ollut viime vuosina Suomessa kasvussa. Viime hallituskaudella on tehty lukuisia lapsiperheiden toimeentuloon vaikuttavia sosiaalietuuksien leikkauksia ja indeksijäädytyksiä. Myös lapsilisän reaaliarvo on pienentynyt lähes kolmanneksella 2000-luvulla, eikä ostovoimaa ole korjattu elinkustannusten nousun mukaisesti. Lapsivähennyksen poistaminen taas vaikutti siihen, että ainoana ryhmänä lapsiperheiden verotus kiristyy. Perheen köyhyys vaikuttaa lapseen niin koulussa kuin vapaaajalla. Vastaavasta tuoreesta tutkimuksesta ilmenee, että vauvaikäisenä koettu köyhyys voi vaikuttaa vielä nuoruudessa. Lapsilisiin aikaisempina vuosina tehdyt leikkaukset sekä muiden sosiaalietuuksien indeksijäädytykset ovat vaikuttaneet juuri valmiiksi taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevien perheisiin.

Hallitus esittää nyt lapsilisään 10 euron korotusta kuukaudessa niin, että neljännen ja viidennen lapsen lapsilisää sekä lapsilisän yksinhuoltajakorotusta korotetaan. Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä lapsilisän korotus pitäisi kuitenkin ulottaa koskemaan kaikkia perheitä.

Arvoisa puhemies! Tästä syystä teen seuraavat lausumaehdotukset tähän hallituksen esitykseen, joka käsittelee sairausvakuutuslain 11 luvun ja 10 §:n sekä eräiden muiden lakien muuttamista.

1. lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen kertaluonteisesti maksettavan 1 000 euron vauvarahan käyttöönottamiseksi lapsen saavien perheiden taloudellisen tilanteen helpottamiseksi.”

2. lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen 10 euron suuruisen korotuksen aikaansaamiseksi myös lukumäärältään 1—3-lapsisten perheiden lapsilisiin.”

18.26 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Lapsilisät ovat tärkeitä lapsiperheille. Kannatan edustaja Juvosen tekemää lausumaehdotusta.

Kuulimme juuri äsken edustaja Juvosen kertomana perussuomalaisten linjasta lapsilisiä kohtaan. On tietysti ollut ilo huomata, että perussuomalaisten linja on alkanut saada kannatusta myös hallituspuolueissa. Hallitus on tosin esittänyt, että vasta neljänestä lapsesta alkaen korotetaan lapsilisiä. Me perussuomalaiset kannatamme ajatusta, että hallitus selvittää mahdollisuutta korottaa ensimmäisen lapsen lapsilisiä ja siten kannustaa perheitä lastenhankintaan. Olisi paljon oikeudenmukaisempaa, jos korotus koskisi jokaista lapsiperhettä. Hallituksen esitys ei nyt tätä tee.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Perussuomalaiset ovat myös esittäneet lapsivähennyksen käyttöönottoa. Verotuksella voimme oikeasti vaikuttaa. Se on järkevää politiikkaa, jota toivoisin myös hallituksen ymmärtävän.

18.27 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti useisiin eri etuuslakeihin muutoksia, joilla pyritään vähentämään eriarvoisuutta, painottamaan ensisijaisia etuuksia ja parantamaan lapsiperheiden, erityisesti yksinhuoltajaperheiden ja monilapsisten perheiden, toimeentuloa. Näillä esityksillä hallitus puuttuu nyt, lupaustensa mukaisesti, määrätietoisesti köyhyys- ja syrjäytymisriskiin ja huolehtii kaikkien suomalaisten elintason kehityksestä ja tasaisemmasta tulonjaosta. Huomioon otetaan entistä paremmin juuri huono-osaisuuden riskitekijät ja huono-osaisuuden ylisukupolvisuus.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta piti hallituksen ehdotettuja parannuksia juuri ensisijaisiin etuuksiin tarpeellisina pienituloisten toimeentulon parantamiseksi ja toimeentulotuen tarpeen vähentämiseksi, koska sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuuden kannalta on tarkoituksenmukaista siirtää painopistettä viimesijaisesta toimeentulotuesta ensisijaisiin etuuksiin.

Kuten valiokunnan puheenjohtaja Vehviläinen puheenvuorossaan totesi, sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnitti mietinnössään erityisesti huomiota siihen, että kaikkien lapsiperheiden tulonsiirtojen reaaliarvo on heikentynyt 1990-luvulta lähtien ja että lapsilisien reaalitaso on noin 30 prosenttia pienempi kuin 1990-luvulla. Valiokunta pitikin välttämättömänä, että toimia pienituloisten lapsiperheiden toimeentulon parantamiseksi ja lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi jatketaan myös tulevaisuudessa.

Myös minä olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että lapsilisää olisi hyvä korottaa jo ensimmäisestä lapsesta lähtien, kuten edustaja Juvonen ja edustaja Östman toivat puheenvuoroissaan esille. Toistan kuitenkin sen jo aiemminkin esiin nostamani perustelun, että tällä hallituksen korotuksella vastataan nyt juuri yksinhuoltajaperheiden, monilapsisten perheiden ja pienten lasten perheiden tilanteeseen, koska ne kohtaavat kaikkein eniten toimeentulovaikeuksia. Tätä työtä on tärkeä jatkaa ja tämän tärkeän ja hyvän alun jälkeen pyrkiä myös siihen, että saadaan lapsilisän korotus laajennettua myös ensimmäisiin lapsiin.

18.30 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Kannatan myöskin edustaja Juvosen lausumaa, mutta sanon lisäksi muutaman asian lapsilisän tulevaisuudesta, kun siitä on nytten tässä keskusteltu. Edustaja Vehviläinenkin siitä mainitsi, että sitä voisi ehkä tarkastella. Jatkossa sieltä jonkun verran summaa säästyy, kun lasten lukumäärä vähenee, niin niitä rahoja voisi sitten järjestelmän sisällä jollakin tavalla jakaa uudestaan.

Nostan tässä nyt esiin tämän sosiaali- ja terveysministeriön laskelman, arvion siitä kustannusvaikutuksesta, jos lapsilisät sidottaisiin indeksiin. Kustannusvaikutus ensi vuonna olisi 14 miljoonaa, seuraavana 35 miljoonaa, ja vuonna 2022 se olisi 60 miljoonaa euroa. Nyt tämän korotuksen, mistä hallitus on tuonut esityksen, sen kustannusvaikutus ensi vuodelle on 26 miljoonaa euroa, josta 20 miljoonaa kohdistuu siihen yksinhuoltajakorotukseen, ja 6 miljoonaa euroa sitten neljännen ja viidennen lapsen lapsilisien korotukseen. Indeksisidonnaisuus olisi mielestäni hyvä palauttaa, mutta sen lisäksi järjestelmää täytyy minusta miettiä uudestaan. Vuonna 1948, sotien jälkeen, on alettu lapsilisää maksamaan, ja Suomessa oli aika lailla erilainen tilanne yli 70 vuotta sitten. Sen lapsilisän tarkoitus oli nimittäin auttaa vanhempia siinä lapsen elatuksessa.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Tällä hetkellä Suomessa on perheitä, joilla ei ole tarvetta saada apua siihen lapsen eläntukseen, vaan ne rahat menevät johonkin rahastoon tai johonkin muuhun sijoituskohteeseen. Sen järjestelmän sisällä tällainen, eli tavallaan se tarkoitus, se lapsilisä, on menetetty tarkoituksensa niille, joilla tulot ovat jo todella suuria, niin ajattelin tuoda esiin sellaisen asian, että nyt kun mietitään lapsilisää, niin pitäisi miettiä myöskin sitä, onko aiheellista tehdä siitä tulosidonnainen, ja hiukan katsoa nyt sivuille, miten muissa maissa on toimittu. Minä tiedän, että lapsilisä on tulosidonnainen tällä hetkellä ainakin Islannissa, Tanskassa ja Isossa-Britanniassa.

Sitten tarvitsee myöskin katsoa, onko se lapsilisä — tällä hetkellä se on näin, että se on ensimmäiselle lapselle pienempi ja se suurenee sitä mukaa, kun lapsimäärä lisääntyy. Tanskassa esimerkiksi se järjestelmä on sellainen, että se on vähän päinvastoin, eli 0:sta 2 vuoteen lapsilisä on suurempi kuin mitä se on 3:sta 7 vuoteen, ja sitten se laskee asteittain, kun lapsi kasvaa. Että näitä vaihtoehtoja on paljon erilaisia. Kyllä Suomessakin kannattaisi ihan oikeasti käynnistää tällainen lapsilisäreformin valmistelutyö ja miettiä, millä tavalla me ne rahat kohdistamme, jotta se apu kohdistuu juuri sinne, missä sitä eniten tarvitaan. — Kiitos.

18.33 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kannattaa edustaja Östmanin tekemiä lausumaehdotuksia 1 ja 2, jotka on jaettu sinne teille myöskin pöydälle.

Niissä on kysymys ensinnäkin tästä 1 000 euron vauvarahan käyttöönottamisesta, ja tähän on ensimmäisen lapsilisän yhteydessä maksettava ikään kuin ylimääräinen lapsilisä, juuri siinä vaiheessa kun perheessä on niitä hankintoja, kun vauva tulee perheeseen. Kun mietitään, että tänä päivänä meillä Suomessa kunnissa on olemassa erilaisia vauvarahajärjestelmiä — joissakin kunnissa jopa maksetaan 10 000 euroa per lapsi, joka tietenkin on sitten jaettu kymmenelle vuodelle, eli 1 000 euroa per vuosi — niin tietysti se asettaa vähän alueellisesti eriarvoiseen asemaan lapsiperheitä eri puolilla Suomea, ja siinä mielessä tämä kristillisdemokraattien ajatus siitä, että jokainen lapsi saisi tämän ensimmäisen lapsilisän yhteydessä maksettavan 1 000 euron vauvarahan, olisi myöskin yhdenvertaisuutta edistävää.

Tässä toisessa lausumassa on kysymys siitä, että kristillisdemokraatit näkevät, että jokainen lapsi on siinä mielessä myös ihan yhtä arvokas, että tämä lapsilisien korotus tulisi meidän mielestämme ulottaa myöskin sinne yksi—kolmelapsisiin perheisiin, eli ei niin kuin hallituksen esityksessä, että vasta sieltä neljännessä ja viidennestä lapsesta lähdetään korottamaan lapsilisää.

Meille on tärkeää, että näitten lapsisiin tehtyjen korotusten kautta me tuemme näitten perheitten elämää, annetaan signaali yhteiskunnasta, että lapsiperheet ovat meille tärkeitä, ja sitä kautta olemme luomassa sitä lapsimyönteistä ilmapiiriä yhteiskuntaan.

Tämän lisäksi kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetti sisältää myöskin sitten lapsivähennyksen. Lapsivähennyshän oli silloin aikanaan, kun kristillisdemokraatit olivat hallituksessa, meidän sinne tuomamme esitys, jolla nimenomaan tuettiin pieni- ja keskituloisia lapsiperheitä. Tämä oli ainut verotuksellinen elementti, missä Suomessa on huomioitu lasten lukumäärä.

Täällä on mielenkiintoista keskustelua käyty noin ylipäänsä siitä, pitäisikö lapsilisäjärjestelmää lähteä muuttamaan, ja tietysti on tärkeää muistaa, että meidän lapsilisäjärjestelmä on tällainen niin sanottu universaali etuus eli kuuluu kaikille perheille ja että meillä ei lähdetä tavallaan perheitten tulonjakoa tekemään näitten lapsilisien kautta, vaan se

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

tehdään sitten progressiivisen verotuksen kautta. Lapsilisä sen tähden niin kuin tasaa samassa tuloluokassa olevien perheitten erilaista taloudellista asemaa, koska varmasti on enemmän kuluja niillä perheillä, joilla on lapsia, olivat ne sitten rikkaampia tai köyhempiä, kuin niillä, joilla ei ole. Lapsilisäjärjestelmä on tavallaan tuloluokan sisällä ikään kuin tällainen kädenojennus lapsiperheille, mutta sitten taas meillä tasataan tuloluokkien välillä progressiivisella verotuksella, ja itse kyllä tällä universaalilla järjestelmällä näen oman puolensa.

Ihan lyhyesti totean, että tämä perussuomalaisten esitys on sinällensä ihan hyvä, mutta jos nyt oikein kalkyloin, niin eikö tämä teidän esityksenne tarkoita, että lapsilisä nousisi alle euron? Silloin kun jaetaan tuo sama summa kaikille perheille, niin se tarkoittaisi alle euron korotusta, että siinä mielessä tämä kristillisdemokraattien esitys on kuitenkin pitkälti samantyyppinen kuin mitä nyt sitten hallituksen esitys, eli me näemme tärkeänä, että kuitenkin korotus on tuntuva, ei pelkästään alle euron korotus per lapsi.

18.37 Noora Koponen vihr: Arvoisa puhemies! Lapsiperheiden tukeminen on aina äärimmäisen tärkeää, ja se on sitä varmasti meille kaikille. Perheiden ja vanhempien tukemiseksi tarvitaan monialaisia palveluita niin, että apua on mahdollista saada matalalla kynnyksellä silloin kun sitä tarvitaan. Tämän lakiesityksen mukaan lapsiperheiden aseman parantamiseksi hallitus ehdottaa nyt korotettavaksi monilapsisten perheiden lapsilisä 10 eurolla kuukaudessa neljänestä lapsesta alkaen, lisäksi lapsilisän yksinhuoltajakorotusta 10 eurolla kuukaudessa ja elatustukea 7 eurolla kuukaudessa. Yksinhuoltajan toimeentulotuen perusosaa korotetaan, ja lapsilisän yksinhuoltajakorotuksesta hyötyvät myös toimeentulotuen varassa olevat perheet.

Yksinhuoltajaperheet, monilapsiset perheet sekä pienten lasten perheet ovat juuri niitä, jotka kohtaavat toimeentulovaikeuksia useammin kuin muut. Siksi nämä lisäykset toteutetaan nyt niin, että lapsilisän korotukset kohdistetaan kaikista suurimmassa köyhyysriskissä oleville, yksinhuoltajaperheille ja monilapsisille perheille. Samaan aikaan on kuitenkin tärkeää, että erinäisiä toimia pienituloisten lapsiperheiden toimeentulon parantamiseksi ja lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi jatketaan edelleen, aivan kuten täällä on aiemmissakin puheenvuoroissa tullut esille.

18.39 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden puheenjohtajan, edustaja Vehviläisen puheenvuoro, jolla hän alusti tämän keskustelun tänään, oli minusta poikkeuksellisen mielenkiintoinen ja myöskin pohdiskelevan analyttinen. Siinä oli useita tärkeitä ulottuvuuksia, ja nyt viittaa ennen kaikkea puheen siihen osioon, kun hän pohdiskeli lapsilisäjärjestelmää ja lapsilisään liittyviä mahdollisia muutoksiakin, muutospaineita.

Jäin odottamaan, että hän käyttäisi puheenvuoron siitä, mistä hän viime viikolla jo avasi keskustelun, mahdollisuudesta, että kun lapsilisien reaalin arvo on laskenut laskennallisesti 30 prosenttia 90-luvulta tähän päivään, tässä olisi mahdollisuus löytää korotusvaraa sitä kautta, että kun pienenevät lapsi-ikäluokat tuovat järjestelmään säästöä, se käytettäisiin ja kohdennettaisiin siltä osin suoraan lapsilisiin. Jollain tavalla tuntui siltä, että tuossa ehdotuksessa oli ideaa, ainakin pohdiskeltavaa ideaa.

Ihan ensimmäinen huomio on se, että itsestäni tuntuu kovin, kovin oudolta se, että ylipäätään meillä on olemassa sosiaalinen tukijärjestelmä, tässä tapauksessa lapsilisäjärjestelmä, jossa ei ole indeksiä käytössä. Sehän tarkoittaa sitä, että meillä on järjestelmä olemas-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

sa, jonka reaalin arvo määritelmän mukaan laskee vuodesta toiseen. Eli indeksin palauttaminen, olkoon se sitten minimillään juuri se kuluttajahintaindeksi, joka ylläpitää sen osuarvon... [Toimi Kankaanniemi: Taitettu indeksi!] — Tässä tapauksessa taitettu indeksiinkin voisi olla pikkuisen, pykälän verran parempi kuin puhdas kuluttajahintaindeksi, mutta lapsilisiinhän tehdään tasokorotuksia, niin kuin nytkin tehdään, joita ei tehdä eläkkeisiin, edustaja Kankaanniemi, ja puhun siis työeläkkeistä: työeläkkeisiin ei tehdä tasokorotuksia, niin siellä tietysti tämä indeksikeskustelu on vähän toisentyypinen. — Mutta nyt me emme puhu eläkeindeksistä, eikö niin, arvoisa puhemies, vaan me puhumme nyt lapsilisisistä, lapsiin liittyvästä indeksoinnista. Eli tätä ajatusta pidän outona, että siellä ei ole indeksiä. Se pitäisi siihen tavalla tai toisella aikaansaada.

Sitten tärkeämmän pohdiskelun edustaja Vehviläinen avasi siitä, että syntyvyys on laskenut. Minä haluaisin tässä vielä kertaalleen todeta sen, että se on väistämätön ilmiö kaikissa yhteiskunnissa, joissa hyvinvointi nousee tietyille tasolle. Ennen kaikkea se tarkoittaa siis kuolleisuuden laskua, ja se heijastuu väistämättä myöskin syntyvyyden laskuun. Olemmehan me jossain vaiheessa maailman historiassa, kun demografisesti asiaa katsotaan eteenpäin, kun katsotaan riittävästi tulevaisuuteen eteenpäin, siinä tilanteessa, että syntyvyys stabiloituu eli väestön kasvu pysähtyy, koska me elämme kuitenkin materiaalisesti rajatussa olotilassa ja täällä täytyy joku tietty katto olla väestömäärille. Jos ei se tapahdu tietoisien valinnan kautta, se tapahtuu luonnollisten valintojen kautta.

Eli tässä suhteessa syntyvyyden lasku Suomen kaltaisissa maissa on tyypillinen ilmiö, mutta sehän synnyttää juuri näitä asioita, joiden kanssa me olemme nyt sitten tekemisissä. Mitä me teemme työvoiman kasvun kanssa? Siinä tietysti pidentyvä työikä tulee vastaan joka tapauksessa, työllisyysaste nousee sitten. Hyvinvoivien ihmisten eläessä pidempään he tekevät myöskin pidempään töitä. Tämähän tietysti tulee tämän järjestelmän kautta. Mutta sitten tuli se tärkeä huomio, minkä edustaja Vehviläinen toi esille, että kun lasten ikäluokat pienenevät, heille kohdistuvien palvelujen suhteellinen määrä pienenee yhteiskunnassa, ja sitten kun sinne tulee iäkkäämpiä ihmisiä entistä enemmän, heille kohdistuvien palvelujen merkitys väistämättä kasvaa. Ja luonnollisesti silloin tietysti budjetäärisesti täytyy hakea balanssia siitä, että täällä kun tulee säästöä lapsiin suuntautuvista palveluista, silloin meillä on voimavaraa niille ikääntyneille ikäluokille siirtää, mikä on aivan oikea huomio.

Lapsilisien osalta minä tunnistaisin sitä samaa pohdiskelua kuin edustaja Vehviläinen. Tässä meillä on erityinen kohde, jossa voitaisiin harkita suoraan tätä siirtoa, että se säästyvä voimavara lapsilisien osalta voitaisiin käyttää sen järjestelmän sisällä, kun se raha on kerran varattu lapsilisiin aidosti.

Sitten tuli tämä isompi kysymys, ja täällä oli useita puheenvuoroja, joissa pohdittiin sitä, jonka myöskin edustaja Vehviläinen avasi, että lapsilisjärjestelmä on universaali palvelu ja pitäisikö sen lapsilisen kohdentua kaikkein köyhimmille, kaikkein haavoittuvimmille perheille. Selkäydinreaktiohan meillä kaikilla on, että luonnollisesti se tarve on suurin, niin sinnehän se täytyisi suunnata, mutta silloin me emme ymmärrä sitä, mikä on meidän hyvinvointivaltiomme konsepti, millä tavalla tämä on rakennettu. Nimenomaan, kun lähdettiin toisen maailmansodan jälkeen rakentamaan tätä niin sanottua pohjoismaista hyvinvointivaltiokonseptia, se rakentui tämän universalismin periaatteelle. Siirryttiin pois köyhäinhoitovaltiosta universaalit palvelut omaavaan järjestelmään, ja sen vuoksi näissä pohjoismaisissa järjestelmissä veroaste on korkea, koska me verotuksen kautta kaikki osallistumme näiden palvelujen rakentamiseen. Jos me siirtyisimme takaisin sinne köyhäin-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

tovaltioon suuntaan — tätä keskustelua käydään esimerkiksi Yhdysvalloissa — se johtaisi siihen, että se keskiluokka, joka maksaa verot, ei hyödy niistä palveluista vaan joutuu ne ostamaan markkinoilta. Ja sinne syntyy jatkuva verokapina, joka ei taas ole läsnä oleva maissa, joissa on nämä universaalit palvelut, jolloin kaikki maksavat ja kaikki hyötyvät.

Tässä on se ydin tässä koko järjestelmässä: lapsilisät ovat tyyppiesimerkki palvelusta, subventiosta, jolla ei subventoida köyhimpiä lapsiperheitä sinänsä, vaan siinä kohdistuu se subventio lapsiin. Jos sinä olet vauraammasta perheestä ja sinulla on lapsia, siinä joka tapauksessa tuetaan niitä perheitä, joilla on lapsia. Se on se lähtökohta, kuten täällä edustaja Essayah totesi: samassa tuloluokassa se tukee niitä, joilla on lapsia, suhteessa saman tuloluokan muihin perheisiin.

Minä suhtautuisin erittäin varovaisesti siihen keskusteluun, että me olisimme siirtymässä takaisin 20—30-luvun köyhäinhoitovaltiokonseptiin, joka oli vallalla Suomessa, vaan ylläpidämme tätä universaalit palvelut omaavaa järjestelmää, jossa todella — toistan — kaikki osallistuvat sekä kustannusten maksamiseen että myöskin hyötymiseen, ja silloin siinä keskinäinen solidaarisuus näyttäytyy luontevammalla tavalla kuin puhtaassa köyhäinhoitovaltiossa.

18.46 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Syntyvyyden dramaattinen lasku huolestuttaa Suomessa, syystäkin. Vauvakadosta on puhuttava sen oikeilla nimillä.

Ensimmäinen nimi on taloudellinen katastrofi. Työlle ei ole tekijöitä eikä palveluille ja eläkkeille maksajia tulevaisuudessa, jos syntyvyyden suunta ei Suomessa muutu. Lapset tuovat leivän tullessaan 2030-luvullakin.

Toinen nimi on inhimillinen tragedia. Tahtomattaan lapsettomien pariskuntien sekä tyystin ilman parisuhdetta jäävien määrä kasvaa Suomessa, mikä on suru. Tähän liittyy monesti työttömyys tai sosiaalisesti heikko asema. Lapsettomien määrä on lisääntynyt tutkimuksen mukaan viime aikoina juuri vähemmän koulutettujen naisten kohdalla. Miesten osalta heikomman koulutustason ja perheettömyyden välinen korrelaatio on näkynyt jo aiemmin. Kohtaanto-ongelma työ- ja parisuhdemarkkinoilla näyttää korreloivan. Jos on koulutusta ja työ, parisuhteenkin rakentaminen on tutkimuksen valossa helpompaa. Lasten tekeminen on siis työn takana. Satsaukset koulutukseen sekä erityisesti kannustimet työllisyyteen vaikuttanevat myönteisesti syntyvyyteen.

Hallitus on ehkä tunnistanut tämän ongelman, mutta lääkkeet tuntuvat olevan hukassa. Perheiden ja muiden tulonsiirtoja lisäämällä ei juuri suomalaisten perhetutkijoidenkaan mukaan syntyvyyttä lisätä. Tämän tajuaa arkijärjelläkin. Työttömän nuoren miehen mahdollisuuksia löytää kumppani tuskin parantaa se, että työttömyysetuuksia parannetaan. Se auttaa, että hän löytää töitä ja elämään vakautta. Myös lapsiperheköyhyyteen kestävin keino on saada töitä suomalaisille isille ja äideille ja siten perheille tulevaisuuden näkymiä. Siksi kokoomuksen esittämät keinot parantaa työllisyyttä ovat pätevää ja kestävä perhepolitiikkaakin. Lapsilisien korottaminen ensiapuna lapsiperheköyhyyteen on sinänsä perusteltua, varsinkin yksinhuoltajaperheille. Siksi nämä hallituksen esittämät korotukset ovat myös kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa.

Se on rehellisyyden nimissä sanottava, että hallituksen esittämät korotukset lapsilisään menevät kyllä veronkorotuksiin, erityisesti polttoaineveron korotuksiin. Nämä osuvat kipeästi työssäkäyviin, päiväkotiiin ja harrastuksiin lapsiaan kускаaviin perheellisiin. Myös koulutettuja ja työssäkäyviä lapsiperheellisiä on kannustettava ja tuettava, jos syntyvyyteen halutaan aidosti vaikuttaa. Lapsilisät eivät siinä juuri auta. Niitä, jotka ovat saaneet jo

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

yhden tai kaksi lasta, olisi rohkaistava yrittämään myös toista ja kolmatta lasta. Tuntuva ja suhteellinen ansiotulo- ja lapsivähennys voisi kannustaa kasvattamaan jo perheellistyneiden lapsilukua. Taloustieteestä löytyy lapsivähennykselle tukea. Sekä syntyvyyden että työllisyysasteen on katsottu kasvaneen Espanjassa siksi, että työssäkäyvät alle 3-vuotiaan lapsen äidit saivat lapsivähennyksen verotuksessa.

Monilla ruuhkavuosia elävillä tosiasia on se, että parisuhde ehtii päättyä ennen toista tai kolmatta lasta. Siksi se jää syntymättä. Arki voi kuormittaa. Työn ja perheen yhteensovittamista tulisikin helpottaa. Onkin hämmästyttävää, että hallitus aikoo leikata lapsiperheitä kotitalousvähennystä, joka on monille perheille Suomessa aivan oleellinen apu. Leikkaus on pois juuri ruuhkavuosia eläviltä lapsiperheitä. Kodinhoito- ja lastenhoitoavun hankkiminen jää nyt entistä useamman suomalaisen perheen ulottumattomiin. Keinoja vaikuttaa syntyvyyteen on pohdittava avoimesti, ja keinoja tukea perheitä on pohdittava avoimesti. Itse olen miettinyt sitä, että tällaisen kotona teetetävän mikrotyön, kuten pienimuotoisen lasten- ja kodinhuollon, voisi vapauttaa kokonaan työnantajavelvoitteista. Se ehkä madaltaisi kynnystä hankkia apua sinne kotiin.

Se mitä suomalaisen perhekeskusteluun todella tarvitsemme, on myönteisyys, kuten tässäkin keskustelussa on käynyt ilmi. Lapset ovat ilo. Lapset eivät vie tulevaisuutta, vaan tuovat sen.

18.51 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Lapsilisän korotus on tietysti suoriin tuki lapsiperheille, ja tätä esitystä tietysti haluamme tukea. Olisimme halunneet nähdä, että se olisi tullut kaikille lapsille, ei vain sellaisille, jotka ovat perheen neljäs lapsi, siis tämä kymmenen euron korotus.

Se, mikä todella tuntuisi siltä, että poliittinen maailma täällä Arkadianmäellä todella vastaa lapsiperheiden tarpeisiin, olisi kyllä lapsilisän ihan tuntuva korottaminen. Teetimme vähän laskelmia tässä kristillisdemokraattien ryhmässä siitä, että jos esimerkiksi lapsilisät kaksinkertaistettaisiin, se maksaisi puolitoista miljardia. Itse olin vähän ymmälläni, että se oli niinkin pieni summa. Kun sitten pohtii niitä erilaisia dynaamisia vaikutuksia, mitä siitä seuraa, se ei varmaan olisi niinkään suuri summa. Mutta jos tällainenkin korotus jossakin päätettäisiin tehdä, niin että se jaettaisiin useammalle vuodelle, niin olisi se kyllä huomattavasti merkittävämpi viesti perheille kuin nämä nykyiset toimet.

Perheiden epävarmuus omasta tulevaisuudestaan ja tämä tulevaisuuden näkökulma parisuhteissa ylipäätään ei ole tällä hetkellä kauhean rohkaiseva siihen, että perheitä perustettaisiin ja lapsia hankittaisiin paljon. Monelle työssä olevallekin kesäkuukaudet ovat sellaisia pelon aikoja, jolloin pohditaan, onko enää syksyllä töitä ja odottaako siellä työpöydällä kirjekuori, että yt-neuvottelut ovat alkaneet. Ovatpa jotkut yritykset Suomessa kunnostautuneet, että ilmoittavat yt-neuvotteluista, kun ihmiset jäävät lomalle. No, se on huonoa henkilöstöhallintoa, mutta tällaistaikin viime kesänä nähtiin.

Eduskunnan köyhyysryhmässä tänään tapasimme Kelan edustajia. Keskustelimme puolitoista tuntia Kelan työstä ja toiminnasta ja siitä, miten erityisesti nämä aivan pienituloisimmat voisivat paremmin tulla toimeen Kelan kanssa ja kokisivat, että heitä autetaan ja että he saavat sen avun, jonka he tarvitsevat. Perusturva on tällä hetkellä noin 300—400 euroa jäljessä siitä, että se vastaisi tätä elinkustannusten nousua, joka viime vuosikymmenten aikana on tapahtunut. Sotu-uudistus on aivan välttämätön. On pakko kiirehtiä tätä sosiaaliturvan uudistusta, jotta tämä monella luukulla juokseminen ja monen tuen varassa oleminen

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

nen voisi päättyä ja tulisi selkeät pelisäännöt. Verotukselliset keinot olisi myös otettava käyttöön.

Arvoisa puhemies! Se, mitä tässä ehkä yritän eniten sanoa, on se, että kyllä meillä keinoja on, jos näemme tämän asian yhteiskunnassa sellaisena, että haluaisimme lähteä siihen suuntaan, että perheet Suomessa ihan oikeasti kokisivat, että nyt meitä tuetaan. Näin on tapahtunut Ruotsissa, jossa yllättäen kantaväestön parissa syntyvyys on kääntynyt kasvuun.

18.54 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa on muistaakseni 6 miljoonan euron lisäys tähän lapsilisään. Se ei tietystikään ole kuin avaus siihen suuntaan, mihin me haluamme viedä asiaa, eli että kaikista lapsista maksettaisiin tuo korotettu, nykyistä suurempi lapsilisä. Syntyvyys on tasoltaan tänä päivänä niin heikkoa, että se on kyllä ihan kriisin aihe, ja olisi ehkä paikallaan, että hallitus harkitsisi jopa parlamentaarisen komitean tai vastaavan muodostamista siihen, että katsottaisiin, mitkä ovat syntyvyyden edistämiseksi välttämättömät toimenpiteet. Tämä on huolestuttava kehitys.

Arvoisa puhemies! Täällä on esitetty lapsilisäjärjestelmään monenlaisia muutoksia ja on pohdittu sitä, pitääkö sitä maksaa kaikille perheille. Tätä pohdittiin myös 90-luvun laman aikaan, koska määrärahan on valtavan iso täällä budjetissa. Ensi vuoden budjetissa se on 1,37 miljardia suurin piirtein eli iso summa, ja siihen tehtävät korotukset sitten syövät paljon rahaa, kun lapsia on kuitenkin paljon, vaikka syntyvyys onkin alhainen.

Sitä pohdintaa, että pitäisikö lapsilisä maksaa vain pienituloisille eli kannustaa sillä köyhiä hankkimaan lapsia mutta ei kannustaa rikkaita hankkimaan lapsia — universaaliajattelu lähtee siitä, että kaikkia palkitaan ikään kuin lasten hankinnasta ja toisaalta siitä, että samassa tulotasossa olevat lapsiperheet ja lapsettomat perheet olisivat suunnilleen samassa asemassa. Se on se lapsilisän perusajatus, ja tässä mielessä kyllä näkisin, että nykyinen järjestelmä puoltaa paikkansa, mutta aina voi miettiä ja on hyvä käydä keskustelua siitä, miten sitä voitaisiin kehittää.

Toinen vaihtoehto olisi se, että lapsilisät pantaisiin verolle, jolloin ne, jotka saavat paljon tuloja, maksaisivat siitä paljon myös veroa, mutta se iskisi kyllä nykyjärjestelmässä keskituloisiin aika pahasti. Voitaisiinko se sitten taas jollakin muulla verojärjestelmän korjauksella, rukkauksella muuttaa niin, että ei näin kävisi? Kaikkein pienituloisimmathan eivät veroja maksa, jolloin se tulisi suunnilleen puhtaana käteen heille, ja tämä tasaisi sitä. Tätä kannattaa ehkä tietyllä lailla miettiä, mutta helppo sekään ratkaisu ei ole.

Lapsivähennys on sitten ollut esillä. Se on tietysti sikäli ongelmallinen, että lapsivähennyksen voi, niin kuin verovähennyksen muutoinkin, saada vain sellainen, jolla on verotettavaa tuloa, ja silloin pienituloiset eivät lapsivähennyksestä hyötyisi mutta suurituloiset ehkä sitäkin enemmän.

Näillä perusteilla katson, että asiaa kannattaa [Puhemies koputtaa] miettiä ja etsiä ratkaisumalleja.

18.58 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi muotoili asian näin, että alhainen syntyvyys ja nämä luvut, joihin me nyt olemme menemässä, on kriisin paikka, ja edustaja Vestman muotoili asian näin, että alhainen syntyvyys aiheuttaa tilanteen, että kohta meillä ei ole eläkkeiden maksajia — tarkoittaa tietysti, että puolen vuosikymmenen päässä ollaan mahdollisesti sellaisessa tilanteessa. Itse problematisoisin tätä kysymyksenasettelua, ihan aidolla tavalla problematisoisin.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Meillä lehdistöä myöten tällä hetkellä on luotu hirveän voimakas keskustelu siitä, että alhainen syntyvyys aiheuttaa näitä ja näitä ongelmia. Jos se on ainoa yhteiskunnallinen ilmiö, jos me irrotamme sen muista yhteiskunnan kehitysprosesseista, niin luonnollisesti sillä on seurausvaikutuksia vaikka eläkkeiden maksuun 40 vuoden päässä, jos nykyinen syntyvyys on tätä tasoa. Mutta eihän yhteiskunta sillä lailla kehity. Ei meillä vain yksi osatekijä muutu yhteiskunnassa vaan paljon muitakin.

Työn tuottavuuden aste on 30 vuoden päästä ihan kokonaan toinen kuin tänä päivänä. Meillä on aivan erilainen työllisyysaste: jos meillä on vähän vähemmän työntekijöitä, niin työikäisen väestön osalta työllisyysaste on kokonaan toinen kuin tänä päivänä, puhumattaakaan jos keskimääräinen elinikä nousee — niin kuin se tässä tapauksessa nousee — ja vanhemmat ihmiset ovat hyvinvoinnollisempia, niin meillä työllisyysaste yli 65-vuotialla on 30—40 vuoden päästä kokonaan toinen kuin tänä päivänä. Puhumattakaan siitä, mikä tässä tietysti kompensoi alhaista syntyvyyttä Suomessa: me elämme yhteisillä työmarkkinoilla Euroopassa, ja rajat tulevat tulevaisuudessa olemaan avoimemmat, jolloin maahanmuuton kautta tapahtuu tasaantumista väistämättä.

Ei pidä nostaa yhtä ilmiötä tikun nokkaan ja kuvitella, että tuossa on se ongelma. Meillä on tyypillistä yhteiskuntakeskustelua kyllä tämä, että yksi ilmiö otetaan erilleen kaikista muista ja katsotaan yhteiskuntaa ikään kuin staattisena, että mitään muuta ei tapahtuisikaan. Siinä mielessä tämä ei ole kriisin paikka, mutta se on paikka, joka pakottaa meidät suuntaamaan investointeja uudella tavalla ja katsomaan, kuinka tähän sopeudutaan. Mitään paniikkia ei kannata luoda ainakaan siihen, että nykyisiä eläkkeitä ei voitaisi korottaa sen vuoksi, että joskus tulevaisuudessa saattaa olla vaikeuksia maksaa eläkkeitä.

19.00 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Mielenkiinnolla olen tätä keskustelua kuunnellut, ja vähän kokemusasiantuntijana en voinut sitten puheenvuoroa jättää käyttämättä. Neljän lapsen isänä olen aika kouriintuntuvasti kokenut — ensimmäinen lapsi kun syntyi, hävisi lapsivähennykset, ja sen jälkeen sitten lapsilisien kehitys on ollut mitä on ollut.

Minusta tässä on ollut hyvää perhepoliittista keskustelua, ja erityisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Vehviläisen puheenvuoro ja pohdiskelu oli hyvin syvällistä. Jotenkin tämä lapsilisäjärjestelmä ja perhepolitiikka pitäisi nostaa enemmän tikun nokkaan kuin mitä se tällä hetkellä on. Käsittääkseni lapsilisäjärjestelmä on aika pitkälti samassa asennossa ollut vuosikymmeniä, ja mitä sitten kustannuskehitysten, indeksien ja korotusten kautta on ollut.

Keskusta viikolla nosti mallin, jossa se liikkumavara käytettäisiin lapsilisiin, ja tuossa katselin useammalta vuodelta, miten lapsilisän maksatus on kehittynyt, ja tämä keskustan mallihan olisi aika lähelle sama kuin jos tekisi ne indeksitarkistukset. Se on indeksitarkistuksella se 10—20 miljoonaa, ja se näkyy ainakin 2016—2018 olleen tuolla budjeteissa lapsilisän kehitys. Jotenkin kokisin, että lapsilisistä ehdottomasti pitäisi nyt se pitkäaikainen indeksijääditys poistaa ja sillä tavalla sitten lähteä tukemaan, mutta ehkä tässä nyt syvemmänkin pohdiskelun paikka olisi, niin kuin Kankaanniemi pohdiskeli tätä järjestelmää kaiken kaikkiaan, jotta se palvelisi suomalaista yhteiskuntaa perheen perustamisen ja lapsiansaannin sekä lapsiperheköyhyyden osalta. Eivät nämä askelmerkit ehkä ole aivan kohdallaan tähän päivään.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

19.02 **Anu Vehviläinen kesk:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää tästä keskustelusta. Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja monella tavalla ja perspektiiviä siihen, mitä tässä kaiken kaikkiaan on tapahtunut. Minä uskon, että ainakin keskusteluun osallistujat ajattelevat, että meidän pitäisi päästä pois tämmöisestä poukkoilevasta lapsilisäjärjestelmän kehittämisestä ja hakea pitkäjänteisyyttä siihen, että meillä olisi yhteinen näkemys siitä, miten parhaiten pystyttäisiin tämän lapsilisäjärjestelmän kautta auttamaan ja tukemaan meidän perheitä. Minä itse haluan painottaa nimenomaan sitä, että kyllä sillä on merkitystä myös lapsiperheköyhyyden kannalta, ja ymmärrän erittäin hyvin myös tämän universaaliusperiaatteen, joka meillä tähän on luotu.

Minä haluaisin kommentoida paria puheenvuoroa. Ensinnäkin edustaja Laukkanen otti esille tämän sosiaaliturvauudistuksen, ja se on minusta tärkeä asia, koska lapsilisäjärjestelmällä — vaikka se on ihan muuta kuin tämä meidän muu sirpaleinen järjestelmämme — on yhtymäkohtansa myös toimeentulokijärjestelmään. Nyt kun me teimme nämä korotukset, niin yksinhuoltajakorotuksen osalta suojattiin yksinhuoltajia sillä, että samalla nostettiin toimeentulotuen suojaa, että se ei leikkaannu — mutta muilta osinhan se leikkaa, ja tämä on ongelma. Tulee paljon palautetta, että ”te teette siellä pieniä korotuksia, mutta se sitten toimeentulotuesta otetaan pois”. No me selitämme sen niin, että me haluamme vähentää toimeentulokiriippuvuutta, ja perusturvan pitää olla sillä tasolla, että ihmiset tällä pärjäävät. Mutta sosiaaliturvauudistuksessa minusta on katsottava yhdessä tätä, että mikä toimeentulokijärjestelmän muoto on muuhun sosiaaliturvaan nähden kaiken kaikkiaan.

Sitten täällä tuli edustaja Kankaanniemen puheenvuorossa esille väestöpolitiikka, niin sen haluan todeta, että sekä hallitusohjelmaan on kirjoitettu ja käsittääkseni myös pääministerin johdolla pohditaan sitä, että olisi tulossa tämmöinen väestöpoliittinen erillinen ohjelmatyö, joka on minusta erittäin hyvä. Itse asiassa muistan ja olen lukenut aikanaan, että Vanhasen ykköshallituksen aikana tehtiin väestöpoliittinen selonteko, joka piti aika laajojen selvityksiä myös syntyvyyden osalta esillä — että meillä on tehty tämmöistäkin työtä aika pitkällä jänteellä tällä vuosituhannella, vuosisadalla, edellisen vuosikymmenen aikana, ja nämä kaikki asiat liittyvät yhteen. Minä itse ajattelen sillä tavalla, että olisi hienoa, että jos se väestöpolitiikkaohjelmatyö etenee hallituksen piirissä, niin se tulee tavalla tai toisella myös tänne eduskunnan käsittelyyn ja saataisiin sitä pitkäjänteisyyttä myös tähän meidän väestöpoliittiseen ajatteluun.

19.05 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on myös tämmöistä lämpöä, ja johtuneeko se siitä, että täällä isoisät ja isoäidit puhuvat nyt lapsista ja lastenlapsistaan — seuraavat heidän menoansa ja pohtivat, että miten he tässä elämässä selviävät. Tällä tavallahan tämä tulee hyvin lähelle monia meitä.

Kyllä tässä tämänkin keskustelun aikana käy ilmi se, että ei meillä puutu halua tehdä tämän asian eteen enemmän kuin nyt tehdään, mutta kyllä jonkinlainen parlamentaarinen ryhmä — lyhyelläkin ajalla, siis joka paneutuisi vain tähän asiaan — olisi tervetullut. Olen ymmärtänyt, että tämän sosiaaliturvauudistuksen puitteissa parlamentaarinen ryhmä asetettaisiin vuodenvaihteen jälkeen. Tervehdin sitä ilolla, ja siihen työhön meidän täytyy täällä vahvasti sitoutua.

Monet käytännön elämän erilaiset kriisit, joita ihmisillä on, kulminoituvat siihen, että koetaan, että avun saaminen on vaikeaa. Se on niin hankalaa, että vaikka tehdään paljon uudistuksia, ja monet niistä keskittyvät digitaaliselle puolelle, niin ne ovat osalle hyviä ja osalle taas on lähes mahdotonta tavoittaa niitä palveluita. Kun tuolla Espoossa leipäjonos-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

sa aika usein olen ja olen tuttu siellä ja näen näitä ihmisiä, niin siellä on joukossa paljon ihmisiä, jotka ovat antaneet periksi. He eivät enää jaksata tätä byrokratiaa. [Piritta Rantasen väliluotto] He eivät jaksata enää hakea sitä apua, joka heille kuuluisi, sillä he ovat tulleet josakin kohtaa tyrmätyksi. Meillä kyllä on tässä vielä töitä, koska näitä välinputoajia on yhä enemmän ja enemmän. En ole menettänyt toivoani meidän poliittikkojemme suhteen, vaan kyllä minä uskon, että yhdessä vielä saadaan tämäkin asia hoidettua.

19.07 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä käyttää ainakin sen puheenvuoron, että toivottavasti en tule väärinymmärretyksi, kun puhumme tästä syntyvyydestä. Se on erittäin iso yhteiskunnallinen haaste, ehdottoman iso yhteiskunnallinen haaste. Yhdyn niihin näkemyksiin, joita täällä on, että väestöpolitiikka kannattaa nostaa yhteiskunnallisen keskustelun keskiöön. Me tarvitsemme ohjelmia sekä kansallisesti että ennen kaikkea myöskin kansainvälisesti. Tämä on iso ilmiö myöskin kansainvälisesti: miten luontevalla tavalla suhtaudumme väestömme rakenteen muutoksiin ja siihen kehitykseen. Tämä on tärkeä, tärkeä ja iso asia.

Se ainoa ajatus, minkä halusin tässä tuoda myöskin tähän keskusteluun mukaan, on se, että me emme ikään kuin loisi tämmöistä kriisitunnelmaa tähän siitä lähtökohdasta, että yksi ilmiö on olemassa oleva, mikä on merkittävä haaste, ja sitä kautta me rupeamme esimerkiksi rankaisemaan jotakin väestöryhmää siitä, että täällä on toisentyypinen ilmiö.

Minä teen vain yhdellä lauseella viittauksen: muistan aikanaan 90-luvulla käydyn suuren, suuren keskustelun suurten ikäluokkien siirtymisestä eläkkeelle ja eläkepommista, joka sitten loi tilanteen, jossa me olemme luoneet järjestelmän, jossa me olemme lakisääteisesti köyhdyttämässä eläkkeensaajien tulotasoa. Tämäntapaisesta keskustelusta haluaisin välttää pois, että me tunnistamme ilmiön, mutta emme rupea rankaisemaan jotain väestöryhmiä siitä, että väestökehityksellä on tietty ilmeensä.

19.08 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti tähän loppuun vain, että tosiaan olemme varmaan parlamentaarisesetikin aika lailla samaa mieltä siitä, että myös ensimmäisestä lapsesta lähtien olisi hyvä korottaa näitä lapsilisiä. Sitten samalla on myös hyvä huomioda se, että hallituspuolueet nyt saavat koko aika kritiikkiä oppositiolta siitä, että korotetaan sitä sun tätä, mutta siihen ei ole rahaa. Ja siinä suhteessa haluan nyt vielä muistuttaa siitä, että nyt on lähdetty liikenteeseen näistä perheistä, jotka ovat suurimmassa köyhyysriskissä, mutta tahtotila löytyy varmasti siihen, että kehitetään tätä kokonaisuutta ja päästäisiin myös siihen, että jo ensimmäisestä lapsesta lähtien saataisiin korotettua näitä lapsilisiä.

Sitten, jos kuulin oikein, edustaja Kankaanniemen esityksen siitä, että perussuomalaisen vaihtoehtobudjetissa olisi 6 miljoonan euron lisäys tähän, niin kaikkihan me tiedämme sen, että sehän ei riitä vielä siihen, että me saisimme jo ensimmäisestä lapsesta lähtien sellaisen konkreettisen korotuksen aikaiseksi. Mutta joka tapauksessa kiitän myös hyvästä keskustelusta. Tämä on varmaan sellainen asia, joka yhdistää meitä ihan yli puoluerajojen, että siitä on varmaan turha lähteä sillä lailla vääntämään, ja varmaan hyvä jatkaa töitä ja löytää myös ensimmäisestä lapsesta lähtien jonkinlainen korotus jatkossa.

19.10 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! On ollut tosiaan suotavaa, että tämä keskustelu on ollut nyt laajempaa kuin vain lapsilisiä koskeva keskustelu jo senkin takia, että lapsilisten korotusta tosiaan kovinkin herkästi perustellaan tällä vajonneella syntyvyydel-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

lä. Minun mielestäni tässä on erittäin tärkeätä erottaa kaksi asiaa, toisaalta se, millä keinoilla vaikutetaan lapsiperheköyhyyteen ja parannetaan niiden perheiden asemaa, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa yhteiskunnassa, ja kuten tuossa omassa puheenvuoroisanimkin sanoin, niin siihen vakavaan ongelmaan ensiapuna nämä lapsilisien korotukset ovat perusteltuja.

Mutta sitten toinen kysymys, oma kysymyksensä, on tämä syntyvyys. Syntyvyyshän on siis vajonnut kaikissa Pohjoismaissa, mutta Suomessa tämä muutos on dramaattisin kaikista Pohjoismaista. Ja itse asiassa meillähän on poikkeuksellista nimenomaan tällainen lapsettomuuden kasvu: nelikymppisistä miehistä peräti kolmannes on Suomessa lapsettomia ja naisistakin yli viidennes, kun muissa Pohjoismaissa tämä osuus on 12—14 prosenttia. Eli Suomen tilanne on poikkeuksellinen, ja tämä todella tarvitsee vakavaa pohdintaa siitä, mitkä ovat niitä oikeita keinoja, jos syntyvyyteen halutaan vaikuttaa. Tällaiset perinteiset perhepolitiikan keinot eivät välttämättä ole vaikuttavia, riittäviä, tehokkaita keinoja. Tässä minä toivon nyt hallitukselle suurta viisautta, ja kyllä tällainen parlamentaarinen pohdintakin olisi varmasti tarpeen.

19.11 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puhemies! Lyhyesti vain. Tämä uutisointi, joka Ruotsista tuli ihan tässä vajaa kuukausi sitten, siitä meinasi kyllä mennä iltalihapullat väärään kurkkuun. Siellä kantaväestön kohdalla syntyvyys oli käänntynyt kasvuun, ja siellä sitten uutisryhmä kiersi Tukholman katuja ja kyseli, mikä tähän mahtaisi olla syynä. Siellä he kertoivat, että nämä työelämän joustot, ja sitten se, että poliitikot ovat muuttaneet näkemystään, perheitä tuetaan aidosti, tuetaan sitä perheen rakentamista siinä alussa ja sen aikana ja monet tällaiset, näiden tekijöiden yhteisumma sitten on tuonut tätä perhemyönteisyyttä yhteiskuntaan takaisin. Eli politiikalla on merkitystä ja väliä.

19.12 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää oikeastaan edustaja Vestmania tästä hyvästä puheenvuorosta, koska tästähän on tullut tämän viikon ja viime viikonkin aikana keskusteluja. Tässä on vähän sekoitettu kaksi eri asiaa, ja se on hyvin tärkeätä, että ymmärretään nyt, että tämä hallituksen esitys vastaa juuri tähän lapsiköyhyyteen. Mutta sitten tämä toinen suuri haaste, mikä meillä on edessä, on juuri tämä syntyvyyden lasku, ja siihen pitää löytää uusia eväitä. Ja on totta, että se on hyvinkin laaja käsite, eikä siihen pelkästään esimerkiksi lapsilisiä korottamalla löydetä vastauksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 40/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 9/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 9/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Keskustelu

19.13 **Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 9/2019 valtiopäivät käsittelee sairausvakuutuslain muuttamista. Hallituksen esityksessä 40/2019 valtiopäivät ehdotetaan, että lääkekorvausjärjestelmässä määräaikaisesti käytössä olevan lääkkeen ehdollista korvattavuutta koskevan sääntelyn voimassaoloa väliaikaisesti jatketaan muutettuna vielä vuosiksi 2020—2025. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden alusta.

Sääntelyyn ehdotetaan myös sisällöllisiä tarkennuksia, jotka koskevat ehdollisesti korvattavan valmisteen käyttämistä vertailuvalmisteena hintavertailussa ja sen tukkuhinnan kohtuullisuuden arviointia. Lisäksi ehdotetaan, että ehdolliselle korvattavuudelle säädetyistä viiden vuoden pituisesta enimmäisvoimassaoloajasta luovutaan. Esityksessä ehdotetaan myös selkeytettäväksi säännöksiä korvattavasta lääkkeestä ja yrittäjän oikeudesta työterveyshuollon korvaukseen, jotta ne vastaisivat vakiintunutta soveltamiskäytäntöä. Valiokunta pitää lakiehdotusta tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä muuttamattomana.

Ehdollisen korvattavuuden toimintamallissa lääkkeiden hintalautakunta voi hyväksyä korvattavuuden ja tukkuhinnan ehdollisena myyntiluvalliselle lääkevalmisteelle, jos sen käytön laajuudesta, terveyshyödyistä tai kustannusvaikuttavuudesta on vielä rajallisesti tietoa. Mallin tarkoituksena on jakaa uuden lääkkeen käyttöönotosta aiheutuvaa taloudellista riskiä yhteiskunnan ja lääketeollisuuden kesken. Lääkkeiden ehdollista korvattavuutta koskeva sääntely on ollut määräaikaisena voimassa vuodesta 2017 lähtien. Tällä hetkellä ehdollinen korvattavuus on voimassa 28 lääkevalmisteella.

Hallituksen esityksen mukaan ehdollinen korvattavuus on mahdollistanut uusien lääkkeiden nopeamman ja hallitun käyttöönoton. Kokemukset mallin toimivuudesta ovat kuitenkin rajallisia, koska malli on ollut käytössä vasta vain kaksi vuotta. Valiokunta pitää tärkeänä, että kokeilun aikana ehdollisen korvattavuuden mallin toimivuutta ja sen vaikutuksia arvioidaan huolellisesti niin lääkkeiden käyttäjien, lääkekorvausjärjestelmän kuin lääkealan toimijoidenkin näkökulmasta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 40/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Pelastusopistosta annetun lain 28 ja 29 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2019 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 5/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 5/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Keskustelu

19.16 **Piritta Rantanen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan Pelastusopistosta annetun lain opiskeluoikeuden keskeyttämisperusteista. Väliaikaisia keskeyttämisperusteita olisivat vastaisuudessa asevelvollisuus, siviilipalvelusaika ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lainmukaisen palveluksen suorittaminen sekä äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaa tai muu perusteltu syy, esimerkiksi lähiomaisen sairauden ja vamman edellyttämä hoitotyö. Opiskelun väliaikainen keskeyttäminen tai tutkinnon suorittamisen kesken lopettaminen on Pelastusopistossa ollut harvinaista, mutta esitys yhdenvertaistaa oppilaita ammatillisessa koulutuksessa, Poliisiammattikorkeakoulussa ja yliopistoissa.

Koulutuksen voi hakemuksesta keskeyttää enintään yhden vuoden määräajaksi esimerkiksi raskauden ja synnytyksen vuoksi. Tämä on kuitenkin sellainen seikka, että on otettava huomioon ne opiskelijat, jotka mahdollisesti opiskelun aikana saavat useamman lapsen. Kokonaisuudessa on kuitenkin huomioitava, että Pelastusopisto on tiivis kolmen lukukauden kokonaisuus, ja perustellusti Pelastusopiston on jatkossakin kyettävä ennakoimaan opiskelijoiden sijoittuminen opintojaksoihin. Lain tulkintaa ja opintojen siirtämistä on kuitenkin pystyttävä tarkastelemaan tapauskohtaisesti kohtuuttomia tilanteita välttämällä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 46/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2019 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 6/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.18 **Seppo Eskelinen sd:** Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että hallitus lähtee etupainotteisesti toteuttamaan hallitusohjelmaan kirjattua aluepolitiikan suuntaa, jossa alueiden välistä ja kuntien sisäisen eriytymisen kehitystä pyritään pysäyttämään. Hallitusohjelmassa on todettu, että luodaan alue- ja teemalähtöisesti sopimusperusteisuuteen ja kumppanuuteen perustava aluekehityksen malli, jolla tuetaan alueiden kasvua ja vahvuuksien vahvistamista. Tällä lainsäädäntömuutoksella, mikä nyt on vireillä, sitten rakennamme näitä työkaluja. Edellisen hallituksen kasvuohjelmat, esimerkiksi AIKO-rahoitus, olivat onnistuneita työkaluja monille kaupunkiseuduille, jotka pääsivät rahoituksen piiriin.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

AIKO-rahoituksella juuri tuettiin alueita, joilla oli vahvoja, fokuoituja kasvu- ja osaamisaloja.

Maakunnille on äärimmäisen tärkeää, että maakunnan kehittämisraha palautetaan. Maakunnan kehittämisraha on räätälöity kestävä kasvun ja elinvoiman lisäämisen määräraha. On myös tärkeää, että maakuntaliitoille kohdennetaan tätä nopeaa ja joustavaa kansallista aluekehitysrahoitusta, jolla pystytään nopeasti ja aidosti reagoimaan maakunnan kehityksen kannalta strategisesti tärkeisiin selvitys- ja kehittämistarpeisiin. Tällä hetkellä maan kehittämisraha -aukkoa on pitkälti paikattu kuntarahoituksella maakunnissa, ja ne rahat ovat kohtuuminimaalisia tällä hetkellä.

Hallituksen 40 miljoonan euron panostus tulevaisuusinvestointeihin varatusta rahoituksesta on aluekehityksen työkaluna hallitukselta maakuntien osalta hieno tulevaisuuslinjaus. Määräraha vuosille 2020–22 on tärkeä osa myös hallituksen työllisyys- ja kasvutaavoitteiden rakentamisen työkaluja. Rahoituksessa on tärkeintä, että sitä pystytään suuntaamaan maakunnan omiin lähtökohtiin, vahvuuksiin ja erikoistumiseen perustuviin kehittämistoimiin, niin kuin lainmuutoksen henki onkin.

Arvoisa puhemies! Tärkeää olisi myös saada kansalliseen alue- ja kehittämispolitiikkaan pitkäjänteisyyttä ja tukea myös yli hallituskausien. Onnistuneitten ja käynnissä olevien kasvu- ja kehittämisohjelmien jatko olisi erityisen tärkeää tulosten näkökulmasta, jotta pystyttäisiin kasvua rakentamaan erityisesti niiden onnistumisten kautta, jotka ovat eri ohjelmien väliarvioinneissa saaneet kehittämisessä ja kasvussa hyviä tuloksia.

Meillä on hallituskausittain tapana keksiä pyörä vähän uudestaan tai ainakin teema uusiksi. Ensimmäinen isompi osaamisen ja alueiden kehittämisohjelma, aluekehitysrahoitus, oli Lipposen hallituksen Osaamiskeskusohjelma, ja voi kyllä todeta, että Pohjois-Karjalan metsäosaamisen keskittyminen ja vahvistuminen pitkälti lähti siitä liikkeelle, ja tällä hetkellä tulokset puhuvat puolestaan. On ollut Inka-ohjelmaa, on AKOa, KOKOa ja AIKOa muun muassa. Ei nimi asiaa tietysti pahenna, mutta jatkuvuutta kansalliseen aluepolitiikkaan tarvitaan tuloksien aikaansaamiseksi niin aluekehitystyökaluissa kuin niiden rahoituksessa. Tähänhän noissa lausunnoissa erityisesti myös sitten maakuntaliitot ja kunnat ovat ottaneet kantaa.

19.23 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Aluepolitiikka on todella viime vuosina jäänyt paljolti kuntien ja toisaalta sitten EU-rahoituksen varaan ja tämä valtiotalta on luistanut siitä melko lailla pois. Se näkyy siinä, että toiminta on ollut lyhytjänteistä ja päätettäistä ja paljolti projekteja ja tulokset ovat olleet heikkoja.

Täytyy hallitukselle antaa kiitos siitä, että nyt tämä maakunnan kehittämisraha jälleen palaa. Sillä voidaan tehdä osittain maakunnan omaehtoista aluekehitystyötä. Toki tämä summa ensi vuodelle, 21 miljoonaa euroa, on hyvin vähäinen, kun se vielä jakautuu kolmeen osaan, 5 miljoonaa maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen ja 15 miljoonaa sopimusperusteiseen yhteistyöhön ja pieni osa valtakunnallisiin hankkeisiin. Esimerkiksi tuo 5 miljoonaa tekee 20 maakunnan osalta 250 000 per maakunta noin keskimäärin ja tämä 15 miljoonaa sopimusperusteista taas 750 000 per maakunta, eli ei näillä ihmeitä tehdä, mutta ihan hyvä avaus. Valiokuntahan onkin yksimielisesti tämän esityksen hyväksynyt ja korostanut kaikessa tätä maakuntien omaa osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia varojen käytössä.

Arvoisa puhemies! Nyt on käynnissä EU:n rahoitusneuvottelut, ja siellä maatalouden osalta on kylmä tuuli puhaltamassa. Saattaa olla, että myös maaseudun kehittämisrahojen

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

suhteen olemme kärsimässä menetyksiä ja sitä kautta olemme nettomaksajina entistä enemmän EU:ssa. Tämän korvaamiseksi tarvitaan kansallista aluepolitiikkaa ja siihen panostuksia.

Luin tuossa taannoin entisen kansanedustajan Seppo Kääriäisen viimeisen kirjan, ja hän kovasti korosti sitä, että tarvitaan todella vahvaa aluepolitiikkaa. Tähän yhdyin kyllä, että me tarvitsemme sitä ja meillä on pidettävä koko maa asumiskelpoisena, ja myös tässä suhteessa näitä edellytyksiä voidaan vahvistaa.

Ministerit Kulmuni ja Kaikkonen ovat heittäneet viime aikoina esityksiä näitten valtion toimintojen sijoittamisesta eri puolille maata. Ne ovat hyviä tavoitteita mutta erittäin vaikeita monelta osin toteuttaa. Ne saattavat tietysti olla enemmän politikointia kuin todellista asioihin vaikuttamista maakuntien hyväksi, mutta hyvä niinkin.

19.26 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Tämä lakiehdotus siis nimenomaan täydentää tämän aluekehittämisen rahoitusvälineitä ja tukee näitä maakuntaliittojen tehtäviä aluekehitysviranomaisen roolissa, ja kokonaisuutena, niin kuin edustaja Kankaanniemiikin totesi, tässä on kyse 21 miljoonan euron rahasta, ja erityisesti kiinnitän samaan asiaan huomiota, että tästä määrärahasta vain 5 miljoonaa euroa kohdennetaan suoraan maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen ja 15 miljoonaa menee sopimusperusteiseen yhteistyöhön.

Määrärahalla on tärkeä tavoite edistää alueiden, kaupunkien ja kuntien kestävästä kasvusta ja kehittämistä, mutta on erittäin tärkeää, että rahoitus on joustavaa ja että sitä on mahdollista käyttää maakunnissa tärkeiksi katsottuihin kehittämistoimiin. Mutta mitään tuloksetonta hankehumpua tästä ei saa tulla. Lisäksi on huomioitava, että työ- ja elinkeinoministeriön tehtäväksi jäävän määrärahan jakamista on valmisteltava yhdessä maakuntaliittojen kanssa niin kuin he ovat toivoneet.

Aluekehittäminen on äärimmäisen tärkeää, ja tähän keskittyminen ja tämän edistäminen on koko maan etu. Vaikka tämä määräraha on suuruudeltaan melko pieni, rahoituksen kriteerien on oltava samanlaisia eri maakunnissa ja rahoituksen on oltava avointa, läpinäkyvää ja oikeudenmukaista eikä byrokratia saa olla rahoituksen saamisen esteenä. Tällä rahoituksella tehtyjä toimia on myös jälkikäteen pystyttävä mittaamaan, ja hankeraporttien on oltava julkisia.

19.28 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Eskelinen avauspuheen vuorossaan totesi, tämä on tärkeä avaus, jossa pyritään alueellista eriarvoisuutta tasoittamaan. Hallitusohjelmahan lähtee liikkeelle yhdenvertaisuudesta ja siitä, että me pyrimme selkeästi eriarvoisuuden voittamiseen, on se sitten sosiaalista tai alueellista. Itse olen kansanedustajana täältä pääkaupunkiseudulta, ja haluaisin tältäkin puolelta sanoa sen näkökulman, että alueellisesti tasapainoinen kehitys ympäri Suomen on meidän kaikkien yhteinen etu. Ei ole mitenkään palkitsevaa ja järkevää, että väestö voimakkaasti ahtautuu tänne pääkaupunkiseudulle — siitä on meillekin paineita tällä seudulla myöskin palvelurakenteiden kehittämisen osalta. Ennen kaikkea lähtökohtanaan pitäisi olla se, että sellaisten toimien, joiden on välttämätöntä sijaita täällä pääkaupunkiseudun alueella, Ruuhka-Suomessa, on järkevää sijoittaa tänne. Mutta on monia toimia, joiden ei ole täysin välttämätöntä olla täällä, vaan ne voidaan myöskin alueellisesti hajasijoittaa, ja itse olen ollut aina sen periaatteen kannalla, että on mielekästä turvata alueellisesti tasapainoinen kehitys ympäri Suomen, ja siinä tämä on tietysti pieni, pieni askel, mutta on askel oikeaan suuntaan.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 51/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle vastuusta ja vahingonkorvauksesta vaarallisten ja haitallisten aineiden merikuljetusten yhteydessä vuonna 1996 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen vuoden 2010 pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2019 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 8/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 50/2019 vp sisältyvien 1.-5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 25/2019 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 6/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 25/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi öljyjättemaksusta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 26/2019 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 7/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 26/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2019 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 2/2019 vp

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 49/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 45/2019 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 45/2019 vp sisältyvät 1.-7. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 5/2019 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Asian käsittely keskeytettiin 15.11.2019 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu

19.32 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella säädettiin kirurgian keskittämisasetus ja päivystysasetus. Ne muuttivat sairaalatoimintaa eri puolilla Suomea, kun useimmissa aluesairaaloissa kiellettiin anestesiaa vaativa leikkaustoiminta vuoden 2018 alussa. Samalla keskussairaaloille tuli paljon lisätoimenpiteitä ilman vastaavia lisäresursseja. Reilu vuosi sitten arvioitiin Turun yliopistollisen keskussairaalan yltävän ainoana niin sanottuna laajan päivystyksen sairaalana päivystysasetuksen mukaisesti tosiasiallisiin vaatimuksiin. Tällä hetkellä tähän niin sanottuun laajan päivystyksen vaatimustasoon yltäneenä ehkä kolmasosa laajan päivystyksen sairaaloista. Asetusta on alusta asti kritisoitu, ja tiedossa on, että pienimmät laajoista sairaaloista eivät tule asetuksen vaatimustasoon yltämään. Vaasa pääsi mukaan laajan päivystyksen sairaaloiden joukkoon. Väestöpohjaltaan saman kokoluokan keskussairaaloissa Hämeenlinnassa ja Kotkassa päivystystoiminta jatkuu kuten tähänkin saakka. Toiminta näissä sairaaloissa on jopa laajempaa ja kustannustehokkaampaa kuin osassa nykyisistä laajan päivystyksen sairaaloista.

Arvoisa puhemies! Osa tehdyistä uudistuksista on perusteltavissa kestävästi potilasturvallisuudella ja hoidon laadulla, mutta suurin osa näistä asetuksista oli pesunkestävää aluepolitiikkaa. Väestöennusteet, syntyvyys ja sote-menojen kehityskulku huomioiden päivys-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

tysasetus pitänee ottaa uuteen tarkasteluun enemmän tai myöhemmin. Myös kirurgian keskittämisesetuksen vaikutusarviointi pitäisi tehdä esimerkiksi osana sote-ratkaisun jatkovalmistelua.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 38/2019 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Lakialoite laiksi opintotukilain 17 ja 27 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 10/2019 vp Heikki Vestman kok ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

19.34 **Heikki Vestman kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ahkeruudesta on aina palkittava. Oli kyse sitten verotuksesta tai sosiaaliturvasta, systeemin tulisi joka tilanteessa kannustaa työntekoon ja yrittämiseen. Näin ei nykyisin valitettavasti ole. Kela perii opintotuen liian matalien tulo rajojen vuoksi tänäkin vuonna takaisin opintotukea 40 000 opiskelijalta. Siis siksi, että nämä opiskelijat ovat tehneet liikaa työtä. Tämä on lannistavaa. Tämä on järjetöntä. Ahkeraa opiskelijaa ei saa lannistaa, vaan häntä on palkittava. Suomen opintotukijärjestelmän nykyiset vapaan tulon rajat eli rajat sille, paljonko voi tienata töitä tehden opiskelun ja opintotuen ohessa, vaikeuttavat opiskelijan lisätulon hankkimista ja oman osaamisen kartuttamista opiskeluaikana. Nykyiset tulo rajat luovat keinoteokoista niukkuutta ja toimeentulovaikeuksia. Näistä syistä lakialoitteessani esitetään opiskelijoiden vapaan tulon tulo rajojen sekä takaisinperinnän tulonylitysrajan korottamista 50 prosentilla.

Opintotuen tulo rajojen nostamista tukee tutkimusnäyttö. Palkansaajien tutkimuslaitoksen selvityksen mukaan nykyisiä tulo rajoja voi nostaa merkittävästi. Raportin mukaan nykyiset tulo rajat johtavat suhteellisen suuriin hyvinvointitappioihin. Ne laskevat opiskelijoiden hyvinvointia suhteellisen paljon. Valtio menettää samalla miljoonia euroja nettotuloja, koska opiskelijat rajoittavat työn tekemistä. Kun ahkeruutta lannistetaan, kaikki häviävät. Järkisyys siis edellyttävät opintotuen vapaan tulo rajan nostamista merkittävästi.

Lakialoite onkin kerännyt laajaa tukea yli eduskuntaryhmärajojen. Kiitos siitä. Aloitteen on allekirjoittanut 64 kansanedustajaa kokoomuksen, perussuomalaisten, kristillisdemokraattien, keskustan ja sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmistä. Ainutkaan vihreiden ja vasemmistoliiton edustaja ei allekirjoittanut lakialoitetta, mitä kummastelen.

Lakialoitteeni esitys opintotuen tulo rajojen korottamisesta 50 prosentilla on osa kokoomuksen vaihtoehtobudjettia, joka julkaistiin tänään. Kokoomus haluaa parantaa opiskelijan hyvinvointia. Me pidämme ahkeran opiskelijan puolta.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Arvoisa puhemies! Opintotuen saamisen edellytyshän on riittävä edistyminen opinnoissa. Monet opiskelijat pystyvät sovittamaan opinnot ja työnteon yhteen vaivatta. Opintotuen vapaan tulon rajoja on korotettu oleellisesti viimeksi yli kymmenen vuotta sitten, vuonna 2008. Tällöin korotus oli 30 prosenttia. Tänä päivänä vapaita ansioita saa olla 667 euroa opintotukikuukautta kohden ja 1 990 euroa muita kuukausia kohden. Jos tästä muodostuva vuositulo yltää, opintotukea peritään takaisin, ellei vapaan tulon ylitys ole ollut enintään 222 euroa. Opiskelijan tulee itse huolehtia siitä, ettei vuositulo ylitä vapaata tuloa. Nykyisin jokaista alkavaa 1 323:a euroa kohden on peritty takaisin yhden tukikuukauden opintoraha ja asumislisä. Takaisinperintä siis toteutetaan, vaikka opiskelija olisikin edennyt riittävästi opinnoissa.

Me, jotka olemme töitä opintojen ohella tehneet, tiedämme, että opiskelijan työ on monesti kausittaista ja osapäiväistä. Tulorajan määrittäminen etukäteen on monesti vaikeaa. Tämä johtaa tulorajojen ylityksessä massiiviseen takaisinperintään, kuten tänäkin vuonna.

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa yli puolet opiskelijoista käy opintojen ohessa töissä. Työnteolla on siis opintotuen ohella merkittävä asema opiskelijan toimeentulon turvaajana. Lisäksi kerrytetyllä työkokemuksella on monilla aloilla ratkaisevaa merkitystä työllistymisessä opintojen päättyessä ja työelämään siirryttäessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön viime vaalikaudella tilaaman Palkansaajien tutkimuslaitoksen raportin sisältämä Pohjoismaiden opintotukien tulorajojen vertailu osoittaa, että esimerkiksi Norjassa ja Tanskassa tulorajat ovat merkittävästi korkeammalla tasolla kuin Suomessa. Lisäksi Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa opintotukea pitää maksaa kokonaan takaisin tulorajan ylityksessä. Muissa maissa tulorajan ylittävältä osalta tuloja verotetaan suuremmalla prosentilla kuin tulorajan alapuolisia tuloja eli rajaveroprosentti nousee. Raportissa esitettyjen laskelmien perusteella nykyisiä tulorajoja voisi nostaa merkittävästi. Esimerkiksi yhdeksän opintotukikuukauden nykyisen noin 12 000 euron vuositulorajan nostaminen 18 000 euroon johtaisi hyvinvointitappioiden voimakkaaseen alenemiseen, koska vain harva tienaisi tätä tulorajaa enempää tuloja, vaikka tulorajoja ei olisi lainkaan. Esitettyjen laskelmien mukaan opiskelijoiden keskimääräiset tulot kasvaisivat tällöin vuodessa noin 600 eurolla ja valtion saamat nettotulot, eli verotulot, joista on vähennetty tulonsiirrot, kasvaisivat yhteensä vuodessa noin 6 miljoonaa euroa, eli kaikki voittaisivat.

Järjen käyttö edellyttää opintotuen vapaan tulon rajan nostamista merkittävästi. Näin olen lakialoitteessani esittänyt, että uudet vapaan tulon rajat olisivat nykyisiin indeksitarkistettuihin lukuihin tehtävän 50 prosentin korotuksen myötä 1 001 euroa jokaista kuukautta kohden, jolta opiskelija on saanut opintorahaa tai asumislisää, sekä 2 985 euroa jokaista kuukautta kohden, jolta hän ei ole saanut opintorahaa tai asumislisää. Vapaan tulon rajojen noston yhteydessä on syytä nostaa vastaavasti takaisinperinnän tulorajoja, kuten vuoden 2008 reformin yhteydessä tehtiin. Näin ollen myös vapaan tulon ylityksen rajoja korotettaisiin 50 prosentilla.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteeni opintotuen tulorajoista on ajankohtainen myös siksi, että ennen vaaleja hallituspuolueet keskustaa lukuun ottamatta lupasivat opintorahaan mitä tahansa, yli 80—100 euron korotuksia. Paljonko opiskelija on nyt sitten hallitukselta saamassa lisää taloudellista liikkumavaraa? 2,50 euroa. Voiko todella olla, että yli 80 euron korotuslupauksista tulikin vain 2,50 euroa? Sillä rahalla saa viisi nuudelipussia. Se, mitä opiskelijan hyvinvoinnin eteen pitää tehdä, on korottaa juuri opintotuen tulorajoja ja mahdollistaa näin opiskelijan parantaa hyvinvointiaan omalla työllään sekä kartuttaa samalla

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

osaamista työelämässä. Kuten sanottu: työnteon pitää kannattaa ja ahkeruudesta pitää palkita.

Olen todella tyytyväinen siitä, että ahkeran opiskelijan asia on saanut vahvaa tukea kansanedustajilta. Toivon, että lakialoitteeni saa myös täällä salissa kannatusta. Eikö tavoitteen parantaa opiskelijoiden hyvinvointia pitäisi olla yhteinen?

19.43 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitän kollegaani, edustaja Vestmania erinomaisen lakialoitteen tekemisestä.

Kun tapasin viime keväänä eduskuntavaalien alla opiskelijoita omassa maakunnassani Satakunnassa, en saanut heiltä mistään muusta asiasta yhtä paljon palautetta kuin opintotuen matalista tuloarajoista, ja moni opiskelija, joka käy töissä opintojen ohella saadakseen paremman toimeentulon ja työkokemusta, kokee, ettei opiskelijaa tässä nykyjärjestelmässä kannusteta työnteeseen. Ymmärrän hyvin näitä opiskelijoita.

On tosiasia, että opintotuen tuloarajoja on korotettu viimeksi 12 vuotta sitten, siis 12 vuotta sitten. Sen jälkeen opintotuen tarveharkinta on vain kiristynyt ja siten kannustimet työnteeseen opintojen ohella ovat heikentyneet. Ongelman suuruudesta kertoo sekin, että tänä vuonna tukia on peritty takaisin 40 000 opiskelijalta liiallisen työnteon vuoksi — se kuulostaa perin erikoiselta. On järjetöntä, miten nykyinen järjestelmä kohtelee opiskelijoitamme. Me emme saa antaa nuorille viestiä jo opiskeluaikana, ettei tässä maassa kannata tehdä töitä ja ponnistella eteenpäin. Päinvastoin, Suomen pitää olla maa, jossa työnteke kannattaa aina. Opiskelijoiden osalta työnteke opintojen ohella avaa monelle polun työelämään ja antaa arvokasta työkokemusta tulevaisuutta varten. Myös ensimmäinen oman alan työpaikka löytyy usein opintojen aikana tehdyn työn avulla.

Olemme puhuneet tässä salissa paljon kannustavuudesta ja työnteon merkityksestä, hyvä niin. Kun työn verotusta on kevennetty usean hallituksen aikana, on nimenomaan haluttu antaa ihmisille viesti siitä, että työnteosta on jäätävä itselle nykyistä enemmän käteen. Opiskelijat ovat jääneet täysin sivuun, eikä heitä ole huomioitu riittävästi opiskelun ja työnteon yhdistämisessä ja kannustamisessa siihen, että ahkeruuden pitää aina palkita.

Lakialoitteessa esitetään 50 prosentin korotusta opintotuen tuloarajoihin. Esitys sisältyi myös kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin. Haluamme palkita opiskelijoita ahkeruudesta ja ponnistelusta. Muutos tarkoittaisi, että jatkossa opiskelija voisi tienata 1 001 euroa jokaisesta opintotukikuukautta kohti. Niiltä kuukausilta, jolloin opintorahaa ei nosteta, opiskelija voisi tienata 2 985 euroa. Korotus olisi siis erittäin tuntuva ja täysin oikein opiskelijoille, jotka ahkerovat tällä hetkellä opintojensa ohella.

Myös tutkimusnäyttö tukee muutosta. Palkansaajien tutkimuslaitos on todennut tutkimuksessaan, että tuloarajojen korottaminen 50 prosentilla on vaikutuksiltaan positiivinen julkiselle taloudelle, siis positiivinen, kun verotulot kasvavat opintotukimenoja enemmän.

On hienoa nähdä, että peräti 64 kansanedustajaa on allekirjoittanut tämän lakialoitteen. Tuen lämpimästi tämän muutoksen toteuttamista, jotta myös opiskelijaa tulevaisuudessa palkittaisiin ahkeruudesta.

19.46 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! On kiintoisaa katsoa tilastoja ja nimenomaan ikäsidonnaista tulonjakoa suomalaisessa yhteiskunnassa. Jos me lähemme katsomaan sitä 15 ikävuodesta sitten 100 ikävuoteen, niin kuin Suomen tulotilastot kertovat, siinä on kaksi ikäsidonnaista piikkiä: toinen piikki ovat 20—25-vuotiaat, pääsääntöisesti sil-

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

loin on kysymys opiskelijoista, ja toinen piikki alkaa siitä 70 vuodesta, 75 vuodesta ylöspäin, ja se onkin sitten kiihtyvä piikki.

Arvoisa puhemies! Nyt me puhumme tästä alemmasta piikistä. Pahimmillaan 25-vuotiaista 15 prosenttia elää köyhyysrajan alla, sitten eläkeläisväestö on se toinen taso. Nyt meillä ovat kysymyksessä opiskelijoiden tulot, ja selkeästi me puhumme ryhmästä kansalaisia, joiden tulot ovat pienet, ja minustakin on kohtuuton tilanne se, että opintotukia peritään takaisin peräti 40 000 ihmiseltä sen vuoksi, että he ovat olleet osittain myöskin ansiotyössä mukana. Tässä on erityisenä ongelmana tietysti vastassa se, että 12 vuoteen tätä asiaa ei ole edes tarkastettu, että siinä ei edes ole inflaatiota huomioitu, ja tässä suhteessa edustaja Vestmanin aloite on tärkeä ja siihen on syytä kiinnittää huomiota.

On olemassa tietysti vasta-argumenttikin, ja se vasta-argumentti lähtee liikenteeseen siitä, että opiskelun olisi järkevää olla mahdollisimman täysipainoista ja nimenomaan pitäisi tarjota opiskelijoille mahdollisuudet siihen, että he voivat kokopäivätoimisesti opiskella. Kuitenkaan niitäkään opiskelijoita, jotka ovat hankkineet sitten työtä siihen rinnalle, ei pitäisi siitä myöskään rangaista, ja se on minusta se olennainen sisältö, mikä tässä edustaja Vestmanin aloitteessa on. Silti näkisin, että pääpainon täytyisi olla siinä, että meillä opintotuki, opintoraha olisi tuntuvasti korkeampi kuin se tällä hetkellä on. Luonnollisesti se täytyy sitoa myöskin sitten oppimiseen, oppisuorituksiin. Mutta tässäkin tapauksessahan oli kysymys siitä, että 40 000 opiskelijalta on peritty opintotukia takaisin täysin riippumatta siitä, onko opintosuoritukset tulleet kuitenkin täysimääräisesti toteutettua, ja senkin vuoksi pidän kyllä tätä aloitetta arvokkaana, ja tämä on syytä tutkia huolella.

19.49 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kiljuselle ja edustaja Marttiselle erinomaisista puheenvuoroista ja tuesta tälle lakialoitteelle.

Edustaja Kiljusen puheenvuoroon: Haluan nostaa esille sen, että opintotuessa on todella nykyisin tämä vaatimus siitä, että tietty määrä opintopisteitä täytyy kertyä, jotta opintotukea ylipäätään voi saada, ja tämä jo sellaisenaan varmistaa opintojen edistymisen. Itse olisin valmis jopa siihen, että tätä opintopisteiden vähimmäisvaatimusta voitaisiin jopa nostaa ja sitä kautta vauhdittaa opiskelijoiden valmistumista.

On paljon opiskelijoita, joille työn ja opintojen yhdistäminen ei ole mikään ongelma, ja he siihen aivan vaivatta pystyvät. On jopa sellaisia aloja, joissa tällainen opintojen aikana saatu työkokemus on välttämätöntä sille, että pystyy työllistymään opintojen jälkeen oman alansa töihin. Juuri esimerkiksi heidän kannaltaan tämä nykyinen järjestelmä on erityisen epäoikeudenmukainen, koska he sitten samaan aikaan tietävät, että heidän sitä työkokemusta täytyykin kerryttää, jotta heidän asemansa työmarkkinoilla valmistumisen jälkeen olisi mahdollisimman hyvä.

Todella siis, keskeinen ajatus tässä lakialoitteessa on se, että tämän yhteiskunnan täytyy aina työntekoon ja ahkeruuteen kannustaa, eikä siitä saa rangaista. On todella tärkeää, että myöskin opiskelijoiden osalta otetaan huomioon se, että työhön löytyy tulevaisuudessakin parempia kannustimia.

19.51 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Kiljunen antoi minusta sinänsä hyvin arvokasta pohdintaa opintotuesta, ja hän toi hyviä perusteluita, joihin tuon vielä muutaman näkökulman lisäksi.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

Minusta on kuitenkin selvää, että opintotuki on luonteeltaan perimmiltään tarveharkintaan sidottua, koska sellaista maailmaa en näe enkä myöskään voi kannattaa, jossa minkäänlaisia tuloeroja opintotuen saamiseen ei edellytettäisi, sillä se tarkoittaisi myös sitä, että aika iso osa niistä opiskelijoista, jotka tällä hetkellä näiden tuloerojen myötä ovat kokonaan tämän järjestelmän ulkopuolella, tulisivat ikään kuin osallisiksi tähän taas mukaan, ja sillä taas ei välttämättä olisi vaikutusta myöskään opintojen kannustamiseen tai ylipäänsä siihen, että he myös valmistuvat. Muistelen, että ainoastaan noin vähän reilu 50 prosenttia, tai taitaa olla 60 prosenttia opiskelijoista ylipäänsä nostaa opintotukea, elikkä meillä on tässä maassa myös aika paljon opiskelijoita, jotka ovat tällä hetkellä kokonaan tämän järjestelmän ulkopuolella. Sekin on tietysti hyvä tässä keskustelussa ylipäänsä muistaa.

Toinen huomio, jonka haluan vielä tuoda tässä esille, liittyy opintojen yhdistämiseen työntekoon. Edustaja Vestman nosti minusta hyvin arvokkaasti ja hyvin esille myös sen, että meillä on jo tällä hetkellä vaatimus opintojen edistymisestä, joka on sidottu opintotukioikeuteen — se on muistaakseni 5 opintopistettä per nostettu tukikuukausi — ja minusta on tietysti selvää, että se edellytys siellä täytyy olla. Taas toisaalta meillä on myös paljon nuoria opiskelijoita, jotka suorittavat opintonsa hyvinkin ripeästi mutta sen lisäksi haluavat myös olla töissä, kerryttää työkokemusta, hankkia lisää elantoa, ja tietysti tämä aloite sopii erittäin hyvin tähän heidän tilanteeseensa.

Olen myös pohtinut aika paljon sitä, pitäisikö meidän nimenomaan tukea opiskelijoita siinä, että he opiskelisivat nykyistä lyhyemmässä ajassa ja siirtyisivät sen jälkeen työelämään vastavalmistuneina. Mutta ehkä omankin taustani takia — valmistumisessani kesti melkein kahdeksan vuotta, mutta siitä yli kuusi vuotta olin täysipainoisesti työelämässä — luulen kuitenkin näin, että meidän nuorten kannalta työkokemus, ne ensimmäiset oman alan työpaikat ja se relevantti työkokemus auttavat merkittävästi myös pysyvän työpaikan löytymisessä verrattuna tilanteeseen, jossa muutamien vuosien opiskelun jälkeen siirryttäisiin työelämään vailla minkäänlaista oman alan työkokemusta. Eli kuulun ehkä sitten siihen koulukuntaan, joka kannattaa mieluummin vähän pitempiä opintoaikoja mutta taas sitten vastaavasti opintojen ja työnteon yhdistämistä.

19.54 Kimmo Kiljunen sd: Puhemies! Halusin vielä täsmentää omaa näkemystäni tässä asiassa. Minä en olisi sitä mieltä, että me vahvasti yrittäisimme rohkaista järjestelmää siihen suuntaan, että opiskelijoiden pitäisi mennä myöskin töihin. Tästähän ei tässä tapauksessa ole kysymys, vaan siitä, että tässä rangaistaan siitä, että opiskelija on töissä, työharjoittelussa — hyvin tyypillistä monille, ja on ihan järkevääkin, että opiskelujen ohessa on työharjoittelumahdollisuus. Eli lähtökohtana pitäisi olla, että ei rangaista siitä, jos opiskelija on töissä, mutta ei myöskään luoda järjestelmää, joka ikään kuin ohjaisi yhä enemmän siihen, että ei voisikaan keskittyä täysipainoisesti opintoihin. Vaan pitää pyrkiä koko ajan luomaan järjestelmä, joka nimenomaan tarjoaa tilan sille opiskelulle, ja työssäkäynti on sitten sitä opintoja korkeintaan tukeva.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 66/2019 vp

20. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 20.11.2019 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen